

دانشگاه کردستان
University of Kurdistan
زانکۆی کوردستان

گزارش عملکرد سالیانه

۱۳۹۸

پژوهشکده کردستان شناسی
دانشگاه کردستان

تویژینگه‌ی کوردستان ناسی

پژوهشکده کردستان شناسی

KURDISTAN STUDIES INSTITUTE

<https://ksi.uok.ac.ir>

پژوهشکده کردستان شناسی دانشگاه کردستان

پژوهشکده کردستان شناسی دانشگاه کردستان

فهرست مطالب

۵	کلیات
۶	شورای مدیران پژوهشکده
۸	گروه‌های پژوهشی
۲۶	طرح‌های پژوهشی
۴۱	مقالات
۴۳	کتاب
۴۶	کتابخانه
۵۳	پژوهش‌نامه ادبیات کردی
۵۸	سمینارها، نشست‌های تخصصی و همایش‌ها
۹۴	کنگره مشاهیر کرد
۹۶	نخستین کنفرانس بین‌المللی مطالعات کردی (کنفرانس ۲۰۲۰)
۹۸	کلان طرح تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی استان کردستان
۱۱۱	کلان طرح تألیف مجموعه‌ی "کونوس" پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی
۱۱۲	افتخارات پژوهشکده
۱۱۴	طرح‌های عمرانی پژوهشکده
۱۱۷	مشارکت‌های اجتماعی و فرهنگی
۱۱۷	همکاری و مشارکت در تأسیس کمپین کردستان علیه کرونا
۱۱۹	همکاری و مشارکت در ساخت و نصب مجسمه ماموستا نالی
۱۲۰	تفاهم‌نامه‌ها

کلیات

پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان که یکی از نهادهای معتبر پژوهشی و اجرایی در حوزه مطالعات استراتژیک و توسعه کردستان است، به‌عنوان تنها پژوهشکده‌ی فعال و مؤثر در زمینه مطالعات کردی و توسعه‌ی ایران فعالیت می‌نماید. این پژوهشکده با وجود محدودیت‌های مالی و اجرایی، به واسطه‌ی حمایت همه‌جانبه دانشگاه کردستان، از جمله شاخص‌ترین پژوهشکده‌های استان کردستان و ایران است که تا کنون توانسته است در زمینه‌های مختلف علمی و پژوهشی از قبیل: عقد قراردادهای پژوهشی با مؤسسات و نهادهای پژوهشی داخل و خارج کشور، چاپ و نشر کتاب در زمینه‌های مختلف، نشر مجله پژوهشی و آرشیوسازی و الکترونیکی کردن منابع و مستندات تاریخی و علمی موفقیت‌ها و امتیازات ویژه‌ای برای دانشگاه کردستان و جامعه علمی کشور کسب نماید. این پژوهشکده دارای چهار گروه پژوهشی «زبان‌شناسی و ادبیات کردی»، «مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان»، «مطالعات راهبردی و توسعه کردستان» و «مطالعات محیطی دریاچه زریبار» می‌باشد که فعالیت‌های اصلی پژوهشکده را برنامه‌ریزی و هدایت می‌نمایند. کمیته علمی پژوهشکده متشکل است از جمعی از پژوهشگران صاحب نظری که ضمن اشتراک زمینه‌ی مطالعاتی و تحقیقاتی، از منظر سازمانی از تباط مستقیمی با یکی از گروه‌های چهارگانه و یا کارگروه‌های زیرمجموعه‌ی آنها داشته باشد. اعضای این کمیته اعضای علمی پیوسته پژوهشکده‌اند. پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی تا کنون با چاپ بیش از ۴۰ عنوان کتاب، برگزاری، مشارکت و حمایت از ۱۶ همایش و کنفرانس منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی، به انجام رساندن ۱۶ طرح پژوهشی برون سازمانی و ۱۲ طرح پژوهشی درون سازمانی، ۷ کارگاه پژوهشی، ۳ بزرگداشت و برگزاری بیش از ۲۰ نشست تخصصی، انتشار نخستین فصل‌نامه علمی پژوهش‌نامه ادبیات کردی و انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی، پژوهشگاه‌ها و مراکز پژوهشی داخلی و خارجی را در کارنامه خود دارد.

شورای مدیران پژوهشکده شامل: رئیس پژوهشکده دکتر بهروز چمن‌آرا، دکتر کیوان بلندهمتان مدیر گروه تاریخ و مطالعات فرهنگ کردستان، دکتر زانیار نقشبندی مدیر گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی و دکتر حسین دانش‌مهر مدیر گروه مطالعات راهبردی و توسعه، دکتر شهرام کبودوندپور مدیر گروه مطالعات محیطی دریاچه زریبار، دکتر مسعود بیننده مدیریت پژوهش، خانم حسیبه سیدی مدیریت بخش کتابخانه می‌باشد. شورای مدیران پژوهشکده جلسات هفتگی خود را در طول سال به صورت ثابت در روز شنبه برگزار نموده و طی این جلسات اهم سیاست‌ها و برنامه‌های پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی طرح‌ریزی گردیده و مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. از اهم مصوبات این شورا می‌توان به تأسیس وبگاه چند زبانه جدید پژوهشکده، تأسیس گروه پژوهشی جدید تحت عنوان مطالعات محیطی دریاچه زریبار، برگزاری اولین کنفرانس مطالعات کردی (۲۰۲۰)، راه‌اندازی پروژه‌ی کؤنوس کردستان‌شناسی و تأسیس کمیته علمی پژوهشکده اشاره نمود.

شورای مدیران پژوهشکده

سمت	نام خانوادگی	
رئیس	دکتر بهروز چمن‌آرا	۱
مدیر گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار	دکتر شهرام کبودوندپور	۲
مدیر مسئول پژوهشنامه ادبیات کردی	دکتر نجم‌الدین جباری	۳
مدیر گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه	دکتر حسین دانش‌مهر	۴
مدیر گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی	دکتر زانیار نقشبندی	۵
مدیر گروه پژوهشی تاریخ و فرهنگ کردستان	دکتر کیوان بلندهمتان	۶
مدیر پژوهشی	دکتر مسعود بیننده	۷
مدیر کتابخانه	خانم حسیبه سیدی	۸

مدیران پژوهشکده

گروه‌های پژوهشی	مدیران گروه	
مدیر گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه	دکتر حسین دانش‌مهر	۱
مدیر گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی	دکتر زانیار نقشبندی	۲
مدیر گروه پژوهشی تاریخ و فرهنگ کردستان	دکتر کیوان بلندهمتان	۳
مدیر گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار	دکتر شهرام کبودوندپور	۴

گروه‌های پژوهشی پژوهشکده

گروه‌های پژوهشی

پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی دارای چهار گروه پژوهشی است که به صورت همزمان بازوهای پژوهشی، آموزشی و عملیات پژوهشکده بوده و برنامه‌های راهبردی پژوهشکده در قالب آن‌ها صورت می‌گیرد. این گروه‌ها که شاکله‌ی پژوهشکده را تشکیل می‌دهند شامل گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی، گروه پژوهشی تاریخ و فرهنگ کردستان، گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه و گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار است. هر یک از این گروه‌های پژوهشی دارای مدیر گروه پژوهشی و کارگروه‌های ویژه‌ی خود هستند. این گروه‌ها بر اساس دستورالعمل کلی و راهبردی دانشگاه کردستان و هم‌چنین مبتنی بر اساسنامه پژوهشکده کردستان‌شناسی در سال ۱۳۹۸ شمسی فعالیت‌های خود را به طور کلی در قالب امور زیر به انجام رسانده‌اند:

پی‌گیری تشکیل جلسات شورای علمی گروه و اداره آن، تدوین برنامه‌ی راهبردی پژوهشکده، برنامه‌ریزی جهت اجرای برنامه‌ی راهبردی پژوهشکده، نظارت بر طرح‌ها و پروژه‌های داخلی و کارفرمایی، پیگیری اجرای مصوبات شورای پژوهشی گروه، نظارت بر نحوه گزارش‌دهی طرح‌ها و انجام پیگیری لازم در این خصوص، بررسی و پیشنهاد انجام فعالیت‌های مشترک پژوهشی با مراکز خارج از واحد یا پژوهشکده، بررسی و پیشنهاد برنامه‌هایی که در ارتقاء سطح علمی و کیفیت گروه پژوهشی مؤثر می‌باشند و غیره.

اعضای بورد علمی پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی			
نام خانوادگی	سمت	تخصص	
دکتر زانبار نقشبندی	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی	1
دکتر بهروز چمن‌آرا	عضو پیوسته	ایران‌شناسی	2
دکتر حسین دانش‌مهر	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	3
دکتر کیوان بلندهمتان	عضو پیوسته	فلسفه	4
دکتر شهرام کبودوندپور	عضو پیوسته	بوم‌شناسی و مدیریت حیات وحش	5
دکتر بختیار محمدی	عضو پیوسته	آب و هواشناسی	۶
دکتر محمد دارند	عضو پیوسته	آب و هواشناسی، تغییر اقلیم	۷
دکتر اکبر محمدی	عضو پیوسته	برنامه‌ریزی شهری	۸
دکتر جلال نصیری	عضو پیوسته	پژوهش هنر	۹
عدنان برزنجی	عضو پیوسته	تاریخ	۱۰
دکتر برهان تفسیری	عضو پیوسته	تاریخ	۱۱
دکتر امیر محمدی	عضو پیوسته	تاریخ	۱۲
دکتر جمال محمدی	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۳
دکتر مسعود بیننده	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۴
دکتر امید قادرزاده	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۵
دکتر کمال خالق‌پناه	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۶
دکتر امید قادرزاده	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۷
دکتر کمال خالق‌پناه	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی	۱۸

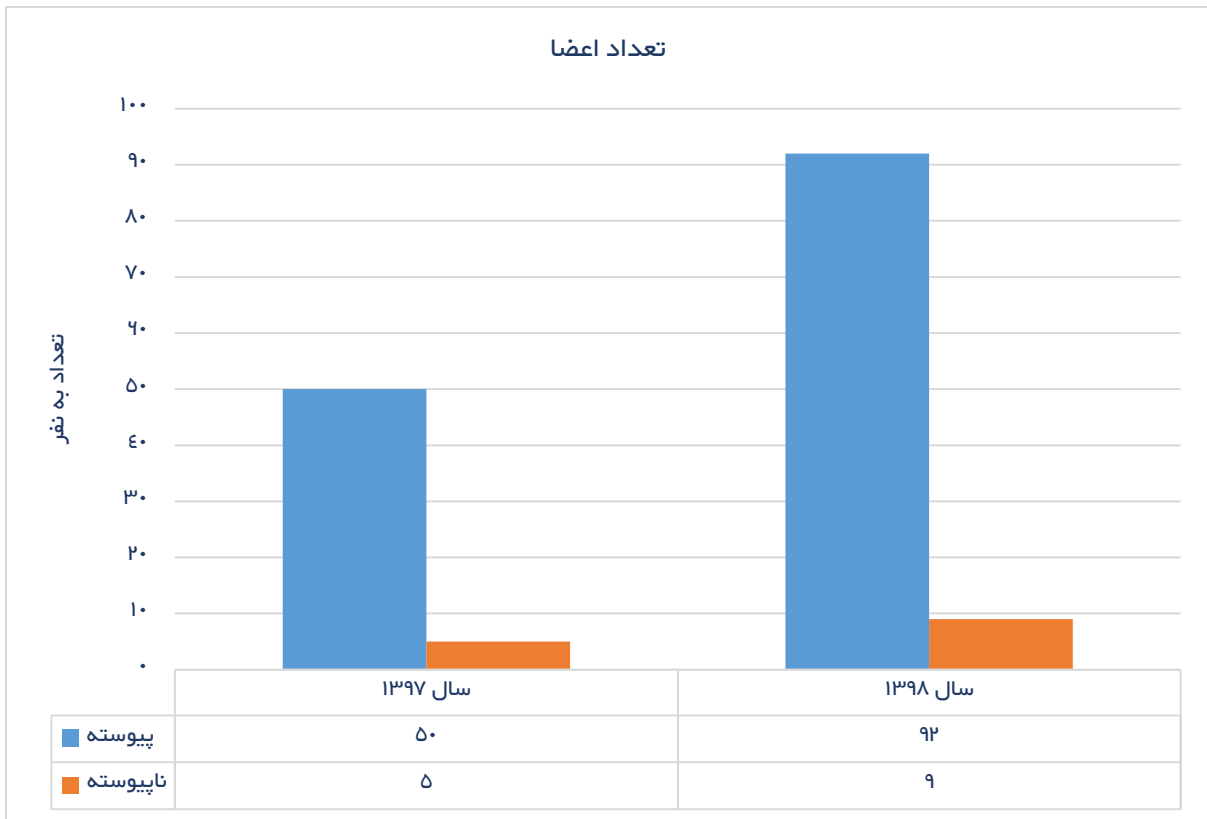
۱۹	دکتر حسین محمد زاده	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی
۲۰	دکتر رشید احمدرش	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی
۲۱	دکتر علیرضا کریمی	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی
۲۲	دکتر رشید احمدرش	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی
۲۳	دکتر علیرضا کریمی	عضو پیوسته	جامعه‌شناسی
۲۴	دکتر سعید خضری	عضو پیوسته	جغرافیا
۲۵	دکتر هوشمند علیزاده	عضو پیوسته	جغرافیا
۲۶	دکتر بهرام نصرالهی‌زاده	عضو پیوسته	جغرافیای سیاسی
۲۷	دکتر ممد سالاری	عضو پیوسته	جغرافیای طبیعی / ژئومورفولوژی در برنامه- ریزی محیطی
۲۸	دکتر وحید حسینی	عضو پیوسته	جنگلداری - خاکشناسی جنگل
۲۹	دکتر هدایت غضنفری	عضو پیوسته	جنگلداری / مدیریت
۳۰	دکتر احمد ولی پور	عضو پیوسته	جنگلداری / مدیریت و مسائل اجتماعی اکوسیستم‌های طبیعی
۳۱	دکتر لقمان قهرمانی	عضو پیوسته	جنگلداری، بیومتری جنگل
۳۲	دکتر نقی شعبانپان	عضو پیوسته	جنگلداری، ژنتیک جنگل
۳۳	دکتر مهتاب پیر باوقار	عضو پیوسته	جنگلداری، سنجش از دور
۳۴	دکتر ذکریا بزدوده	عضو پیوسته	زبان و ادبیات انگلیسی
۳۵	دکتر سیروس امیری	عضو پیوسته	زبان و ادبیات انگلیسی
۳۶	دکتر بختیار سجادی	عضو پیوسته	زبان و ادبیات انگلیسی
۳۷	دکتر حسن سر باز	عضو پیوسته	زبان و ادبیات عربی
۳۸	دکتر یدالله پشبادی	عضو پیوسته	زبان و ادبیات عربی
۳۹	دکتر نجم‌الدین جباری	عضو پیوسته	زبان و ادبیات فارسی
۴۰	دکتر جمال احمدی	عضو پیوسته	زبان و ادبیات فارسی
۴۱	دکتر غلام‌حسین کریمی‌دوستان	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۲	دکتر یادگار کریمی	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۳	دکتر رحمان ویسی‌حصار	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۴	دکتر محمد صدیق زاهدی	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۵	سعدي گرمي	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۶	دکتر مژگان عثمانی	عضو پیوسته	زبان‌شناسی همگانی
۴۷	دکتر هیمن شهابی	عضو پیوسته	ژئومورفولوژی، سنجش از دور
۴۸	دکتر کیومرث ایراندوست	عضو پیوسته	شهرسازی
۴۹	دکتر کیومرث ایراندوست	عضو پیوسته	شهرسازی
۵۰	دکتر علی جوهری	عضو پیوسته	شیلات، تکثیر و پرورش آبزیان
۵۱	دکتر برزان بهرامی کمانگر	عضو پیوسته	شیلات، ماهی‌شناسی و ژنتیک ماهیان
۵۲	دکتر حبیب الله محمدی	عضو پیوسته	شیلات، بوم‌شناسی آبزیان

۵۳	دکتر سید مهدی حسینی	عضو پیوسته	علم اطلاعات و دانش‌شناسی
۵۴	دکتر خالد احمدزاده	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۵۵	دکتر علی فقه مجیدی	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۵۶	دکتر فاتح حبیبی	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۵۷	دکتر خالد احمدزاده	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۵۸	دکتر علی فقه مجیدی	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۵۹	دکتر فاتح حبیبی	عضو پیوسته	علوم اقتصادی
۶۰	دکتر نوید نقشبندی	عضو پیوسته	فقه و حقوق شافعی
۶۱	دکتر اکبر محمدی	عضو پیوسته	کارشناس
۶۲	دکتر بابک سوری	عضو پیوسته	محیط زیست، آلودگی محیط زیست
۶۳	دکتر فرشید قربانی	عضو پیوسته	محیط زیست، آلودگی محیط زیست
۶۴	دکتر جمیل امان اللهی	عضو پیوسته	محیط زیست، سنجش از دور
۶۵	دکتر هانیه غفاری	عضو پیوسته	محیط زیست، حیات وحش
۶۶	دکتر رضا شافعی	عضو پیوسته	مدیریت بازرگانی
۶۷	دکتر رضا شافعی	عضو پیوسته	مدیریت بازرگانی
۶۸	دکتر پرویز کرمی	عضو پیوسته	مرتعداری
۶۹	دکتر شیرکو ابراهیمی	عضو پیوسته	مهندسی آب‌خیزداری - حفاظت خاک
۷۰	دکتر خالد اوسطی	عضو پیوسته	مهندسی آب‌خیزداری - منابع آب
۷۱	دکتر کامران چپی	عضو پیوسته	مهندسی منابع آب و آب‌خیزداری
۷۲	حمید حاصلی	عضو پیوسته	موسیقی
۷۳	کژوان ضیاالدینی	عضو پیوسته	موسیقی
۷۴	دکتر خسرو سینا	عضو پیوسته	هنر
۷۵	خانم شبنم معتمدی	عضو پیوسته	هنر

عملکرد پژوهشکده کردستان‌شناسی در جذب اعضای پژوهشی پیوسته و ناپیوسته در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی

هدف راهبردی گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی فراهم آوردن زمینه مطلوب برای انجام پژوهش‌های اصیل، کاربردی و زیرساختی در دو حوزه پژوهشی ادبیات و زبان‌شناسی می‌باشد. محورهای پژوهشی مدنظر مشتمل بر مطالعات فولکلور کردی، مطالعات زبان‌شناختی و گویش‌شناختی کردی (اعم از نظری و رده‌شناختی)، تاریخ ادبیات کردی و مطالعات بینارشته‌ای و تطبیقی می‌باشد. پژوهش‌های انجام گرفته، و در حال انجام، در قالب طرح پژوهشی، کتاب، مقاله و یا نشست‌های تخصصی منتشر و در اختیار پژوهشگران و علاقمندان قرار می‌گیرند. تأمین فضای گفتگوی علمی و روشمند، ایجاد بستر مستعد برای نقد و بررسی و پرورش تاب‌آوری و اهتمام به توانمندسازی پژوهشگران و علاقمندان به حوزه پژوهش در راستای تقویت و ارتقای سطح کیفی و روش‌شناختی مطالعات و پژوهش‌های زبان و ادبیات کردی محورهای سیاست‌گذاری کلان گروه را تشکیل می‌دهند. گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی با رویکرد تکمیل طرح‌های پژوهشی ناتمام و آثار تألیفی مصوب منتشر نشده هم‌چون طرح اطلس زبان کردی؛ جمع‌آوری قصه‌های عامیانه کردی (فاز اول) و آثاری از این دست و به منظور بسط و گسترش مطالعات زبانی و ادبی کردی به سوی دیگر گویش‌های کردی، هم‌چنین بسترسازی برای همکاری‌های بین‌المللی در ابتدای نیم‌سال تحصیلی اول سال ۱۳۸۹ برنامه‌هایی را پیش‌بینی و اجرا نموده است.

مدیر گروه:

دکتر زانبار نقشبندی

استادیار گروه زبان و ادبیات کردی دانشگاه کردستان

ایمیل: z.naghshbandi@uok.ac.ir

ایمیل گروه: lit@ksi.uok.ac.ir

اطلاعات تکمیلی گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی در سایت پژوهشکده کردستان‌شناسی موجود است.

گروه پژوهشی مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان

گروه پژوهشی تاریخ و فرهنگ کردستان در پژوهشکده کردستان شناسی دانشگاه کردستان، که متشکل از اعضای متخصص دارای تخصص‌های مرتبط با حوزه وسیع شناختی تاریخ و فرهنگ است؛ تلاش می‌کند تا با بستر سازی و هماهنگی با سایر پژوهشگران و ارگان‌های اداری و علمی جهت انجام تحقیق و پژوهش و ارائه آن به مجامع علمی؛ زمینه پیشرفت و ارتقای مادی و معنوی جامعه را فراهم کند.

اهداف و برنامه‌های خود را اینچنین تعریف کرده است :

- تعریف محورهای مطالعاتی و پژوهشی مرتبط با تاریخ و فرهنگ کردستان بر اساس نیازها و امکانات موجود تهیه و به روز کردن منابع مرتبط علمی
- شناسایی اعضای هیات علمی با تخصصهای مرتبط با حوزه مطالعات و اهداف گروه در دانشگاه کردستان و سایر موسسات پژوهشی، دانشگاه‌ها، سازمانها، نهادهای دولتی و غیردولتی و محققان داخلی و خارجی و فراهم سازی زمینه مشارکت و همکاری با آنها در جهت انجام مطالعات ، پژوهش‌ها ، انتقال تجربه و همکاری‌های لازم در امر تحقیقات مرتبط
- پذیرش و اجرای طرح‌های پژوهشی مرتبط با تاریخ و فرهنگ کردستان از اشخاص حقیقی یا حقوقی در حوزه تاریخ و فرهنگ کردستان و اجرای فرآیند داوری و نظارت بر اجرای آنها بر اساس معیارهای پذیرفته شده ارزیابی در دانشگاه
- راه اندازی فصلنامه پژوهشی مرتبط با اهداف و محورهای پژوهشی و نظارت بر آن
- برگزاری نشست‌های علمی مرتبط با تاریخ و فرهنگ کردستان (معرفی آثار چاپ شده در گروه، معرفی پژوهشگران، برگزاری جلسات نقد و بررسی کتب و نظریات علمی، ارائه گزارش طرح‌های پژوهشی، گزارش مقالات ارائه شده در سمینارهای معتبر داخلی و خارجی و سایر)
- تلاش برای ایجاد مرکز اسناد و نسخه‌های خطی با همکاری کتابخانه مرکزی دانشگاه

مدیر گروه:

دکتر کیوان بلندهمتان

استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه کردستان

ایمیل: k.bolandhematan@uok.ac.ir

ایمیل گروه: hic@ksi.uok.ac.ir

اطلاعات تکمیلی گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان در سایت پژوهشکده کردستان‌شناسی موجود است.

گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه

هدف از تأسیس این گروه شناخت، مطالعه، ارزیابی ابعاد مختلف طرح‌ها و مسائل توسعه‌ای با نگاه کاربردی است که به واسطه‌ی آن بتوان راهکارهای عملیاتی ارائه و هزینه‌های اجتماعی و مالی طرح‌ها و سیاست‌های توسعه را کاهش داد. این گروه دارای ۱۴ عضو پیوسته و بیش از ۳۰ عضو وابسته است که در حوزه‌های مختلف مشغول به تحقیق می‌باشند. در این گروه کارگروه «کلینیک توسعه روستایی» دایر است که ضمن حرکت در راستای اهداف و سیاست‌های پژوهشکده مشغول به انجام خدمات اجتماعی و علمی است. همچنین طرح کلان «تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی» از دیگر پروژه‌های فعال در این گروه می‌باشد.

مدیر گروه:

دکتر حسین دانش‌مهر

استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه کردستان

ایمیل: h.daneshmehr@uok.ac.ir

ایمیل گروه: sds@ksi.uok.ac.ir

اطلاعات تکمیلی گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان در سایت پژوهشکده کردستان‌شناسی موجود است.

گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار

در زمستان سال ۱۳۹۸ با تأیید هیأت امناء دانشگاه گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار به گروه‌های پژوهشی پژوهشکده کردستان‌شناسی اضافه گردید. گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار به عنوان یکی از گروه‌های پژوهشی پژوهشکده کردستان‌شناسی با هدف معرفی، حفاظت و حراست، ارتقاء کیفیت محیط زیست و بهره‌برداری پایدار از ذخایر زیستی و سایر ظرفیت‌های محیط‌های طبیعی از جمله دریاچه زریبار و نیز هدفمند نمودن مطالعات و پژوهش‌های میدانی در خصوص این محیط‌های طبیعی تأسیس شده است. این گروه پژوهشی در نظر دارد در دراز مدت با ایجاد یک شبکه از نخبگان و متخصصین زمینه‌های مطالعاتی محیطی ضمن فراهم آوری امکان تبادل اطلاعات و تجربه بین سه بخش دانشگاه، اجرا و بدنه جامعه و هم چنین ایجاد یک پایگاه اطلاعاتی منسجم و مبتنی بر پژوهش‌های اصیل، زمینه‌ی حفظ و پایداری زیستگاه‌های طبیعی به ویژه دریاچه زریبار را فراهم آورد.

این گروه پژوهشی در حال حاضر دارای ۴ کارگروه پژوهشی با عناوین کارگروه پژوهشی زیست‌شناسی حفاظت و تنوع زیستی، کار گروه آب و خاک، کارگروه پایش تغییرات محیطی و کارگروه مطالعات اجتماعی - اقتصادی است که در حال حاضر اعضای اصلی آن‌ها را اعضای هیأت علمی دانشکده منابع طبیعی دانشگاه کردستان با مرتبه‌های علمی دانشیار (۱۰ عضو) و استادیار (۱۲ عضو) تشکیل می‌دهند. این گروه پژوهشی در نظر دارد در آینده با افزایش تعداد کارگروه‌ها و جذب متخصصین و نخبگان جامعه به عنوان یک پژوهشکده مستقل در دل پژوهشگاه کردستان‌شناسی به حیات علمی خود ادامه دهد. با عنایت به تازه تأسیس بودن این گروه پژوهشی و هم زمان شدن فعالیت آن با شرایط خاص حاکم بر جامعه و کشور (شیوع ویروس کووید ۱۹) در سال ۱۳۹۸ فعالیت خاصی را انجام نداده است. اما بر اساس برنامه تدوین شده در پژوهشکده کردستان‌شناسی در سال جاری ضمن مشارکت در کنفرانس بین المللی مطالعات کردی (در صورت برگزاری) تحت عنوان محیط طبیعی کردستان، در راستای برنامه کوونوس پژوهشکده طرح تهیه شناسنامه بوم شناختی دریاچه زریبار را با مشارکت تمامی اعضای پیوسته و هم چنین همکاران غیر پیوسته در یک پروژه ۳ ساله به تصویب برساند. هم چنین گروه پژوهشی مطالعات محیطی دریاچه زریبار در نظر دارد از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی، بررسی و تصویب طرح‌های مطالعاتی کاربردی رسیده، برگزاری سخنرانی‌های علمی (وبینار)، تشکیل شبکه فعالین و صاحب نظران محیط زیست استان به رسالت علمی و اجتماعی خود عمل نماید.

مدیر گروه:

دکتر حسین دانش‌مهر

استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه کردستان

ایمیل: daneshmehr@uok.ac.ir

ایمیل گروه: sds@ksi.uok.ac.ir

اطلاعات تکمیلی گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان در سایت پژوهشکده کردستان‌شناسی موجود است.

۱-۲ کارگروه‌های پژوهشکده

کارگروه‌های گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی

کارگروه جمع‌آوری قصه‌های عامیانه

این کارگروه به منظور تأکید بر اهمیت و جایگاه قصه‌های عامیانه در عرصه‌ی ادبیات کردی و تلاش جهت حفظ و ثبت این روایت‌های عامیانه ایجاد گردیده است. از اهم کارهای این کارگروه می‌توان به برگزاری جلسات کارگروه، برنامه‌ریزی جهت شناساندن و ثبت قصه‌های عامیانه و مشاوره‌ی تخصصی به پژوهش‌های مربوط به این حوزه‌ها اشاره کرد!! شایان ذکر آنکه طرح‌های مختلفی در باب جمع‌آوری فولکلور و قصه‌های عامیانه در پژوهشکده کردستان‌شناسی در حال انجام است به عنوان نمونه می‌توان به پژوهشی تحت عنوان جمع‌آوری، ضبط و ثبت حکایت‌های فولکلور مناطق مختلف استان کردستان و همچنین دیگر مناطق کردنشین ایران اشاره کرد که تاکنون بخش اول آن که مربوط به منطقه مریوان و تابعه (خاومیرئاوا، زریبار، سهرشیو، سهرکه‌ل، کوماسی، گولچیه‌ر و شهر مریوان) می‌باشد است به پایان رسانده است. کارگروه جمع‌آوری قصه‌های عامیانه جهت راهنمایی و مشاوره‌ی پژوهشی به این پژوهشگران نقش اصلی را ایفاء نموده است.

اعضای کارگروه جمع‌آوری قصه‌های عامیانه

نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص
دکتر بهروز چمن‌آرا	مدیرکارگروه	زبان و ادبیات فارسی
دکتر نجم‌الدین جباری	عضو پیوسته	زبان و ادبیات فارسی
هیرش شیرزاد	عضو پیوسته	زبان و ادبیات فارسی
ایرج احمدی	عضو پیوسته	فرهنگ و زبان‌های باستانی
ابراهیم احمدی	عضو پیوسته	زبان و ادبیات فارسی

کارگروه یکپارچه‌سازی خط بریل

این کارگروه به همت جمعی از خادمان زبان و ادبیات کردی و با هدف تجمیع تجارب مربیان و متخصصان روشندل برای یکپارچه‌سازی نوشتار کردی به خط بریل زیر نظر گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی تشکیل شده است. این کارگروه توانسته است پس از برگزاری ۸ نشست تخصصی و با نقد و بررسی تجارب پیشین و بررسی تطبیقی نوشتار بینایی و نابینایی زبان کردی، نسخه اولیه خط یکپارچه بریل کردی را تهیه نماید و برای بررسی و آزمایش بیشتر، در ضمن آموزش برخی از همکاران روشندل کارگروه، به رفع نواقص احتمالی آن بپردازد. این طرح با تأکید بر تاریخ تحول نگارش زبان کردی برای روشندان در دیگر مناطق کردستان، با پیش چشم داشتن سوابق فرهنگی و زبانی خط بریل فارسی و عربی، سعی نموده تا هرچه بیشتر به استانداردهای بین‌المللی نزدیکتر گردد.

اعضای کارگروه:

- هوشنگ شریعتی
- دکتر نصرالله ابراهیمی
- محمد عرفان سلیمی
- صبا سلیمی
- شیوا ایازی
- شهلا عبدی
- نسرین رحیمی
- دنیا تیمورنژاد
- محمد صارمی

کارگروه‌های گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان

گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان دارای سه کارگروه فعال تاریخ اجتماعی، مشاغل بومی سنندج، و موسیقی کردی می‌باشد که در طول سال ۹۸ جلسه‌های درونی و برنامه‌های عمومی خود را برگزار نموده‌اند. کارگروه تاریخ اجتماعی با برگزاری ۶ جلسه داخلی و ۲ برنامه عمومی، کارگروه موسیقی کردی با برگزاری ۱ جلسه عمومی و همچنین کارگروه مشاغل بومی سنندج با تألیف کتاب و تأسیس موزه‌ی مشاغل بومی سنندج فعالیت خود را در سال ۹۸ ارتقاء بخشیده‌اند.

کارگروه تاریخ اجتماعی

نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص
دکتر مسعود بیننده	مدیر کارگروه	دکتر جامعه‌شناسی
دکتر امیر محمدی	عضو پیوسته	دکتری تاریخ
دکتر برهان تفسیری	عضو پیوسته	دکتری تاریخ
جهانگیر محمودی	عضو پیوسته	کارشناس ارشد جامعه‌شناسی
آرمان اکبری	عضو پیوسته	کارشناس ارشد تاریخ
مسعود سهیلی	عضو پیوسته	کارشناس ارشد تاریخ

کارگروه مشاغل بومی سنندج

نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص
آقای فریدون حسین‌پناهی	مدیر کارگروه	مشاغل بومی
دکتر یدالله پشابادی	عضو پیوسته	دکتری ادبیات عرب
دکتر حسین محمدزاده	عضو پیوسته	دکتر جامعه‌شناسی
آقای عبدالباقی روشنی	عضو پیوسته	کارشناس ارشد جامعه‌شناسی
آقای طالب حیدری	عضو پیوسته	کارشناس ارشد هواشناسی
آقای محسن رازی	عضو پیوسته	دیپلم علوم تجربی

کارگروه موسیقی کردی

نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص	
آقای حمید حاصلی	مدیر کارگروه	کارشناس ارشد موسیقی	1
آقای کژوان ضیاءالدینی	عضو پیوسته	کارشناس ارشد موسیقی	2
آقای اشکان نظری	عضو پیوسته	کارشناسیاریشده رشته اتنوموزیکولوژی	3
آقای وحید سلیمانی نژاد	عضو پیوسته	کارشناس ارشد نوازندگی	4
آقای ناصح بهرام‌بیگی	عضو پیوسته	کارشناس موسیقی	5

کارگروه‌های گروه مطالعات راهبردی و توسعه

کارگروه کلینیک توسعه روستایی

کلینیک توسعه روستایی (RDC) یک مرکز پژوهشی دانشگاهی و همچنین مرجعی دسته اول از اطلاعات در خصوص موضوعات اثرگذار بر جوامع روستایی در استان کردستان است. این کلینیک به منظور ترویج، تسهیل، هماهنگی و انجام پژوهش‌های علمی و کاربردیِ چندرشته‌ای در مورد مسائل روستایی طراحی شده است. اصلی‌ترین هدف کلینیک، تلاش در جهت توسعه روستایی از طریق پژوهش‌های کاربردی و همچنین به اشتراک‌گذاری اطلاعات در مورد پتانسیل‌های توسعه‌ای جوامع روستایی در استان کردستان است. این کلینیک به عنوان مجری اصلی پژوهش‌های توسعه روستایی درصدد است تا با درگیر نمودن جامعه در فرایند توسعه روستایی، رابطه‌ای مفید و سازنده میان پژوهش‌ها و مطالعات دانشگاهی با جامعه برقرار سازد. کلینیک توسعه روستایی، گستره‌ی پژوهشی متنوعی داشته و برآن است تا دانش و اطلاعات حاصله از فعالیت‌های پژوهشی را با استفاده از سخنرانی‌های عمومی، سمینارها، کارگاه‌ها، کنفرانس‌ها و... در اختیار ذینفعان قرار دهد.

اعضای کارگروه کلینیک توسعه روستایی

نام و نام خانوادگی	سمت	
دکتر رشید احمدرش	مدیر کارگروه و عضو پیوسته	1
دکتر فاتح حبیبی	عضو پیوسته	2
دکتر رضا شافعی	عضو پیوسته	3
دکتر عادل سلیمانی	عضو پیوسته	4
دکتر خبات نسائی	عضو پیوسته	5
دکتر محمد جلالی	عضو پیوسته	6
دکتر فرزاد حسین‌پناهی قروچای	عضو پیوسته	7
دکتر داود جمینی	عضو پیوسته	8

کارگروه‌های گروه مطالعات محیطی دریاچه زریبار

کارگروه زیست‌شناسی و حفاظت و تنوع زیستی

- این کارگروه به عنوان یکی از کارگروه‌های گروه مطالعات محیطی دریاچه زریبار با اهداف زیر تشکیل شده است:
- تشکیل بانک اطلاعات تنوع زیستی با تأکید بر غرب کشور
- ایجاد زمینه، حمایت و تسهیل مطالعات علمی در خصوص زیست‌شناسی حفاظت و تنوع زیستی در مقیاس‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی
  - ایجاد بستر لازم برای استفاده از یافته‌های پژوهشی برای اعمال مدیریتی آگاهانه در خصوص حفاظت از تنوع زیستی
  - هدایت و کاربردی کردن مطالعات علمی در خصوص تنوع زیستی در منطقه با تأکید بر ایده‌های نو و مطالعات کارآفرینانه.
  - تقویت گروه آموزشی با هدف ایجاد بستر مناسب برای انجام تحقیقات اصیل برای اعضای گروه آموزشی و سایر متخصصین

اعضای کارگروه پژوهشی زیست‌شناسی و حفاظت و تنوع زیستی

تخصص	سمت	نام و نام خانوادگی	
جنگلداری، ژنتیک جنگل	مدیر کارگروه	دکتر نقی شعبانیان	۱
محیط زیست، بوم‌شناسی و مدیریت حیات وحش	عضو پیوسته	دکتر شهرام کیودوندپور	۲
شیلات، ماهی‌شناسی و ژنتیک ماهیان	عضو پیوسته	دکتر برزان بهرامی کمانگر	۳
محیط زیست، حیات وحش	عضو پیوسته	دکتر هانیه غفاری	۴
مرتعداری	عضو پیوسته	دکتر پرویز کرمی	۵
شیلات، بوم‌شناسی آبزیان	عضو پیوسته	دکتر حبیب‌الله محمدی	۶

کارگروه آب و خاک

اهداف این کارگروه به شرح زیر است:

- شناسایی وضعیت موجود منابع آب و خاک حوزه آبخیز دریاچه زریبار مریوان
- شناسایی پتانسیل‌ها، قابلیت‌ها، استعدادها و توانایی‌های منابع آب و خاک حوزه آبخیز دریاچه زریبار مریوان
- شناسایی مخاطرات و تهدیدهای محیطی (طبیعی و انسانی) منابع آب و خاک حوزه آبخیز دریاچه زریبار مریوان
- ارائه استراتژی‌های علمی و عملی برای حفظ، احیاء، بهره‌برداری و بهبود وضعیت منابع آب و خاک حوضه آبخیز دریاچه زریبار مریوان در راستای دستیابی به توسعه پایدار منابع آب و خاک حوضه

اعضای کارگروه پژوهشی آب و خاک

تخصص	سمت	نام و نام خانوادگی	
مهندسی منابع آب و آبخیزداری	مدیر کارگروه	دکتر کامران چپی	۱
مهندسی آبخیزداری - منابع آب	عضو پیوسته	دکتر خالد اوسطی	۲
جنگلداری - خاکشناسی جنگل	عضو پیوسته	دکتر وحید حسینی	۳
آب و هواشناسی	عضو پیوسته	دکتر بختیار محمدی	۴
مهندسی آبخیزداری - حفاظت خاک	عضو پیوسته	دکتر شیرکو ابراهیمی محمدی	۵

کارگروه پایش تغییرات محیطی

اهداف کارگروه:

- پایش تغییرات کاربری اراضی ملی
- پایش آتش‌سوزی در محیط‌های طبیعی
- پایش آفات و بیماری‌های پوشش گیاهی
- پایش زمانی-مکانی تغییرات اقلیمی حوضه دریاچه زریبار
- پهنه‌بندی خطر زمین لغزش
- پایش تغییرات محیطی دریاچه زریبار در طی ۳۰ سال گذشته و ارائه راهکار مدیریتی مناسب برای پایداری محیط منطقه

اعضای کارگروه پژوهشی آب و خاک

تخصص	سمت	نام و نام خانوادگی	
ژئومورفولوژی، سنجش از دور	مدیر کارگروه	دکتر هیمن شهابی	۱
جنگلداری، بیومتری جنگل	عضو پیوسته	دکتر لقمان قهرمانی	۲
محیط زیست، سنجش از دور	عضو پیوسته	دکتر جمیل امان الهی	۳
شیلات، تکثیر و پرورش آبزیان	عضو پیوسته	دکتر علی جوهری	۴
محیط زیست، آلودگی محیط زیست	عضو پیوسته	دکتر بابک سوری	۵
محیط زیست، آلودگی محیط زیست	عضو پیوسته	دکتر فرشید قربانی	۶
جنگلداری، سنجش از دور	عضو پیوسته	دکتر مهتاب پیر باوقار	۷
آب و هواشناسی، تغییر اقلیم	عضو پیوسته	دکتر محمد دارند	۸

کارگروه مطالعات اقتصادی و اجتماعی

اهداف کارگروه:

- راه‌اندازی و تثبیت گروه: دریافت موافقت اصولی و تلاش برای دریافت مجوز قطعی
- توسعه ارتباطات با مراکز علمی - پژوهشی به ویژه گروه‌های با ماموریت‌های مشابه در داخل و خارج کشور
- تجزیه و تحلیل، آینده‌نگری و پایش روند دگرگونی‌های اجتماعی و اقتصادی منطقه
- توانمندسازی و ارتقای معیشت جوامع محلی منطقه از طریق بهره‌برداری بهینه از ظرفیتهای موجود
- آموزش و ترویج فرهنگ ارتباط با محیط طبیعی در ذی‌نفعان
- شناسایی و ثبت ذخایر فرهنگی اجتماعی شاخص منطقه و معرفی به جامعه
- امکان‌سنجی توسعه گردشگری با تأکید بر فعالیت‌های بوم‌گردی

اعضای کارگروه پژوهشی مطالعات اقتصادی و اجتماعی

نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص
دکتر احمد ولی‌پور	مدیر کارگروه	جنگلداری/ مدیریت و مسائل اجتماعی اکوسیستم‌های طبیعی
دکتر هدایت غضنفری	عضو پیوسته	جنگلداری-مدیریت جنگل
دکتر ممند سالاری	عضو پیوسته	جغرافیای طبیعی/ ژئومورفولوژی در برنامه‌ریزی محیطی

طرح‌های پژوهشی پژوهشکده

طرح‌های پژوهشی در حال اجرا

پژوهش شماره ۱	
عنوان	تصحیح انتقادی دیوان ملا پربیشان
گروه پژوهشی	زبان‌شناسی و ادبیات کردی
مجری	دکتر سید آرمان حسینی آباریکی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>ملا پربیشان که از شعرا و علمای قرن هشتم و اوایل قرن نهم هجری بوده است و با آنکه خود گویشور زبان لکی بوده، شعرهایش را در قالب گویش گورانی می‌سروده است. این پژوهش تلاش می‌نماید به تصحیح دیوان این شاعر پرداخته و اهداف زیر را محقق نماید:</p> <ul style="list-style-type: none"> - کوشش و تحقیق درباره‌ی دقایق زندگی، احوال و آثار ملا پربیشان - به دست‌دادن ویژگی‌های ویژگی‌های سبکی و بررسی درون‌مایه‌ی دیوان شاعر - تصحیح انتقادی دیوان ملا پربیشان با توجه به نسخ گونه‌گون و بررسی و تبارشناسی آن‌ها <p>اهمیت و ارزش تصحیح متون ادبی بازمانده از گذشته، امری بدیهی و غیرقابل انکار است و شناخت جایگاه شایسته تصحیح و پرداختن به این مهم، می‌تواند در غنی‌سازی و پیشرفت زبان و ادبیات کردی موثر باشد. تصحیح دیوان ملا پربیشان، بدین سبب ارزشمند است که برای سالیان متمادی در بین توده‌ی مردم مورد توجه و زبانزد عام و خاص، به ویژه گویشوران کرد جنوبی (کرمانشاه، ایلام و لکستان) بوده است؛ از سوی دیگر، از لحاظ محتوایی هم، این اثر در شمار منابع دسته اول شیعه‌پژوهی در ادب کردی قرار می‌گیرد. از آن‌جایی که تاکنون تصحیح انتقادی اشعار ملا پربیشان انجام نگرفته است، و از سوی دیگر، نگارنده با پشت‌کار و کوشش بی‌شائبه توانسته است به ۳۲ نسخه خطی از اشعار او دست یابد، می‌توان چابی منقح و انتقادی از سروده‌های این شاعر کرد به دست داد؛ بنابراین از این دیدگاه، تصحیح اشعار ملا پربیشان، پژوهشی نو و درخور اهمیت خواهد بود.</p>	

پژوهش شماره ۲	
عنوان	جمع‌آوری، ضبط و ثبت قصه‌های عامیانه حوزه روانسر و تابعه (منصورآقایی، پلنگانه، بدر، حسن‌آباد و دولت‌آباد)
گروه پژوهشی	زبان‌شناسی و ادبیات کردی
مجری	ایرج احمدی
تاریخ قرارداد	۱۳۹۸
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
چکیده امروزه فرهنگ و زبان به عنوان ارکانهای اصلی و اساسی هویت ملی مورد توجه تمامی کشورهای دنیا است. بشر از دیرباز به دنبال گذشته خود و زنده نگه داشتن آن بوده و برای تقویت آن دست به هر کاری زده است. فولکلور یکی از اصلی‌ترین مقوله‌هایی است که در حوزه مطالعات فرهنگی و زبانشناختی بدان پرداخته میشود. آنچه با فولکلور در ارتباط است پدیده‌های اجتماعی پیچیده‌ای هستند که با دیگر نهادهای اجتماعی پیوند مستحکمی دارد. فرهنگ و زبان و به تبع آنها فولکلور، صورت ثابتی ندارند. یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های جامعه‌شناسان، مردم‌شناسان و زبان‌شناسان، ثبت و ضبط این تغییرات برای ثبات بخشی نسبی به آنها و البته تقویت آنهاست. از سوی دیگر، و علاوه بر اعتبار فرهنگی فولکلور، این داده‌ها میتواند در راستای بررسی علمی زبانها و گویشهای ایرانی بسیار راهگشا باشد. از این رو این طرح برآنست تا با بکارگیری شیوه‌ها و روشهای نوین آکادمیک و جهانی دست به جمع‌آوری، ثبت و ضبط داستانهای فولکلوریک منطقه ی روانسر بزند و در نهایت با چاپ این داستانها راه نابودی حتمی را بر آنها ببندد و علاوه بر کمکی که به تقویت فرهنگ کردی- ایرانی میکند، در جهت رشد هرچه بیشتر مطالعات گویش‌شناختی، کمک‌حال محققین این حوزه باشد. با تحقیق و پژوهش در حوزه ی حکایات فولکلور میتوان اهداف گوناگونی را دنبال گرفت. یکی از مهمترین این بهره‌ها به حوزه ی مطالعات فرهنگی مربوط است. با گردآوری فولکلور هر ملت و در درجه ی دوم ثبت آن، تا حد زیادی راه را بر تضعیف هویت آن ملت بسته ایم. نقدی که لازم است بر بسیاری گرفته شود این است که امروزه هر چه از بیرون مرزهای ایران اسلامی، با عنوان فرهنگ غرب ترویج میشود، بلافاصله بر مردم کشور ما تاثیر میگذارد و چه بسا بسیار جدی‌تر از یک غربی عملی شود. این روند از خود بیگانگی ای به دنبال خواهد داشت که در واقع گام برداشتن در راهی است که عناصر غربی بدنبال آن هستند. امروزه جنگ فرهنگی، بیش و پیش از هر چیز توانسته است، اهداف طراحانش را تحقق بخشد. این مسئله ی کوچکی نیست و تنها راه مبارزه در چنین فضایی اتکا به فرهنگ بومی و تقویت زبان مادری است.	

پژوهش شماره ۳	
عنوان	گردآوری قصه‌ها و افسانه‌های منطقه‌ی لیلخ
گروه پژوهشی	زبان‌شناسی و ادبیات کردی
مجری	ابراهیم احمدی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>قصه‌های عامیانه در میان مردم کرد دیر شکل گرفته است و همسایگان و کشورهای غربی با فاصله زمانی حداقل نیم سده زودتر این مهم را انجام داده‌اند، بیشتر قسمت‌های فرهنگ عامه کردی با مرگ راویان از بین رفته و مقدار اندکی هم که باقی مانده به یکباره از دست خواهد رفت. از سوی دیگر با ورود مدرنیته و ملزومات آن همچون رسانه‌های جمعی به جامعه کردستان، روند نابودی این قصه‌ها سرعت بیشتری گرفته است؛ چرا که به عنوان مثال آمدن تلویزیون به خانه‌ها در وهله اول ضربه مرگباری به پیکره روایت، سنت روایی و بافت روایتی آنها و عناصر فولکلوریک وارد نمود. باید به جای توجیه ضرورت گردآوری این سنت شفاهی به فکر از سرگیری مراحل بعدی آن همچون بازتولید و رسانه‌ای کردن فرهنگ عامه کردی باشیم. و نه تنها آنها را به زندگی روزانه مردم بازگردانیم بلکه باید آنها را وسیله‌ای برای گره زدن نسل‌های آینده با پیشینه تاریخی و ناخودآگاه جمعی کردی قلمداد کنیم و از آسیب‌های جدی شکاف میان این دو نسل جلوگیری کنیم. شایان ذکر است که کمتر قومی امروزه در مرحله گردآوری و فکر حفظ فرهنگ عامه خود مانده باشد و همه و همه نه تنها این مهم را انجام داده‌اند، بلکه آن را دستمایه تحقیقات علمی خود نموده‌اند. نمونه این امر را در کشورهای غربی و ترکیه مثال می‌زنیم که نه تنها به شیوه‌های علمی و جامع فرهنگ عامه خود را گردآوری نموده‌اند، بلکه اکنون فولکلور آن مناطق جزو واحدهای آموزشی مدارس، برنامه‌های تلویزیونی، جزو نکات مهم در اشاعه فرهنگی به فرهنگ‌هایی که با آنها تعامل دارند و موضوع سمینارها و برنامه‌های هفتگی آموزشی و عنوان نوشته‌نشریه‌ها و تحقیقات پژوهشی می‌باشد چرا که ضرورت این حوزه علمی برای آنها از پیش تعیین شده و به آن باور کامل دارند. پس اگر اکنون کاری در زمینه گردآوری فرهنگ عامه کردی به این شکل انجام می‌شود جبران کاستیهای پیشین و غفلت در این راستا میباشد؛ امید است که به صورت ویژه و جدی و با برنامه‌ریزی‌های جامل و به وقت این مهم جزو ضروریات حال حاضر پژوهش و مطالعات کردی قرار گیرد. با این وجود در بسیاری از مناطق از جمله منطقه‌ی لیلخ در استان کردستان، که دارای ادبیات شفاهی بسیار غنی است، تاکنون هیچ تلاش جدی‌ای جهت گردآوری و ثبت و ضبط ادبیات فولکلور صورت نگرفته است. این پژوهش نقش موثری در پیشگیری از نابودی و فراموشی اینگونه ادبیات شفاهی و ورود دوباره‌ی آنها به فضای فرهنگی جامعه خواهد داشت.</p>	

پژوهش شماره ۴	
عنوان	تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان دهگلان
گروه پژوهشی	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان
مجری	امیر محمدی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>شناخت و تبیین گذشته‌ی یک محل در مقام تأکید و بازنمایی فاکنتهای ناگشوده‌ی هویتی، از عوامل تعادل و توسعه پایدار است. امروزه، در پژوهشهای تاریخی با رویکرد اجتماعی و تمدنی، تاریخهای محلی جایگاه برجسته‌ای یافته و برای ترسیم چهره‌ی مناطق و نواحی گوناگون راهی جز دست زدن به چنین تحقیقاتی نیست، این نوع تاریخ نگاری، با محوریت مکان نگاری، آگاهی‌های ارزشمندی در باب حیات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تحولات سیاسی شهر یا ناحیه‌ی خاص ارائه می‌دهند. از دید ناظران و متخصصان حوزه‌های ژئوپلیتیک، منطقه لیلخ در استان کردستان با دارا بودن موقعیتی سوق الجیشی طبیعی و در مقام دروازه‌ی کردستان، همواره در طول تاریخ، محلی پر التهاب و محل توجه برای کنشگران و داعیان قدرت بوده است. این منطقه به لحاظ وجود گذرگاه‌های طبیعی استراتژیک، حوزه تقسیم آبهای سطحی شمال و جنوب ایران، سکونتگاه دائمی ایلات متعدد کردی، ارتفاع بالای زمین همراه با اقلیم شبهه‌خشن و سرد بیلاقی، زمانی بسان سپری ستر در برابر مدعیان و زمانی همچون پناهگاهی دست نیافتنی در اختیار والیان کردستان بوده، حکمرانان کردستان و غرب ایران چه در حوزه اردلان و چه خود دربارهای مرکزی، توجه خاصی به این منطقه‌ی حائلی نموده‌اند، و از بلوک لیلخ (ئیلخ) به عنوان یکی از بلوکات هیجده‌گانه تابعه ولایت اردلان بعنوان انبار غله و فلاح نام برده شده است، لذا رویکرد آنها در قبال این منطقه، تقویت امرای محلی و رؤسای عشایر یا به عبارت دیگر «حفظ وضع موجود» بوده و این وضعیت بصورت نسبی همواره برقرار بوده است، از طرفی تا اواخر دوره صفویه این منطقه بخشی از قلمرو بیلاقی ایلات عمده کردستان بشمار می‌آمد؛ تحرکات زیستی عشایر با جابجایی نمادها و مظاهر فرهنگی، این منطقه را به کلکسیونی متنوع از ابعاد فرهنگی در کردستان تبدیل کرده است. این پژوهش تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان دهگلان را با توجه به تغییرات و حوادث بنیادی در تاریخ ایران و کردستان از قبیل شکل‌گیری دولت مدرن و تغییرات اجتماعی ناشی از آن بررسی می‌نماید.</p>	

پژوهش شماره ۵	
عنوان	حیات اجتماعی-فرهنگی کردها از نگاه سفرنامه نویسان خارجی در عصر قاجار
گروه پژوهشی	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان
مجری	دکتر انور خالندی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>از گذشته‌های دور روح کنجکاوگر انسان وی را وادار به سفر در نقاط مختلف این کره خاکی نمود. از همان زمان انسان‌ها با توجه به وسایل حمل و نقل موجود و سختی راه برای رسیدن به مقصود خود - حال هر چه که می‌خواهد باشد - به مسافرت می‌پرداختند. در واقع بشر در این رفت و آمدها سعی داشت که به اهداف خود دست یابد. افراد مختلف، اهداف متفاوتی را نیز دنبال می‌کردند، برخی به دنبال کسب ثروت و تجارت، بعضی برای رسیدن به قدرت و مسائل سیاسی، دیگری به خاطر ارضای حس کنجکاوی و رسیدن به حقایق، بعضی برای تفریح و گردش و... این سیاحان بر اساس هدف و سلیقه شخصی شان دیدگاه ویژه‌ای داشته‌اند که بر دیده‌ها و نتیجه‌گیری‌شان تاثیرگذار بود. در طول تاریخ ایران سفرنامه نویسان بی‌شماری به ایران آمده و از زوایای مختلف به سنجش آن پرداختند. در دوره‌های متفاوت تاریخ ایران سیاحان متفاوتی است در برخی از زمان‌ها حضوری چشمگیر داشته و در برخی دیگر به تعداد کم به ایران آمده‌اند. آنچه مسلم است در دوره قاجار نیز به دلایل خاص خودش ما با شمار زیادی از آنان مواجه هستیم که به دلایل متعدد به ایران آمدند. مطالعه نوشته‌های این افراد کمک قابل توجهی خصوصاً در شناخت مردم ایران به لحاظ اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، مذهبی می‌نماید. آنان به نکاتی توجه می‌کنند که شاید در کمتر کتابی بدان‌ها پرداخته شده باشد. این سفرنامه نویسان با مکتوب کردن خاطرات و مشاهدات خود، بسیاری از ناگفته‌های مهم سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را ضبط کرده‌اند که در خور تأمل است. یادداشت‌های کلی این سفرنامه نویسان که اغلب اروپایی بودند، درباره مسائل همچون سیاست، اقتصاد، فرهنگ، مذهب، آداب و رسوم، زبان و... بود. با این حال، آنچه که مربوط به مسائل اجتماعی و فرهنگی است در آثار این سفرنامه نویسان در مناطق کردنشین ایران، بیشتر به چشم می‌خورد. از این رهگذر، پژوهش حاضر قصد دارد که حیات اجتماعی - فرهنگی کردها را از نگاه این سفرنامه نویسان خارجی اعم از اروپایی و غیر اروپایی مورد واکاوی قرار دهد و میزان درستی یا نادرستی دیدگاه‌هایشان را مورد نقد و بررسی قرار دهد. بنابراین پژوهش حاضر، صرفاً پرداختن به توصیفات این سفرنامه نویسان از حیات فرهنگی - اجتماعی کردها نیست. مسائل مهم فرهنگی و اجتماعی اعم از زبان، آداب و رسوم، ازدواج، زنان، پوشاک، خوراک، تفریح، بازی‌ها و سرگرمی‌ها، ایلات، آثار و ابنیه‌های تاریخی، مذاهب و آیین‌ها، هنر، موسیقی و... از جمله مسائل مهمی است که از دید تیزبین سفرنامه نویسان خارجی دوره قاجار در مورد مناطق کردنشین ایران، پنهان نمانده است. تمرکز اصلی پژوهش حاضر نقد و بررسی دیدگاه‌های این سفرنامه نویسان در مورد مسائل مذکور است و اینکه اشتباهات و تناقضات در برخی از دیدگاه‌های آنان مشخص گردد. شایان ذکر است که منظور از کردها در این پژوهش، همه کردهای ساکن در حوزه قلمرو سرزمینی ایران عصر قاجار، اعم از کردهای مکرری، اردلان و کردهای ساکن کرمانشاه است.</p>	

پژوهش شماره ۲	
عنوان	بازنگری اسامی مکانهای جغرافیایی شهرستان سنندج
گروه پژوهشی	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان
مجری	دکتر سعید خضری
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
چکیده	
<p>این مساله حتی در نقشه های زمین شناسی منطقه نیز دیده می شود(زاهدی و همکاران، ۱۳۹۴). این مطالعه به هدف اصلاح و استانداردسازی موارد غیر دقیق فوق صورت می گیرد. یادآوری چند اصل کارتوگرافی در خصوص ترجمه و نویسه گردانی اسامی جغرافیایی پدیده ها در روی نقشه ها و مشخص کردن و تبیین اشتباهات و اغلاط نقشه های توپوگرافی منطقه پژوهش و مشخص نمودن بازتاب اشتباهات مربوط به عوارض محیطی و ثبت اسامی نادرست نقشه ها در منابع اسنادی متکی بر اطلاعات نقشه های مزبور جزو اهداف این پژوهش هستند. مشخص نمودن اشتباهات کارتوگرافی نقشه ها از طریق بررسی تطابق نقشه های توپوگرافی با حقایق محیطی و ارائه الگویی صحیح و معادل درست برای اسامی جغرافیایی جهت اصلاح نقشه ها و تبیین اشتباهات فوق جزو اهداف دیگر این پژوهش هستند.</p> <p>این تحقیق بر اساس این مفروضه که بسیاری از اسامی جغرافیایی (طبیعی و انسانی) رایج در نقشه های توپوگرافی شهرستان سنندج (بعنوان نقشه های مبنا) اشتباه ترجمه شده اند و همچنین تعداد زیادی از نام مکانها و اسامی جغرافیایی شهرستان سنندج در نقشه های مختلف دارای اشتباه در نویسه گردانی و آوانگاری می باشند.</p>	

پژوهش شماره ۷	
عنوان	مسجد دار الاحسان در گذر زمان (با تاکید بر نقش آن در تحولات علمی منطقه از آغاز تا پایان عصر پهلوی)
گروه پژوهشی	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان
مجری	دکتر سید نوید نقشبندی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>در جوامع اسلامی مسجد از جوانب مختلفی دارای اهمیت است. مسجد مکانی برای عبادت است و نقش آن در ترویج عبادت و نهادینه ساختن آن رد جامعه اسلامی بر کسی پوشیده نیست. همچنین مسجد عبادت را تنظیم کرده و نقش رهبری را در فرآیند عبادت دارد. البته تنها کاربری مسجد برای عبادت کردن نیست و نقش های را نیز به عهده دارد. در قرآن (سوره توبه آیات ۱۰۷ - ۱۱۰) در جریان مسجد ضرار بر اهمیت مسجد و نقش اجتماعی آن تاکید شده است. یعنی در خود قرآن هم از همان آغاز تاریخ دین اسلام؛ خود قرآن اذعان کرده است که نقش مسجد فقط مکان عبادت نبوده و می‌تواند کاربریهای دیگری هم داشته باشد .</p> <p>در سالهای آغازین بعثت و در دوران خلافت اسلامی، مسجد به مکان مشورت و محل مجالس سران مملکت و نواحی مختلف مملکت اسلامی تبدیل شد و با وجود مسجد دیگر نیازی به جایگاهی برای تشکیل جلسات و اجتماعات احساس نمی شد.</p> <p>با گسترش دامنه مملکت اسلامی نقش و جایگاه مسجد از این هم فراتر رفت و در هر شهری مسجدی با نام جامع شکل گرفت که عبارت بود از یک مسجد برای عبادت همراه با اتاق هایی برای جلسات رسمی و اتاق هایی برای تشکیل کلاس های درس. مسجد جامع های مملکت اسلامی همواره تاثیر زیادی در شکل گیری تمدن اسلامی و ایجاد جریانات فکری و سیاسی و علمی و رهبری آنها داشته‌اند. به تبعیت از خود مسجد، امام جماعت مسجد دارای نقش مهم و بسزایی است. زیرا مسلمانان همواره برای حل مشکلات زندگی به مساجد رفته و امامان مساجد نقش های مختلفی به عهده داشته‌اند. آنان نه تنها مرجع مردم در موضوعات دینی بوده اند بلکه مشکلات حقوقی و قانونی را نیز حل می کردند و کاربرد فقه در جوامع اسلامی دقیقا همان کاربرد حقوق و قانون در جوامع امروزی است. به همین دلیل امامان مساجد در بسیاری موارد، نقش قضات را نیز بر عهده داشته‌اند. این پژوهش تحولات و دگرگونی‌های مسجد دارالاحسان را در گذر زمان با تاکید بر نقش آن در تحولات علمی منطقه از آغاز تا پایان عصر پهلوی بررسی و تحقیق می‌نماید.</p>	

پژوهش شماره ۸	
عنوان	نقش ایلات و طوایف گُرد در روابط ایران و عثمانی در عصر قاجار از آغاز تا سلطنت ناصرالدین شاه
گروه پژوهشی	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان
مجری	آرمان اکبری
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی
<p>چکیده</p> <p>هنگامی که شاه اسماعیل صفوی در ۹۰۷ هـ.ق/۱۵۰۱م رسماً حکومت صفویه را بنیان نهاد و در کنار تشکیل حکومتی منطبق بر چارچوب جغرافیایی ایران، مذهب تشیع دوازده امامی را به عنوان مذهب رسمی کشور ابلغ نمود، مشخص بود که این حکومت جدید، جدا از تفهیم و تبلیغ مذهب تشیع در میان اقشار مختلف جامعه ایرانی، با واکنش سخت کشورهای سنی مذهب همسایه همچون ازبکان در شرق و عثمانی در غرب مواجه خواهد شد. اولین برخورد عثمانی‌ها با قزلباشان صفوی زیاد به درازا نکشید و در ۹۲۰هـ.ق / ۱۵۱۴م در چالدران جنگ سرنوشت‌ساز و پرهزینه‌ای روی داد که پیامدهای سنگینی برای ایران در برداشت. این جنگ سرآغاز مجموعه‌ای از رویدادهای سیاسی بود که تا سقوط عثمانی با شدت و ضعف‌های متفاوتی ادامه داشت (سیوری، ۱۳۸۴:۳۴، پارسادوست، ۱۳۹۴:۱۲). گرچه شروع روابط ایران در دوره صفویه با عثمانی با این جنگ بود اما در سه قرن آینده این روابط صلح‌ها و جنگ‌های بسیاری را با خود به همراه داشت. با برآمدن حکومت قاجارها و خاصه در عهد فتحعلی‌شاه که همزمان با حضور کشورهای غربی در ایران و پیدایش دوره‌ای مهم از کشمکش با این کشورها از جمله روسیه و انگلستان بود، مساله حضور نظامی و فرهنگی دولت‌های غربی و چگونگی رویارویی و مواجهه با این کشورها، تبدیل به اولویت اصلی سیاست خارجی ایران گشت. در این سال‌ها هر دو کشور درگیر جنگ‌های طولانی با روسیه شدند و حتی در مناسبات ایران و عثمانی برای اولین بار موضوع اتحاد اسلامی مطرح گردید (نصیری، ۱۳۹۴:۱۷). اختلافات اساسی دو دولت در دوره قاجار را می‌توان در نامشخص بودن مرزهای طولانی دو کشور با وجود عهدنامه‌های فیما بین دوران صفوی و افشاری، وضعیت مبهم منطقه‌ی کردستان بخصوص کردستان بابان، فعالیت ایلات و عشایر مرزی که تابعیت آن‌ها نسبت به دولت‌های ایران و عثمانی همواره در نوسان بود و اساساً تابعیت مشخصی نداشتند، وجود اماکن و مشاهد متبرکه شیعی و اقامت ایرانیان در شهرهای عتبات عالیات و رفت و آمدهای زوار و تجار ایرانی و سیاست‌های خصمانه مأموران و عمال حکومتی نسبت به آن‌ها و به همین اعتبار دعوی دولت ایران در دخالت و اعمال نظر در انتخاب والیان بغداد و ایالت‌های شرقی عثمانی همچون والیان امارت بابان، سر به شورش برداشتن والیان ایالت‌های شرقی امپراتوری عثمانی و پاسداری از جان و مال زوار و تجار و ایرانیان عراق عرب و حرمت اماکن مقدس شیعی توجیه نمود. بنابر آنچه گفته شد در این پژوهش سعی بر آن است که تأثیرات ایلات و طوایف بر روابط ایران و عثمانی از آغاز حکومت قاجار تا پایان عهد محمد شاه قاجار یعنی یک سال بعد از انعقاد قرارداد ارزروم دوم مورد بررسی قرار گیرد.</p>	

پژوهش شماره ۸	
عنوان	بوم‌شناسی و تدوین اطلس تجاری توسعه‌ی کسب‌وکار در مناطق مرزی استان کردستان با هدف کاهش گرایش به کولبری
گروه پژوهشی	مطالعات مطالعات راهبردی و توسعه
مجری	دکتر رضا شافعی
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی (مشترک با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان)
چکیده هدف اصلی این مطالعه تهیه و تدوین یک اطلس راهبردی و تجاری با هدف بوم‌شناسی کسب و کارهای مناطق مرزی مورد بحث می‌باشد که بر اساس ماهیت به خرد، متوسط و کلان قابل تقسیم هستند. در این اطلس گستردگی جغرافیایی، انسانی، اقتصادی، تجاری و نحوه فعالیت کسب و کارها مطالعه شده و به ایجاد نگرش کلی در خصوص آنها منتج می‌شود. قدم بعدی امکان‌سنجی ایجاد کسب و کارهای بالقوه‌ای است که می‌تواند در این مناطق به جذابیت‌های شغلی و اقتصادی یاری رساند. این گام نیز بر اساس متغیرهای فوق‌الذکر و الگوهای موجود بازارسنجی به انجام خواهد رسید. خروجی نهایی این پژوهش سندی است که بر اساس آن می‌توان وضعیت بالقوه و بالفعل کسب و کارهایی را ترسیم نمود که به کاهش تدریجی گرایش افراد به شغل پرخطر کولبری منجر گردد.	

پژوهش شماره ۹	
عنوان	ظرفیتهای اقتصادی مناطق مرزی کردنشین و بسترهای توسعه جهت ساماندهی پدیده کولبری
گروه پژوهشی	مطالعات مطالعات راهبردی و توسعه
مجری	دکتر علی فقه‌مجیدی و دکتر خالد احمدزاده
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی (مشترک با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان)
چکیده	<p>این پژوهش در صدد واکاوی اقتصادی پدیده کولبری در مناطق کردنشین ایران و همچنین شناسایی ظرفیت‌های توسعه مناطق مرزی جهت ساماندهی پدیده کولبری می‌باشد. بررسی مزیت‌ها و پتانسیل‌های مناطق و معابر کولبری در مناطق کردنشین، شناسایی عوامل اقتصادی موثر بر شکل‌گیری و تداوم پدیده کولبری در مناطق مورد مطالعه، بررسی پتانسیل‌ها و بدیل‌های توسعه مناطق کردنشین مرزی در راستای اشتغالزایی مولد و حذف فعالیتهای کولبری از مهمترین اهداف پیش روی پژوهش حاضر هستند.</p>

پژوهش شماره ۹	
عنوان	ارزیابی ظرفیت‌های اقتصادی و اجتماعی اجتماعات مرزی به منظور تبیین و طراحی بدیل‌های توسعه‌ای با تأکید بر نقد بازارچه‌های مرزی (مورد مطالعه: بازارچه‌های مرزی استان کردستان)
گروه پژوهشی	مطالعات مطالعات راهبردی و توسعه
مجری	عثمان هدایت
تاریخ قرارداد	1398
کارفرما	پژوهشکده کردستان‌شناسی (مشترک با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان)
چکیده	<p>با توجه به اینکه مناطق مرزی از لحاظ توسعه‌ای، واجد پتانسیل‌های زیادی در زمینه‌های مختلف تجاری و اقتصادی، کشاورزی و دامپروری و... هستند، لازم است در برنامه‌های توسعه‌ای کشور توجه بیشتری به این مناطق صورت گیرد. با وجود این، این مناطق از محروم‌ترین و توسعه‌نیافته‌ترین مناطق کشور به حساب می‌آیند. پژوهش حاضر با مبذول کردن نگاه خود به این مناطق و آسیب‌شناسی بازارچه‌های مرزی و ارائه بدیل‌های مناسب توسعه‌ای به خلاءهای ناشی از عدم توجه به آن‌ها پاسخ خواهد داد.</p>

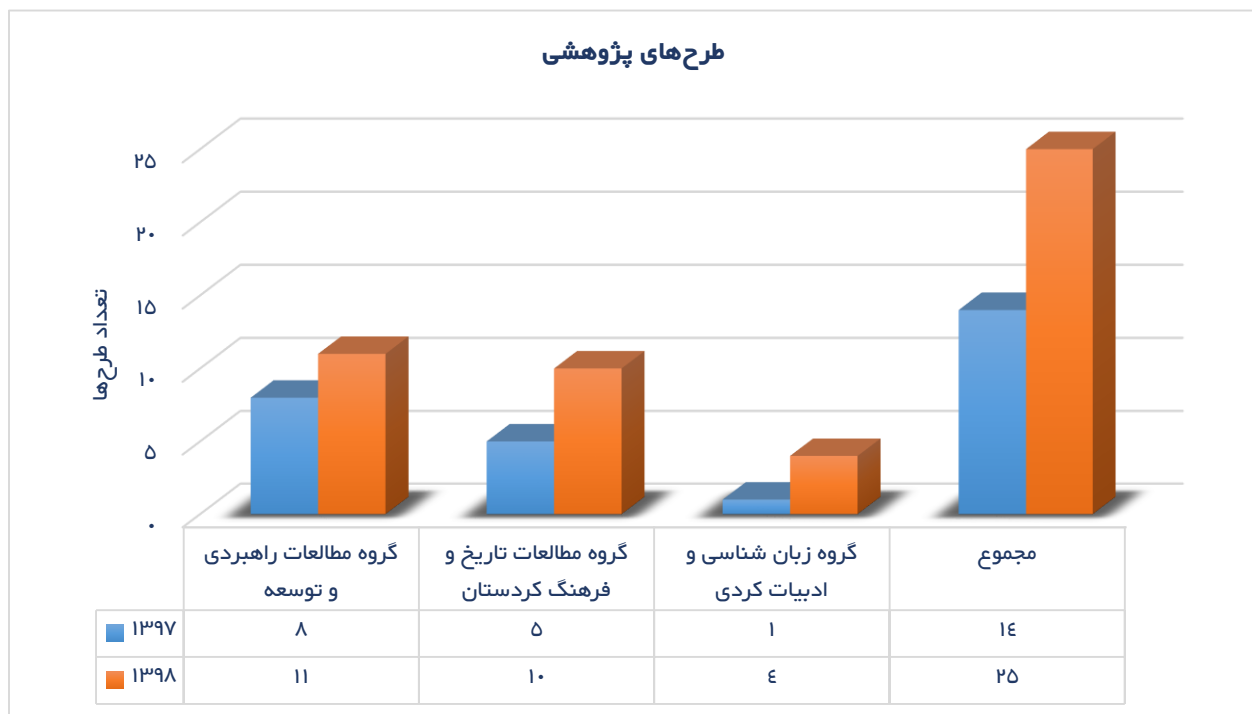

طرح‌های پژوهشی خاتمه‌یافته

تاریخ اتمام	گروه پژوهشی	عنوان طرح	مجری	
28/12/1398	مطالعات راهبردی و توسعه	ارائه ره‌نگاشتی برای توسعه صنایع کوچک و متوسط استان کردستان	دکتر آرمان احمدی‌زاد	۱
28/02/1399	مطالعات راهبردی و توسعه	ارزیابی و اولویت بندی روستاهای هدف گردشگری استان کردستان جهت سرمایه‌گذاری و توسعه منطقه‌ای	دکتر فاتح حبیبی	۲
در حال دفاع	مطالعات راهبردی و توسعه	شناسایی راهبردهای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی با استفاده از رهیافت SWOT مطابق اهداف برنامه ششم توسعه (مطالعه موردی: شهرستان سنندج)	دکتر محمد جلالی	۳
31/06/1398	مطالعات راهبردی و توسعه	بازآفرینی پایدار محلات با تاکید بر رویکرد شهروند محور (نمونه موردی ناحیه منفصل شهری نایسر شهر سنندج)	کسری آشوری	۴
31/06/1398	مطالعات راهبردی و توسعه	شناخت راهبرد و راهکارهای عملی ارتقاء نقش روستاهای دارای مزیت برای توسعه و توازن منطقه‌ای در شهرستان سروآباد	دکتر جاهده تکیه‌خواه	۵
در حال دفاع	مطالعات راهبردی و توسعه	شناسایی موانع، مشکلات و ارائه راهکارهای توسعه صادرات خدمات فنی و مهندسی استان کردستان در بازارهای هدف با تاکید بر تامین مالی	دکتر خالد احمدزاده	۶

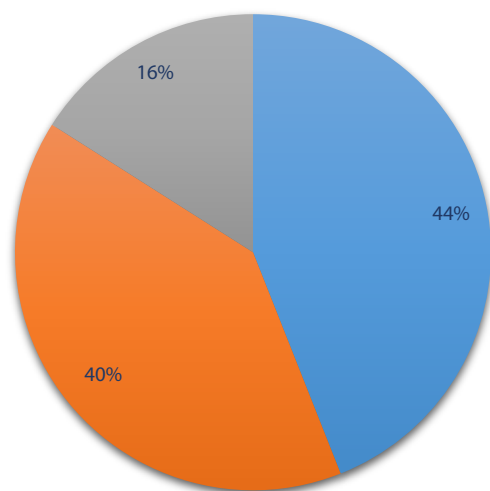

مقایسه عملکرد پژوهشکده کردستان‌شناسی در زمینه طرح‌های پژوهشی در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

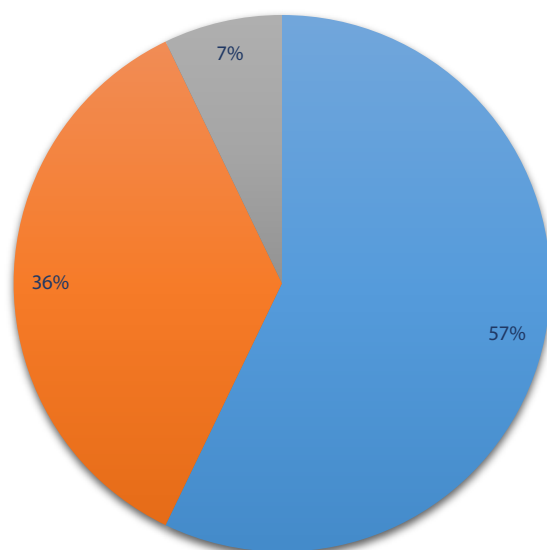

سهم هر یک از گروه‌های پژوهشی در طرح‌های پژوهشی سال ۱۳۹۸

گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی   گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان   گروه مطالعات راهبردی و توسعه

سهم هر یک از گروه‌های پژوهشی در طرح‌های پژوهشی سال ۱۳۹۷

گروه زبان‌شناسی و ادبیات کردی   گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان   گروه مطالعات راهبردی و توسعه

مقالات پژوهشکده کردستان شناسی

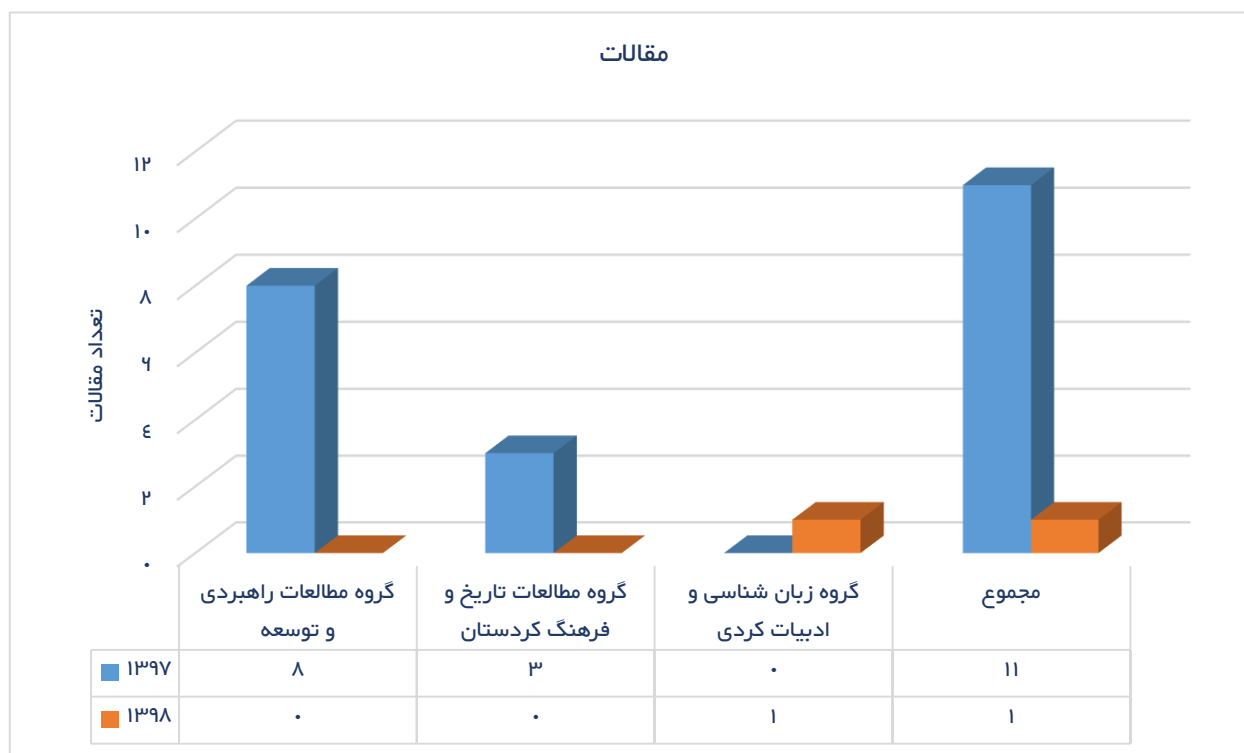

مقالات چاپ شده گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان در سال ۱۳۹۸

	Magazine	time	Title
1	Ash-Sharq	2019	Investigating Late Chalcolitic Period settlement on the Marivan Plain, western Iran, First insight from the Marivan Plain Survey project.

عملکرد پژوهشکده کردستان‌شناسی در زمینه مقالات چاپ شده در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

کتاب

کتاب چاپ‌شده پژوهشکده کردستان‌شناسی در سال ۱۳۹۸

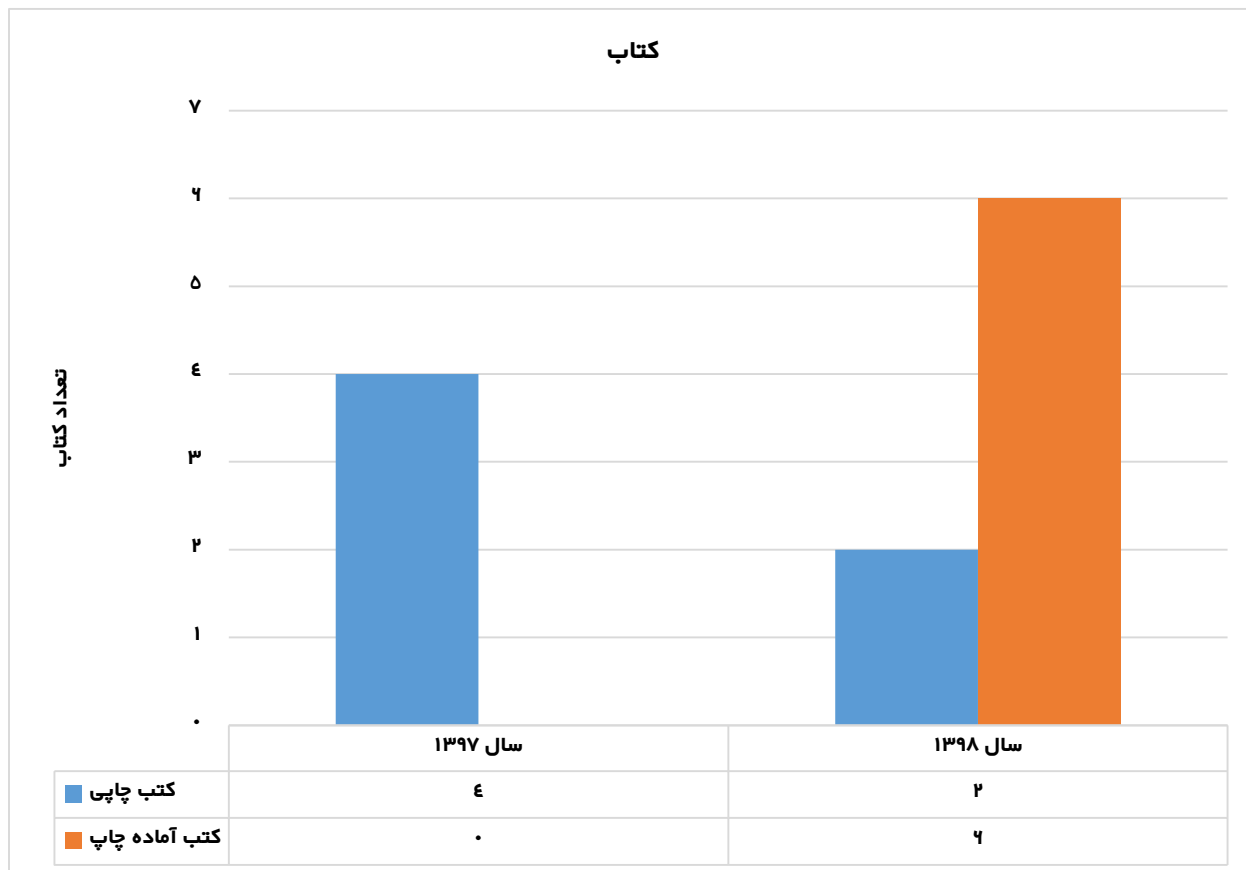
سال چاپ	گروه پژوهشی	مؤلف	عنوان کتاب	
1398	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان	هوشمند علیزاده کسری آشوری	نیمرخ شهرهای کردنشین	۱
1398	مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان	فریدون حسین‌پناهی	که‌وشدۆزی	۲

کتاب آماده چاپ پژوهشکده کردستان‌شناسی در سال ۱۳۹۸

سال چاپ	جلد	گروه پژوهشی	مؤلف/مترجم	عنوان کتاب	
دوم	یک جلد		سید عبدالحمید حیرت سجادی	ایلات و عشایر کردستان	۱
دوم	یک جلد		جویس بلو/ پرویز امینی	مسأله کرد؛ بررسی تاریخی و جامعه‌شناسی	۲
اول	سه جلد		نیسماعیل فه‌ت‌ح‌ی	ته‌می نه‌ته‌وه (ش‌ب‌ین‌گ‌ی‌پ‌ری له میژوو‌ی نه‌ده‌بی کوردید‌ا)	۳
اول	یک جلد		عه‌بدول‌خالق ته‌وه‌کولی	فه‌ره‌ه‌نگ‌ی ر‌یژنه‌(ده‌نگ و ده‌نگه‌ناو)	۴
اول	یک جلد		ئه‌حمه‌د چاک	ش‌ی‌وا‌زناس‌ی‌ی ش‌ی‌ع‌ری به‌ره‌ی یه‌که‌می موک‌ریان	۵
اول	یک جلد		وه‌رگ‌ی‌پ‌ران و پ‌ید‌ا‌چ‌وونه‌وه و گون‌جان‌دن: د. نازاد ه‌ی‌مه‌تی، زه‌که‌ریا ئی‌براه‌یم، هه‌قال عه‌بدو‌لا، خالد فه‌ره‌ج	پ‌ی‌وانه‌ی زیره‌کی ویک‌سل‌یری ۴ (بو‌ مندالانی ۶ تا ۱۱۶ سال) (WISC-IV)	۶

مقایسه عملکرد پژوهشکده کردستان شناسی در زمینه چاپ کتاب در سال های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

کتابخانه

کتابخانه

کتابخانه پژوهشکده کردستان‌شناسی یکی از بزرگترین کتابخانه‌های تخصصی حوزه مطالعات کردی است که سالیانه به بیش از ۵۰۰۰ دانشجوی، استاد، کارمند و سایر مراجعان داخل و خارج سازمان خدمات ارائه می‌دهد. آنچه اهمیت این کتابخانه را بیش از پیش نمایان کرده است؛ فهرست نویسی و رده بندی بنیادی کتاب‌های کردی با رسم الخط کردی است. اهم فعالیت‌های انجام شده در این کتابخانه در سال ۱۳۹۸ به شرح زیر است:

۱. وب سایت
۲. کتابخانه
۳. کتابخانه دیجیتال
۴. آرشیو فعالیت‌های پژوهشکده
۵. سایر فعالیتها

وبسایت

تولید محتوا و ورود اطلاعات کلیه امور مربوط به صفحات سایت پژوهشکده که از طریق ksi.uok.ac.ir قابل دسترس است. این صفحات شامل معرفی گروه‌ها، بخش‌ها، برد علمی پژوهشکده، اخبار و گزارش‌های مربوط به نشست‌ها و سایر مراسم‌های پژوهشکده و غیره.

کتابخانه

بخش انتخاب و سفارش

انتخاب و خرید منابع از طریق انتشارات، کتابفروشی‌ها، نمایشگاه‌های کتاب و ... دریافت منابع اهدایی که از سوی نویسندگان، افراد و یا سازمان‌ها به کتابخانه فرستاده می‌شود. از جمله شرایط دریافت اهدای منابع در این بخش همخوانی موضوعی با حوزه تخصصی مطالعات کردی می‌باشد.

تعداد کتاب‌های خریداری و اهدایی کتابخانه در سال ۱۳۹۸: ۱۱۲۰

بخش فهرست نویسی

از مزیت‌های بخش فهرست نویسی کتاب‌های کردی این کتابخانه این است که بر اساس رده بندی کنگره و با رسم الخط کردی فهرست نویسی شده‌اند. در کتابخانه ملی رده کلیه کتاب‌های ادبیات کردی در هر موضوعی که باشند یک شماره - PIR ۳۲۵۴ - اختصاص داده شده است. در این کتابخانه بر اساس رده بندی کنگره موضوع تاریخ و ادبیات را گسترش داده ایم. طرح گسترش رده بندی تاریخ و ادبیات کردی پتانسیل این را داراست که به عنوان یک طرح ملی شناخته شود. با توجه به بنیادی بودن کتاب‌های کردی فهرست نویسی این کتاب‌ها بسیار زمان‌بر است.

- تعداد کتابهای کردی فهرست شده در سال ۱۳۹۸: ۷۰۰ نسخه
- تعداد کتابهای فارسی فهرست شده در سال ۱۳۹۸: ۳۱۴ نسخه
- مجله: نشریاتی که به صورت مجموعه چاپ شده اند: ۵۰ نسخه
- دیگر نشریاتی که به صوت اهدایی یا خریداری به مجموعه افزوده شده است: ۵۰ شماره معادل ۱۵ عنوان

بخش امانت و مرجع

- امانت و بازگشت منابع مجموعه
- سرویس دهی به مراجعان به صورت حضوری و غیر حضوری
- شلف خوانی مجموعه (هفتگی و ماهانه به دلیل مخزن باز بودن مجموعه)
- سورت کتابهای بازگشتی
- راهنمایی مراجعان
- پیگیری کتابهای تاخیری
- ارائه خدمات مربوط به بخش مرجع و نشریات به صورت روزانه

تعداد منابع چاپی امانتی و بازگشتی مجموعه در سال ۱۳۹۸: ۲۳۰۶ نسخه
تعداد دانلود منابع الکترونیکی و در اختیار قرار دادن منابع دیجیتال پژوهشکده: ۵۰۰۰ فایل

کتابخانه دیجیتال

گردآوری بیش از یک ترابایت فایل اطلاعاتی اعم از کتاب، مجله و سایر منابع در حوزه کرد و کردستان و در اختیار نهادن آنها برای طرح پژوهشی کتابخانه الکترونیک کردی که در حال حاضر حدود ۱۱۰۰۰ فایل در این کتابخانه دیجیتال که لینک آن از طریق library.uok.ac.ir قابل دسترس است، سازماندهی شده است. در بیشتر مواقع برای خدمات رسانی به مراجعان خارج از سازمان و خدمات غیرحضوری از منابع این کتابخانه استفاده می‌شود.

آرشیو فعالیت‌های پژوهشکده

کلیه فعالیت‌های انجام شده در پژوهشکده اعم از چاپ کتاب، طرح پژوهشی، برگزاری نشست‌ها و مراسم به صورت آرشیو دیداری - شنیداری در این مجموعه گردآوری می‌شود.

سایر فعالیت‌ها

- ویرایش اطلاعات بیش از ۷۰۰۰ نسخه که از بر اثر انتقال اطلاعات از سیستم قبلی به سیستم جدید و تبدیل به رسم الخط کردی)
- سرویس دهی به بیش از ۳۰ نفر در ماه که خارج از سازمان به پژوهشکده مراجعه می‌کنند.

- انجام امور مربوط به فاکتورها و درخواست خریدهای پژوهشکده
- همکاری در اجرای برنامه‌ها
- ساماندهی مجموعه کتاب‌های صوتی کتابخانه نابینایان

اقدامات پیش‌بینی شده برای سال ۱۳۹۹

- ادامه فرآیند تهیه منابع از طریق اهدا، خرید و مبادله (با تمرکز بر منابع لاتین)
- ارتباط با مراکز دارای منابع اطلاعاتی حوزه مطالعات کردی در سراسر کشور جهت استفاده از امکانات اشتراک منابع و)
- ایجاد ساعت کاری جهت مشاوره اطلاعاتی در دو حوزه منبع‌شناسی و روش تحقیق در حوزه مطالعات کردی (به طور مثال سه روز در هفته ساعت ۸ (۱۰ -
- ورود اطلاعات لینک کلیه پایان‌نامه‌های حوزه مطالعات کردی ایراندک در کتابخانه دیجیتال پژوهشکده جهت تمرکز منابع اطلاعاتی کردی
- نشست تخصصی وضعیت نشر کتب کردی در کردستان
- در صورت تهیه سیستم استفاده بهینه از کار دانشجویی جهت پیشبرد سریع اهداف
- تولید محتوای بخش کتابخانه سایت
- کارگاه آموزشی شیوه‌های دسترسی به منابع در حوزه مطالعات کردی برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات کردی و سایر علاقه‌مندان
- تلاش جهت ایجاد فهرستگان کتاب‌های کردی همانند کتاب‌های فارسی و انگلیسی .. (که در حال حاضر ۱۱۰۰۰ فایل کتابخانه دیجیتال و ۷۰۰۰ رکورد کتابخانه منابع چاپی پژوهشکده و حدود ۸۴۰۰ رکورد فایل کتابخانه بنکه ژین و ۳۰۰۰ رکورد کتابخانه ملی ایران جهت ایجاد این فهرستگان آماده شده است.
- تلاش جهت ملی کردن طرح گسترش رده‌بندی زبان و ادبیات کردی و تاریخ کردستان
- ارسال فایل رکوردهای مجموعه به پایگاه اطلاع‌رسانی کتابخانه‌های ایران

کمبودهای کتابخانه

- کمبود فضای مجموعه (این امر موجب اختلال در سرویس دهی به مراجعان، عدم تفکیک بخش‌های کتابخانه، عدم فضای مناسب جهت نظم دهی مجموعه و ... گردیده است.)
- کمبود سیستم در مجموعه (تعداد سیستم‌های این مجموعه با فعالیت‌های آن همخوانی ندارد همچنین سیستم‌های موجود نیز بسیار قدیمی و کند عمل می‌کنند؛ این امر انجام فعالیت‌های اصولی و مهم کتابخانه را به تاخیر انداخته است.
- کمبود نیروی انسانی

برگزاری مراسم بزرگداشت روز کتاب، کتابدار و کتابخوانی

روز پنجشنبه ۹۸/۸/۲۳ در مراسمی شکوهمند و با حضور هیئت رئیسه دانشگاه کردستان، اساتید، دانشجویان و مهمانان دعوت شده، تلاش و زحمات سرکار خانم حسیبه سیدی، مدیر کتابخانه پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان، مورد تکریم و پاسداشت قرار گرفت. این مراسم در ابتدای هفته کتاب و کتابخوانی و همزمان با پرده‌برداری از سایت پژوهشکده کردستان‌شناسی برگزار شد.

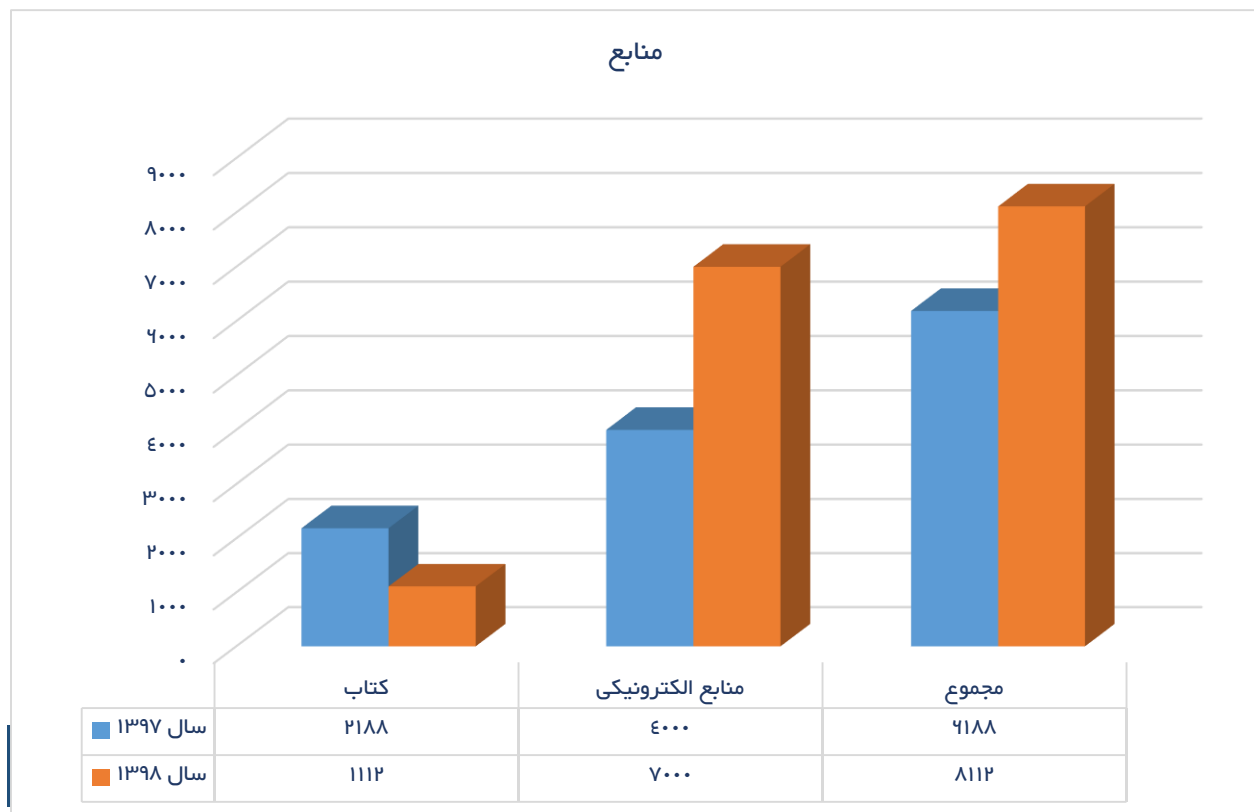
محورهای مراسم:

- سخنرانی آقایان دکتر بهروز چمن آرا سرپرست پژوهشکده کردستان‌شناسی، دکتر رحمت صادقی رئیس دانشگاه کردستان و جناب آقای دکتر سیدمهدی حسینی، رئیس پیشین کتابخانه مرکزی دانشگاه.
- پرده برداری از سایت سه زبانه پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی و افتتاح آن
- تکریم و تقدیر از دانشجویان همکار پژوهشکده کردستان‌شناسی
- تجلیل هیئت رئیسه دانشگاه کردستان و پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان از زحمات والا و نستوه سرکار خانم حسیبه سیدی.

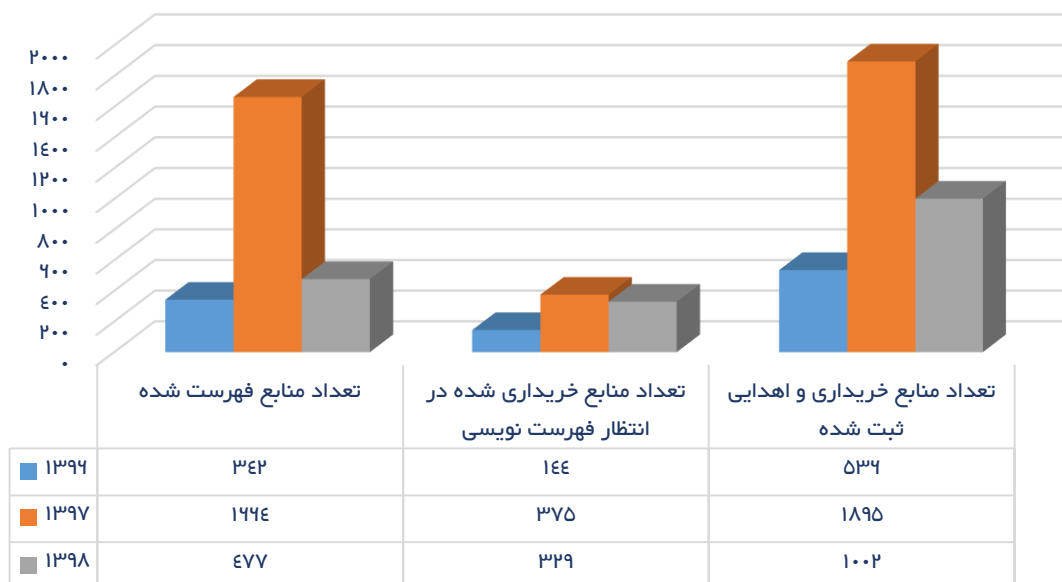

مقایسه عملکرد کتابخانه پژوهشگاه کردستان شناسی در سال های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

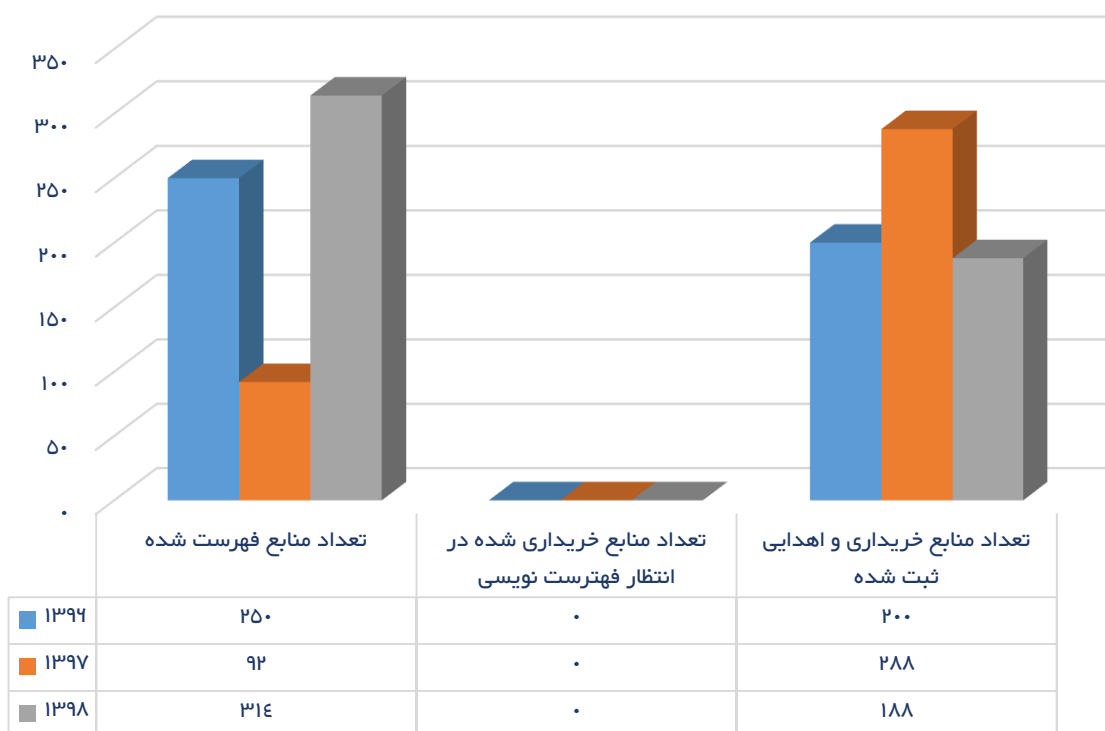

منابع کردی

منابع فارسی

پژوهش‌نامه ادبیات کردی

پژوهش‌نامه ادبیات کردی

معرفی کلی

نشر ژورنالی علمی در دانشگاه کردستان که بتواند پاسخگوی نیازهای جامعه علمی ایران به عنوان مهد اصلی سرزمین کردها باشد و در جهت تعالی زبان و ادبیات کردی گام‌های استوار بردارد، ضرورتی بود که پژوهشنامه ادبیات کردی به قصد پاسخگویی به آن دایر شد. درخواست‌ها برای اخذ مجوز، از سال ۱۳۸۹ آغاز و نخستین شماره آن پس از وقفه‌ای ناخواسته، با چاپ مقالات پژوهشی به دو زبان فارسی و کردی در زمستان ۱۳۹۴ منتشر گشت.

به دلیل هم‌نوایی با مجلات علمی کشور در خصوص تخصصی کردن نشریات دانشگاهی، مسیر تعیین شده برای این پژوهشنامه «ادبیات تطبیقی» تعیین گردید که در مقایسه با سایر حوزه‌های پژوهشی، شمول بیشتری دارد و سوزنه‌های تحقیقی بیشتری را پوشش می‌دهد. ادبیات فارسی و کردی، اشتراکات فراوانی در مضامین و گستره‌هایی خاص، به ویژه در ادب حماسی، غنایی و عرفانی دارند که بسیاری از این زمینه‌های بکر به دلیل فراهم نبودن بسترهای لازم برای چاپ و نشر مقالات علمی دانشگاهی، همچنان ناپسوده مانده و بخشی از ابعاد آنها را در محاق تاریکی رها کرده است. پژوهشنامه ادبیات کردی بسترهای لازم را برای پژوهش در این زمینه‌های بکر فراهم آورده تا پژوهشگران دانشگاهی در آن ورود کنند و قلم بزنند.

هشت شماره تاکنون از این پژوهشنامه منتشر شده و روند داوری، پذیرش و چاپ مقالات همگام با نشر منظم آن (به صورت دوفصلنامه)، همسو با سیاست‌های کلی کمیسیون بررسی نشریات تنظیم شده که استقبال درخور جامعه علمی کشور از آن، نشانه به ثمر نشستن مساعی مدیران پژوهشنامه و اعضای هیأت تحریریه تواند بود.

امید است که اخذ درجه علمی و نمایه شدن پژوهشنامه در پایگاه‌های مهم استنادی داخل و خارج ایران، بتواند قابلیت و ضرورت استمرار نشر آن را بیش از پیش اثبات کند.

اعضای هیأت تحریریه

صاحب امتیاز: پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

مدیر مسؤول: نجم‌الدین جباری

سر دبیر: غلامحسین کریمی دوستان

دستیار سردبیر: بختیار سجادی

اعضای هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

محمد ایرانی: دانشیار دانشگاه رازی کرمانشاه

سیداحمد پارسا: استاد دانشگاه کردستان

هادی رضوان: دانشیار دانشگاه کردستان

حسن سرباز: دانشیار دانشگاه کردستان

محمد فاضلی: استاد دانشگاه فردوسی مشهد

یادگار کریمی: دانشیار دانشگاه کردستان

غلامحسین کریمی دوستان: استاد گروه زبان‌شناسی دانشگاه تهران

میرجلال‌الدین کزازی: استاد دانشگاه علامه طباطبایی تهران

تیمور مال میر: استاد دانشگاه کردستان

فاطمه مدرس: استاد دانشگاه ارومیه
محمدهادی مرادی: دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی تهران
اعضای هیأت تحریریه بین‌المللی:
عبدالرحمن آداک: استاد دانشگاه ماردین ارتوکلو ترکیه
یادگار بالکی: دانشیار دانشگاه سوران عراق
همیمداد حسین بکر: استاد دانشگاه صلاح‌الدین عراق
فواد رشید حمه: دانشیار دانشگاه صلاح‌الدین عراق
جعفر شیخ‌الاسلامی: دانشیار دانشگاه کارلتون کانادا
قیس کاکل توفیق: استاد زبان‌شناسی دانشگاه سوران عراق
محمد محوی: استاد دانشگاه سلیمانیه عراق

اهداف و چشم‌اندازها

با توجه به اهدافی که برای پژوهشنامه ادبیات کردی تعریف شده بود و نظر به جایگاهی که ایران به عنوان مهد اصلی کردها در خاورمیانه دارا است، پژوهشنامه ادبیات کردی رسالتی ویژه را متعهد شده که همانا فراهم کردن فضایی علمی برای تولید محتوا با بهره‌گیری از تفکر انتقادی است. مقالات ارسالی هم با این نگرش و تحت نظارت و مسؤولیت علمی اعضای هیأت تحریریه، پس از گذر از مراحل داوری دوگانه (داوری اولیه و در صورت لزوم ارسال به داور سوم برای پذیرش یا رد مقاله) منتشر می‌شود. اهداف جزئی‌تر این نشریه، ایجاد زمینه و امکان مناسب برای بررسی و تحلیل نقادانه جنبه‌های گوناگون آثار ادبی کردی، به ویژه بر مبنای دیدگاه‌های انتقادی و نظریه‌های ادبی معاصر است و از این رو، فارغ از دوره زمانی آثار بررسی شده، اولویت انتشار با مقالاتی است که در عین روشمندی علمی، برخوردار از تحلیل‌های مبتنی بر مبانی نظری مشخص باشند.

این دو فصلنامه تلاش می‌کند تا به موارد زیر دست یابد:

تبیین، نقد و تحلیل عالمانه در آثار ادبی

ارائه نظریه و بیان دیدگاه‌های تازه در جریان ادبی معاصر

تبیین و تفسیری نو از آثار ادبی در حوزه شعر، داستان، طنز و ادبیات نمایشی

نقد آثار ادبی معاصر با رویکردهای نو

معرفی سبک، بوطیقا و برجستگی‌های بلاغی آثار ادبی

مطالعه تطبیقی در حوزه ادبیات معاصر پارسی و ادبیات جهانی بر گونه ای روشمند

معرفی و یا طبقه بندی انواع ادبی در دوره معاصر

نمایه‌نامه‌ها

پژوهشنامه ادبیات کردی تاکنون در پایگاه‌های زیر نمایه شده و توانسته مقبولیت گسترده‌ای را کسب کند و به جایگاه مرجعی مطمئن برای چاپ پژوهش‌های اکراد ایران و پراکنده در کشورهای همسایه نایل آید:

- Directory of Research Journal Indexing

- researchBib
- International Journal Impact Factor

بانک ها و نمایه نامه ها

Directory of Research Journals Indexing

ResearchBib

International Journal Impact Factor

فرایند پذیرش مقالات

۱. مطالعه دقیق راهنمای مؤلفان توسط نویسنده.
۲. ثبت نام در سایت نشریه (jokl.uok.ac.ir) و دریافت نام کاربری و رمز عبور.

۳. بارگذاری مقاله در پایگاه با فرمت خواسته شده و بارگذاری مجزای سایر فایل‌ها اعم از شکل، جدول، نام و مشخصات نویسندگان.
۴. کنترل اولیه مقاله در دفتر مجله به منظور رعایت موارد مطرح شده اعم از قالب بندی، نحوه ارجاعات و تنظیم کتابنامه، کیفیت شکل‌ها و جداول و ...
۵. بررسی کلیات مقاله توسط دبیر تخصصی.
۶. طرح مقاله در جلسه هیئت تحریریه و تصمیم‌گیری در خصوص تعیین داور. (در صورت احراز شرایط داوری: بدیع بودن موضوع، داشتن چهارچوب علمی، رسیدن به نتایج جدید و ...).
۷. ارسال مقاله به داوران.
۸. اعلام نتیجه از سوی داوران به دفتر نشریه.
۹. ارسال به نویسنده جهت اعمال اصلاحات جزئی یا کلی (در صورت درخواست اصلاحات از سوی داوران).
۱۰. در صورت پذیرش مقاله، ارسال آن به ویراستار جهت ویرایش ادبی.
۱۱. صفحه‌بندی مقاله توسط مسئول فنی.
۱۲. ارسال گواهی پذیرش برای نویسنده / نویسندگان مقاله.
۱۳. قرار گرفتن مقاله در نوبت چاپ.
۱۴. انتشار مقاله.

سمینارها، نشست‌های تخصصی و همایش‌ها

سمینارها، نشست‌های تخصصی و همایش‌ها

برنامه راهبردی گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی در سال ۹۸-۹۹							
تاریخ	نوع برنامه	عنوان برنامه	مدعوین	دانشگاه	محل برگزاری	گروه پژوهشی	زمان
۲۵ اردیبهشت	نقد کتاب	کردها و خاستگاه آنها اثر: گارنیک آساطوریان	دکتر یادگار کریمی دکتر رحمان ویسی دکتر زانیار نقشبندی	کردستان	تالار گوران	زبان‌شناسی و ادبیات کردی	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۲۲ آبان	نقد کتاب	ویس و رامین اثر: ف.ا. گرگانی، ترجمه نجم‌الدین جباری، نشر دانشگاه کردستان، ۱۳۹۸.	دکتر یادگار کریمی دکتر هیوا حسن‌پور خانم سروه منبری	کردستان	تالار خیام	زبان‌شناسی و ادبیات کردی	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۲۴ آذر	سمینار	تحول تاریخی و اهمیت آن در رده‌شناسی زبان‌های ایرانی	دکتر سالومه غلامی	گوتته فرانکفورت	تالار مستور ه	زبان‌شناسی و ادبیات کردی	۱۱:۳۰- ۱۳:۳۰
۷ اسفند	سمینار	سلسله سمینارهای گویش/زبان‌شناختی حوزه زاگرس	دبیر سمینار: دکتر زانیار نقشبندی	کردستان	تالار خیام	زبان‌شناسی و ادبیات کردی	۰۹:۳۰ الی ۱۸:۰۰
۳۱ اردیبهشت	نقد کتاب	نقد و بررسی فصلنامه پژوهشنامه ادبیات کردی (صاحب امتیاز: پژوهشکده کردستان‌شناسی، مدیرمسئول: نجم‌الدین جباری)	دبیر نشست:	کردستان	تالار خیام	زبان‌شناسی و ادبیات کردی	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰

جلسه نقد و بررسی ترجمه کردی ویس و رامین

توزیع‌کننده
کوردستان‌ناسی
زانکۆی کوردستان

کۆری
۳

زنجیره کۆره‌کانی
په‌خنه و هه‌سه‌نگاندنی کتیب

ویس و رامین
وه‌رگێڕ: دوکتۆر نه‌جمه‌دین جه‌باری

به‌بەشداری:
دوکتۆر سیرووس نه‌میری
دوکتۆر هیوا هه‌سه‌ن‌پوور
دوکتۆر سروه مینبهری

شەڕە نوەر ۱۳۹۸
۲۲
چوار شەممە
۱۱:۳۰

زانکۆی کوردستان، کۆلیژی زمان و ئەدەبیات
هۆلی خەپام

<https://ksi.uok.ac.ir> Email: info@ksi.uok.ac.ir

حاضرین جلسه

دکتر نجم‌الدین جباری (مترجم)
دکتر هیوا حسن‌پور
خانم سروه منبری
دکتر یادگار کریمی (مدیر پند)

محورهای نشست

- ترجمه و اهمیت آن؛ مشکلات پیشرو در ترجمه شعر
- نوع شخصیت و روایت در کتاب ویس و رامین
- نحوه ترجمه و روشهای سودمند آن

در این جلسه که به منظور بررسی چاپ ترجمه کردی ویس و رامین از طرف گروه زبان‌شناسی و ادبیات پژوهشکده در تالار خیام دانشکده زبان و ادبیات تشکیل شد، کوشش شد تا ضمن بحث در باب بنیان‌های نظری ترجمه شعر جوانب مختلف این اثر با حضور مترجم، دکتر نجم‌الدین جباری، مورد مذاقه قرار گیرد. دکتر

هیوا حسن‌پور به عنوان سخنران اول از بُعد روایت‌شناسی، کتاب ویس و رامین را مورد ارزیابی قرار داد و خاطرنشان کرد: این کتاب از اولین تجربه‌های داستان‌نویسی در ادبیات فارسی به شمار می‌آید به لحاظ زبانی دارای مشکلات عدیده‌ای است که ممکن است ریشه و بنمایه‌هایش به قبل از اسلام بازگردد. حسن‌پور معتقد است که این کتاب در تاروپود خود و همین‌طور نوع شخصیت‌ها و روایت‌شناسی، مشکلات زیادی دارد ولی از آنجایی که جزء اولین تجربه‌های داستان‌نویسی فارسی به شمار می‌آید، کاری مهم و قابل تقدیر است. به باور دکتر حسن‌پور، ترجمه کردن داستانهای منظوم، و کاری دشوار و به غایت ظریف و پیچیده است و چنین به نظر میرسد مترجم اثر مورد بحث، خودآگاه و یا ناخودآگاه، به این نتیجه رسیده باشد که متن منظوم مبدأ را در قالب متنی منثور در زبان مقصد ترجمه نماید. ایشان در ادامه سخنانشان خاطرنشان کردند: یکی از ارزشهای کتاب ویس و رامین در این است که مبدع آداب و رسومی است به نام «ده نامه نویسی» که بعد از ویس و رامین این

رسوم تکرار شده است و حتی تا «سی‌نامه» هم پیدا شده‌اند. سخنران دوم سرکار خانم سروه منبری خاطر نشان کردند که آنهایی که بر روی ترجمه شعر به اتفاق نظر رسیده‌اند معتقدند که شعر باید شعرگونه ترجمه شود، یعنی وقتی که ترجمه‌های از یک شعر را می‌بینیم، این انتظار را داریم که نوع نوشتن آن در زبان مقصد دربرگیرنده ظرافت‌های شعری در زبان مبدأ باشد و به این خاطر است که می‌گویید تنها خود شاعر می‌تواند شعر را ترجمه کند. ایشان در مورد نظریات دیگری در مورد ترجمه شعر می‌گویند: یکی از آن نظریات رایجی که مطرح است این است که باید شعر به شیوه‌ی نثر مورد ترجمه قرار بگیرد و بر روی این تاکید میکنند که هیچ ترجمه‌ای نمی‌تواند فرم و محتوا را بازگو نماید، ولی از نکات مثبت ترجمه شعر به شیوه نثر در این است که می‌توانیم محتوای شعر را با فرمی تازه نشان دهیم. دکتر منبری همچنین در مورد نکات ضعیف این نوع از ترجمه معتقدند که شعر تاثیرگذاری زیادی را بر روی احساس خواننده دارد، ولی نثر اینگونه نیست. در آخرین بخش از نشست مترجم کتاب، دکتر نجم‌الدین جباری در جواب سوالات و انتقادات اساتید گفتند: ترجمه کتاب ویس و رامین ترجمه‌ای بود که برای لذت خود بوده و سعی کرده‌ام که آن را ترجمه کنم که این روند نوزده سال به درازا کشید. ایشان همچنین گفتند: برای اینکه اثبات کنم که زبان‌گردی دارای قدرت بسیاری است، این اثر را برای ترجمه انتخاب نمودم. ایشان این کار را مانند اولین و آخرین اثر ترجمه خود نام بردند و گفتند: در این ترجمه کلمات مخصوصاً ترجمه نکرده‌ام ولی نویسنده خیلی وقتها مانند مشبه‌به‌کلماتی را آورده است که هدفش تشبه بوده است و آن را به چیزهایی تشبیه کرده است که شاید برای خواننده‌گرد عادی نباشد. جباری بر روی این موضوع تاکید میکند که تلاش کرده است که در ترجمه، وزن شعرها را رعایت کند و آن شعرها را به زیبایی ترجمه نماید. مترجم کتاب ویس و رامین در پایان گفت: خیلی‌ها معتقدند که در زبان‌گردی هم قافیه وجود ندارد و من با این ترجمه‌ام سعی کرده‌ام که آنرا نشان و اثبات کنم که زبان‌گردی هم قدرت دارا بودن هم قافیه را داراست.

سمینار تحول تاریخی و اهمیت آن در رده‌شناسی زبان‌های ایرانی

توزیع‌های کردستان‌شناسی
پژوهشکده کردستان‌شناسی
KURDISTAN STUDIES INSTITUTE

سخنرانی

تحول تاریخی
و اهمیت آن در رده‌شناسی زبان‌های ایرانی

دکتر سالومه غلامی
زبان‌شناس و استاد دانشگاه گوته فرانکفورت

Historical evolution
and its importance in the classification
of Iranian languages

Dr. Salomeh Gholami
linguistician and professor at Goethe-Frankfurt University

DEC 2019 - Kurdistan Studies Institute, University of Kurdistan, Iran.

آذر ۱۳۹۸
۲۴
یکشنبه
۱۱:۳۰

دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، تالار مستوره اردلان

<http://ksi.uok.ac.ir>

سخنران

دکتر سالومه غلامی

استاد گروه زبان‌شناسی تجربی دانشگاه گوته
فرانکفورت

محورهای نشست

- بررسی نظریات سنتی در رابطه با تقسیم زبان‌های
ایرانی و مشکلات این تقسیم بندی
- ارائه راهکاری نو جهت رده‌شناسی و طبقه بندی
زبان‌های ایرانی

سخنرانی دکتر سالومه غلامی در این
نشست علمی که به همت گروه زبان‌شناسی
و ادبیات پژوهشکده کردستان‌شناسی در
محل سالن مستوره اردلان در دانشکده
علوم انسانی برگزار گردید به بررسی
انتقادی شیوه تقسیم‌بندی زبان‌های ایرانی
اختصاص داشت. دکتر غلامی ضمن به
چالش کشیدن روش‌شناسی موجود،
کوشید تا در سخنرانی خود با بهره گرفتن از

الگوی معرفی شده از سوی کورن (۲۰۱۹)، روشی جدید برای طبقه‌بندی زبان‌های ایرانی بدست دهد. وی در ابتدا
کوشید معنای برخی از اصطلاحات کلیدی بکار رفته در سخنانش را برای مخاطبان تعیین کند. به باور دکتر غلامی
نخستین اصطلاحی که ممکن است مخاطب غیرمتخصص را دچار مشکل کند، اصطلاح "زبان‌های ایرانی" است. به
زعم ایشان: "وقتی از زبان‌های ایرانی صحبت می‌کنیم، نباید خود را به آن دسته از زبان‌های ایرانی که در خاک
ایران با آنها صحبت می‌شود، محدود کنیم، بایستی این مهم را در نظر داشته باشیم که بسیاری از زبان‌های ایرانی
خارج از مرزهای سیاسی ایران مورد استفاده قرار می‌گیرند؛" همچنین خاطر نشان کرد که: "تمرکزی که تا کنون بر
روی زبان فارسی بوده، بیشتر از این جهت است که تنها زبان ایرانی است که از سه دوره تاریخی باستانی، میانه
و جدید شاهد دارد درحالی‌که سایر زبان‌های ایرانی تنها از یکی از این دوره‌ها شاهد دارند." او با اشاره به
کتیبه‌های فارسی باستان به خط میخی، دست نوشته‌های فارسی میانه و شاهنامه فردوسی به شواهدی از سه
دوره تاریخی زبان فارسی اشاره کرد که عامل تمرکز بر روی این زبان بوده و از این طریق می‌توان تحول تاریخی

آن را بررسی کرد. به گفته وی نبود شاهد مستقیم از دوران باستان برای سایر زبان‌های ایرانی، مشکل بزرگی است که کار رده‌شناسان را با مشکل مواجه کرده است. دکتر غلامی در ادامه به نظریه‌های سنتی در رابطه با رده بندی‌های مبتنی بر روش درختی در زبان‌های ایرانی و مشکلات این تقسیم بندی پرداخت و راه‌حلی را برای نگاهی نو به رده‌شناسی و شناخت سایر زبان‌های ایرانی ارائه داد. دکتر غلامی تقسیم بندی زبان‌های ایرانی به دو شاخه اصلی شرقی و غربی و همچنین تقسیم هر یک از آنها به دو دسته شمالی و جنوبی را یک رده بندی خارج از رده و منقضى نامید و به جای آن پیشنهاد کرد از روشهای تازه تر مطالعات زبانی به ویژه با تکیه بر نظریه موجی و یا در هم تنیدگی ابرهای زبانها استفاده شود. وی ضمن تشریح جایگاه زبان‌های ایرانی در هر یک از این شاخه‌ها، به مشکلات این نوع تقسیم بندی پرداخت و مهمترین آنها را معرفی یک زبان واحد به عنوان منشا همه این زبان‌ها دانست. به گفته غلامی در تقسیم بندی تدسکو (۱۹۲۰)، که در آن برای نخستین بار زبانهای ایرانی غربی به دو دسته شمال غربی و جنوب غربی طبقه بندی شده اند، تنها بر تفاوت‌های پارتی و فارسی میانه، تمرکز شده و شباهت‌ها، ساختارهای دستوری، نوآوری‌ها و محافظه کاری‌های زبانی نادیده گرفته شده است. وی در ادامه به ویژگی‌های زبان بلخی به عنوان یکی از زبان‌های دوره میانه پرداخت و ضمن بیان اشتراکات این زبان با گروه زبان‌های غربی، دلایل جای‌گذاری زبان بلخی در این گروه را تشریح کرد. ایشان به تفاوت ساختار زبان‌های بلخی، پارسی، پارتی و زازاکی پرداختند و افزودند: اگر بخواهیم درخت زبان‌های ایرانی را بر اساس یافته‌های جدید بررسی کنیم، گروه زبان‌های شرقی، گروه شمال‌غرب و جنوب‌غرب از بین خواهد رفت، بخاطر اینکه زبان‌های ایرانی مرز مشخصی با هم ندارند و بسیار در هم تنیده شده‌اند. زبان‌های ایرانی را نباید به عنوان زبان‌هایی که بین آنها خط وجود دارد نگاه کنیم چراکه زبان‌ها سیال و با هم در ارتباط هستند و اگر بخواهیم زبانی را جزء گروه خاصی متعلق بدانیم باید ویژگی‌هایی نظیر نوآوری‌های صرفی، پایانه و ... را بررسی کنیم. وی در ادامه به مشکلات قضاوت در خصوص رده‌بندی زبان‌های کردی پرداخت و خاطر نشان کرد: مشکلات قضاوت در گروه زبان‌های کردی از زمانی شروع شد که مکنزی در آثار خود بویژه از سال ۱۹۶۱ به بعد وارد یک تئوری شد که بیشتر زبان گورانی و هورامی را تحت تاثیر قرار داد و موجب شد تا همه پژوهشگران زبان‌های کردی دچار مشکل شوند. انشان همچنین پیش داوری و نگاه به زبان کردی از دریچه کرمانجی را از دیگر مشکلات کار در حوزه زبان‌های کردی دانستند و یادآور شدند: این دیدگاه به دلایل سیاسی و تاریخی بر این زبان حاکم شده و مشکلاتی را ایجاد کرده و این درحالیست که اگر از دریچه سورانی به پژوهش در زبان کردی وارد می‌شدیم، تعریف ما از بسیاری مسائل در خصوص زبان کردی متفاوت میشد. وی در پایان عنوان کرد: مشکل عمده گروه کردی این است که جز کرمانجی بر سایر گویش‌های کردی کار نشده و تا زمانی که این اتفاق نیفتد نمی‌توانیم در مورد هیچ یک از زبان‌های کردی نظر قطعی ارائه دهیم. در پایان سخنرانی نیز پرسش‌هایی از سوی حاضرین مطرح و توسط دکتر غلامی پاسخ داده شد. شایان ذکر آنکه در جلسه ای که با حضور دکتر سالومه غلامی، دکتر قباد شفیعی، مدیر محترم روابط بین الملل دانشگاه کردستان، دکتر بهروز چمن آرا و دکتر زانیار نقشبندی در محل دفتر روابط بین الملل دانشگاه تشکیل شد، رایزنی‌های اولیه برای انجام چندین طرح پژوهشی مشترک با دانشگاه گوتته فرانکفورت انجام گردید.

نقد و بررسی کتاب کردها و خاستگاه آنها (روش‌شناسی مطالعات کردی)

پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان برگزار می‌کند:

سلسله‌جلسات
نقد و بررسی کتاب ۱

گُردها و خاستگاه آنها
(روش‌شناسی مطالعات کُردی)
گارنیک آساطوریان

باحث
دکتر یادگار کریمی
دکتر رحمان ویسی
دکتر زانیار نقشبندی

چهارشنبه | ۲۵ اردیبهشت ۹۸ | ساعت ۱۱
دانشگاه کردستان، دانشکده زبان و ادبیات
تالار گُوران

دانشگاه کردستان

<https://kurdsi.uok.ac.ir>

در این نشست که به بررسی و نقد کتاب کردها و خاستگاه آنها (روش‌شناسی مطالعات کردی) نوشته گارنیک آساطوریان اختصاص یافته بود از اساتید حوزه‌ی زبان‌شناسی آقایان دکتر یادگار کریمی، دکتر رحمان ویسی و دکتر زانیار نقشبندی جهت نقد و ارزیابی این کتاب دعوت بعمل آمده بود. در شروع جلسه آقای دکتر مسعود بیننده مجری نشست به معرفی نویسنده پرداخته و با بیان برخی از مدعاهای اصلی کتاب، چالشی بودن آن‌ها را در عرصه مطالعات ایران‌شناسی و کردشناسی مورد اشاره قرار دادند.

دکتر رحمان ویسی در آغاز سخنرانی خود با اشاره به اینکه آقای آساطوریان در حوزه‌ی ایران‌شناسی شخصیت چندان شناخته‌شده و تأثیرگذاری نیستند بیان نمود که عدم اهمیت این نویسنده را با میزان نقل قول و رفرنس‌دهی به کارهای ایشان از طرف صاحب‌نظران برجسته حوزه‌ی مطالعات

کردشناسی می‌توان ارزیابی نمود. دکتر ویسی

در ادامه نقدهای خود بر این کتاب عنوان نمودند که این کتاب سرشار از سوءفهم، سوءبرداشت، غلطهای تاریخی، غلطهای زبان‌شناختی و غلطهای متودیک می‌باشد. اما این سوءفهم که آقای آساطوریان بدان مبتلا شده‌اند نه لزوماً تقصیر خود ایشان بلکه مقصر آرشیو ایران‌شناسی است، بدین معنی که آساطوریان با توجه به اینکه از این آرشیو و کسانی همچون سوان و مکتزی و مینورسکی که برداشت‌های مغلوطی از خرده‌فرهنگ‌های ایرانی دارند متأثر می‌باشد به این غلطهای اساسی دچار شده است. بحث من این است که چرا رویکرد شرق‌شناسی در رابطه با مطالعات کردشناسی دچار سوءبرداشت است؟ پاسخ من این است که این رویکرد فارغ از بحث‌های مرتبط با ایدئولوژی و کولونیالیسم دارای ضعف روش‌شناختی بوده و به واسطه این ضعف به دام مغالطه‌هایی از این دست گرفتار آمده است. در مطالعات مردم‌شناختی از دو مفهوم اساسی تحت عناوین تعامل امیک و اتیک سخن به میان می‌آید. تعامل امیک بدین معنا است که رویکردی همدلانه با فرهنگ و موضوع مورد مطالعه داشته باشیم و در مقابل رویکرد اتیک دارای موضعی بیرونی و مبتنی بر فاصله است که ابژه‌ی فرهنگی یا زبان مورد مطالعه را با

ادعای عینیت و مبتنی بر نگاه از بیرون فارغ از تجربه زیسته بررسی می‌کند. خروجی رویکرد امیک در زبان‌شناسی به گرایش تحت عنوان گویش‌شناسی ادراکی می‌انجامد که تجربه زیسته، احساسات و دانش خود گویشوران را در مطالعه گویش مورد بررسی به‌جد پذیرفته و بر این نظر است که آن‌ها حساسیت و ادراک بیشتری نسبت به مرزهای زبانی و فرهنگی خود دارا هستند. جریان غالب شرق‌شناسی به‌صورت عام و حوزه‌های ایران‌شناسی و کردشناسی متأثر از آن به صورت خاص دارای تعاملی اتیک با مسائل بوده‌اند. برای مثال فیتزجرالد که اشعار خیام را به انگلیسی ترجمه نمود است بیان می‌دارد که اشعار خیام فاقد وزن بوده و ایرانیها هیچ درکی از وزن شعر ندارند. در حالی که ما می‌دانیم اشعار خیام موزون بوده و این فیتزجرالد است که با وزن این اشعار آشنایی ندارد. آقای آساطوریان نیز براساس همین رویکرد اتیک بیان می‌دارد که تاکنون هرچه در مورد زبان کردی گفته و نوشته شده است غیرعلمی بوده و مبتنی بر انگیزه‌های سیاسی و هویت‌طلبانه بوده است. جالب این است که مشخصا بیان نمی‌دارد که کدام کتاب‌ها و نوشته‌ها و بر اساس چه استدلالی قابل نفی می‌باشند. اینگونه تناقضات شرق‌شناسانه در نوشته‌های آقای مکنزی هم به وفور دیده می‌شود که به صدور احکامی غلط بدون توجه به دانش مطلعین و مشارکین مرتبط با فرهنگ و زبان کردی اقدام می‌کند. از جمله این احکام مغلوپ و متناقض مکنزی می‌توان به عدم وجود هرگونه ویژگی و تمایز برای زبان کردی، تمایز زبان گورانی از زبان کردی، دیالکت سورانی به‌عنوان محصولی از ترکیب دیالکت هورامی و دیالکت کورمانجی اشاره نمود. بدون شک اگر به دانش و تجربه ایفورمینت‌ها توجه می‌کردند دچار این تناقضات بنیادین در مورد زبان‌ها و گویش‌های ایرانی نمی‌شوند. در این مورد می‌توان به دو مقاله از دکتر چمن‌آرا که با همکاری استادشان کرین بروک منتشر نموده‌اند اشاره نمود که روابط و ویژگی‌های زبان کردی و گورانی را فارغ از مغالطات و تناقض‌های شرق‌شناختی مشخص نموده‌اند. مشکل دیگر اینگونه رویکردها این است که فقط به متون یارسان و ایزدی تکیه نموده و آن‌ها را معیار قرار می‌دهند. درحالی که کردها متون قدیمی‌تری هم دارند و متون یارسان و ایزدی علاوه بر اهمیتشان صرفا بخشی از زبان و تاریخ کرد را تشکیل می‌دهند. آساطوریان در صفحه‌ی ۶۰ کتابش می‌گوید ایزدیها و هویت و فرهنگشان را نمی‌توان کردی دانست، این در حالی است که متون مقدس ایزدیها شامل مه‌سحه‌فا ره‌ش و جیلوه چاپ شده و دردسترس می‌باشد و همچنین قولهای آن‌ها نیز توسط جوندی ره‌شو مکتوب شده است و توسط پروفیسور کرین بروک هم گزیده‌ای از آن‌ها به انگلیسی ترجمه شده است. جالب این است که تمامی این متون با گویشی کرمانجی تحت عنوان زه‌رزا مکتوب شده است و این یک مسئله واضح و غیرقابل انکار است. زبان و فرهنگ دینی ایزدیها جزو زبان و ادیان کهن ایرانی (دوران اسلام و ماقبل اسلام) بوده و طبیعتا چون کردها هم ایرانی هستند، کردی بودن زبان و فرهنگ ایزدی‌ها یک واقعیت مسلم می‌باشد. به‌طور خلاصه می‌توان گفت آقای آساطوریان تعاملی گزینشی و انتخابی با مسائل مربوط به کردشناسی دارند و حتی تعامل ایشان با یک مقاله نیز کاملا گزینشی است به‌طوری که فقط به بخش‌هایی از گفته‌های مکنزی ارجاع می‌دهد که بنفع خود اوست و بخش‌های دیگر را نادیده می‌گیرد. فاجعه این است که بخش زیادی از ادبیات تحقیق را که توسط شرق‌شناسان نوشته نشده است نادیده می‌گیرد. مثلا در کتاب سفینه تبریز و همچنین کتاب *المعجم فی معابیر اشعار العجم* که یک خراسانی آن را به رشته تحریر درآورده است از ادبیات اورامی سخن به میان آمده است. بالاخره زمانی که یک خراسانی در مورد فرهنگ، زبان و گویش‌های منطقه که با آن آشنایی دارد عرف می‌زند ادراک بهتری یک ناظر

بیرونی دارد. آساطوریان اصلاً توجهی به این نوشته‌ها نکرده است. بر این اساس می‌گوییم این کتاب فاقد هرگونه روش علمی، روحیه علمی و نتایج علمی است، و آنجا هم که به ریشه‌شناسی واژگان کردی و ارمنی می‌پردازد نیز دچار مغالطه علمی است چراکه زبان ارمنی نیز یک زبان ایرانی است و بسیار طبیعی است که دارای اشتراکاتی ریشه‌شناختی با زبان کردی باشد.

دکتر یادگار کریمی در آغاز صحبت‌های خود به حوزه‌ی تخصصی هریک از اساتید حاضر در پانل پرداخته و اشاره نمود که تخصص هر سه استاد گرامی در حوزه‌ی زبان‌شناسی نظری قرار می‌گیرد و البته این تخصص ارتباط چندانی با موضوع بحث پیدا نمی‌کند. لذا آنچه آن‌ها را دور هم گرد آورده بیشتر دغدغه‌های زبان کردی و البته بحث زبان می‌باشد. بحث‌هایی که اینجا مطرح می‌شود بیشتر نظر شخصی بوده و لزوماً وحی منزل نیست. این کتاب ادعایی در مورد اینکه مدخل یا شروعی برای مطالعات کردی باشد ندارد و بیشتر نوعی نقد به‌شمار می‌آید. لذا ما اینجا به نقد نقد می‌پردازیم، اینکه ببینیم واقعا نقد مزبور تا چه حد منصفانه است. این کتاب را از منظری فارغ از کوردایه‌تی بررسی می‌کنم. من که تعصب کردی دارم اما تعصب کوردایه‌تی ندارم، چون این دو مورد کاملاً متمایزند، احساس می‌کنم این کوردایه‌تی یعنی ایه‌تی به‌عنوان لفظ فقط در میان کردها وجود دارد؛ یعنی کردبودن، و لذا ما انگلیسی‌بودن نداریم فارسایه‌تی نداریم، انگلیسیایه‌تی نداریم ولی کوردایه‌تی داریم. البته این کتاب مرا وادار نمود نیم‌نگاهی به کوردایه‌تی هم داشته باشم یعنی احساسی دوگانه در انسان ایجاد می‌نماید. من درعین احترام به دیدگاه‌های آقای دکتر ویسی کاملاً با بخشی از کتاب که ادعا می‌کند مطالعات کردی تا کنون از نظر روش‌شناختی غیرعلمی است کاملاً همدلی و هم‌نوایی دارم. البته با دکتر ویسی اختلاف نظر دیگری هم دارم از این منظر که من کتاب آساطوریان را غرض‌ورزانه می‌دانم چراکه در گفتمان علمی چنین اصطلاحاتی وجود ندارد، البته بدون شک مطالعات کردی خود معضل زیادی دارد اما آساطوریان نیز آگاهانه پیازداغ غرض‌ورزی را افزوده و نگاه بی‌طرفانه‌ای به موضوع داشته است. اگرچه حوزه‌ی ما نظری است اما بلاخره بخشی از کار ما در زبان‌شناسی دیسکورس آنالیز یا همان تحلیل کلام می‌باشد. آنچه از نظر من در این کتاب مهم است نه خطوط نوشته آن بلکه خوانش فضاهای خالی بین خطوط آن می‌باشد. آنچه من را کاملاً با این کتاب موافق می‌سازد فارغ از غرض‌ورزی‌های آساطوریان، این واقعیت است که مطالعات کردشناسی تاکنون به شیوه‌ای علمی پیش نرفته است. جای بسی تأسف است که ما به جای اینکه این مسأله را همچون آسیبی در نظر گرفته و به فکر چاره باشیم، درصدد پاک‌کردن صورت مسأله بوده و خود روش علمی را زیر سؤال می‌بریم. ادعا می‌کنیم که مطالعات کردی چرا باید پوزیتیویستی باشد، به این خاطر باید پوزیتیویستی باشند تا دو نفر دیگر به ما گوش بدهند. مقدور نیست که در طول یک‌مصدسال اخیر فقط حرف‌هایمان را فقط پیش خودمان بازگو کنیم، آیا توانسته‌ایم مخاطب خارجی خود را قانع کنیم؟ چندان که ما پیش همدیگر ادعای کرد بودنمان را تکرار کرده‌ایم باور نمی‌کنم کسی به این واقعیت پی نبرده باشد. مشکل اینجاست که مدعی می‌شویم که گزاره‌های پوزیتیویستی باید حذف شود، اگر این گزاره‌ها حذف شوند کسانی مثل آساطوریان قد علم می‌نمایند؛ در اینصورت کسی به حرف‌هایمان گوش نمی‌دهد، کسی برایمان حساب باز نمی‌کند. در اینصورت کسانی مثل آساطوریان ما را با تعبیر لشکری از آماتورها، قلم‌فرسایان بی‌دانش و متفنان توأم می‌نماید. موضع جامعه‌ی علمی و آکادمیک ما در قبال این وضعیت بجای حل مشکلات و نارسائی‌ها، پاک‌کردن صورت مسئله است. من موافق رویکردهای امیک در مطالعات خرده فرهنگ‌ها هستم، اما

مطالعات اتیک هم کاملاً قابل رد و انکار نیستند. اتفاقاً یکی از نکاتی که من در آن با دکتر ویسی اختلاف نظر دارم این است که آساطوریان بیان می‌دارد که سنت مطالعات کردشناسی روسی و غربی هر دو امیک بوده‌اند. مسأله آساطوریان این است که غربیها و روسها بیش‌ازحد با کردها هم‌دلی نموده‌اند. پس پیام اصلی آساطوریان مبنی بر اینکه جریان مطالعات کردی براساس اصولی علمی گام برداشته است کاملاً صحیح است و من به‌عنوان یک کرد کاملاً با آن موافقم و البته این نظر شخصی خودم است. مواردی از کتاب را که باعث هم‌دلی من شده است در چند خط ابتدای کتاب برای شما می‌خوانم. روش‌شناسی یعنی نظام و قوانین مطالعه در هر یک از شاخه‌های علم. به‌همین سادگی، یعنی دارای فوت‌وفن است. هر تویی با هر شوت‌زدنی فوتبال از آب در نمی‌آید، قانون خودش را دارد. مشکل اینجاست که روش تحقیق در مطالعات کردی چندان بارز نیست، دیدگاه مستشرقین هم نوعی نگرش توصیفی است و اگر در مواردی هم تحلیل صورت گرفته باشد چندان موثر واقع نشده است. نویسنده ادعا کرده است که سیر مطالعات کردی ناپه‌نچار بوده است، البته نه خود مطالعات کردی بلکه سیر و جهت آن ناپه‌نچار بوده است. نویسنده بیان کرده است که شاخص اصلی ارزش‌گذاری یک اثر همانا تدوین آن براساس روش علمی است؛ این یک واقعیت است که ما همچون آکادیمیستین‌های کرد اگر این واقعیت را نپذیریم دچار مشکل خواهیم شد. خروجی این است که کسی به ما گوش نمی‌سپارد. غیر از روش علمی به‌مثابه‌ی شاخص و مقایسه و ارزیابی ما هیچ بدیل دیگری در دسترس نداریم. اگر کماکان صورت مسأله را پاک کنیم کلاه سر خودمان گذاشته‌ایم، چیزی که آساطوریان خیلی واقع‌نگرانه بدان پرداخته است. البته به آنچه خود مطالعات کردی تفننی نامیده تا حدودی براین اساس توجه نموده که گویا داده‌ای آن قابل استفاده می‌باشند و نه تحلیل‌های آن. در اینجا در مورد کسانی که در این حوزه کار می‌کنند می‌گویم اصولاً یکی از ویژگی‌های این دلبستگان کتابت و کتاب و ادب، عشق بیکران آن‌ها به زادگاه خویش است که بسیار ستودنی است. البته کسی همچون آساطوریان هم که در مورد زبان و تاریخ ارمنی‌ها تحقیق می‌کند نمی‌تواند فارغ از علاقه و عرق به سرزمین خود باشد. لذا آنچه او مورد نقد قرار می‌دهد این است که متاسفانه چون دارای جامعه‌ای سطح پایین بوده‌ایم [توسعه نیافته]، همه سنگینی بار مطالعات کردی و روشنفکری کردی بر دوش شاعران و ادیبان افتاده است. به این خاطر چون کسان دیگری در میدان نبوده‌اند. گناه این مسأله هم الزاماً به گردن این شاعران و ادیبان نیست، دیگران در عرصه نبوده‌اند و آن‌ها بار این مسئولیت را بدوش کشیده‌اند. البته ما چون دارای جامعه‌ای نانویسا بوده‌ایم لذا هم حکیم و پزشک‌هایمان، هم تاریخ‌نویس‌هایمان و هم منجم‌هایمان شاعر و ادیب بوده‌اند و این عامل مشکلی بوده است که آساطوریان اشاره‌ای بدان نمی‌کند. از دید یک شاعر که همه هم‌وغم و دغدغه‌هایش زبان، ملت، تعلقات و احساساتش می‌باشد از این بیشتر تراوش نمی‌کند.

آساطوریان می‌نویسد: زمانی که این عشق به زادگاه ابعاد سیاسی و گرایش‌های جانبدارانه به خود می‌گیرد و وارد محیط آکادمیک می‌شود؛ آساطوریان حداقل می‌گوید آنهایی که آکادمیک نیستند حرجی بر آن‌ها وارد نیست که احساساتشان را وارد مطالعاتشان می‌نمایند، اما مشکل اینجاست که این احساس و جانبداری وارد مطالعاتی شده است نام مطالعات کردی را یدک می‌کشد، اینجا البته اتهام را هم متوجه روس‌ها و غربی‌ها می‌نماید و هم متوجه کسانی که دکتر ویسی از آن‌ها سخن به میان آورد؛ آن‌هایی که خودشان کرد هستند و درباره‌ی مسائل کردستان کار کرده‌اند. در نهایت آساطوریان بیان می‌دارد که کردشناسی یکی از سیاست‌زده‌ترین شاخه‌های ایران‌شناسی

است. این یک واقعیت است، نباید صورت مسأله را پاک کنیم. چندان بر این مسأله تأکید نکنیم که دیگری خود را برایمان تعریف نموده، یا دیگری بر ما غلبه نموده است، اتفاقاً علم بدون پرچم و نشان است و پیگیری روش علمی خیلی آسانتر از غیرعلمی بودن است. باور کنید کار علمی از کردایه‌تی آسانتر است؛ یعنی کردایه‌تی نسبت به علمی بودن انرژی و هزینه بیشتری طلب می‌کند. اما مقابله به مثلی که ما انجام می‌دهیم در مقابله با چنان تفکری، چه چیزی از آب درآید، من نمی‌خواهم بدان بپردازم چرا که دیدگاه‌ها شخصی خواهند شد. اینها مطالبی بودند که تاکنون همچون حسی همدلی با آساطوریان که احساس نموده‌ام به صورت کلی خواسته آن را چنین بیان نماید داشته‌ام، چرا که کتابش روش‌شناسی مطالعات کردی است و عنوان کردها و خاستگاه آن‌ها عنوانی است که خودش بیان می‌دارد در ترجمه بدان افزوده‌اند. یعنی از طرف انتشارات، چرا که آن‌ها سایکولوژی کردها را می‌شناسند، بر این مبنا که اگر این عنوان دیده شود فوری باعث فروش کتاب خواهد شد. اما خود مقاله نقدی است بر مطالعات کردی، اما نقد من نسبت به نقد ایشان چیست؟ نقد من این است که روش‌شناسی خود ایشان نیز مشکل دارد. روش‌شناسی خودش هم همان میزان جانبدارانه است که مستشرقان و کردها را با آن رانده است. من اینجا وارد فاز تحلیل کلام می‌شوم، در اینجا از قدمت نژادی بحث نموده است، تعریف عجیبی از نژاد ارائه نموده است. حتی اگر این تعریف ایشان از نژاد را نیز قبول نماییم مسئله‌ای را حل نخواهد کرد یا چیزی را زیر سؤال نخواهد برد چنانچه فرض کنیم کردها نیز نژاد هستند. بازگردیم به بخشی که من با آن همدلی دارم، تعداد جمعیت کردها واقعا چقدر است؟ گستره و پهنه‌ی جغرافیایی مکان آن‌ها چه مقدار است؟ یا تاریخ آن‌ها به چه دوره‌ای برمی‌گردد، من کاملا با او هم‌رأی هستم که تاکنون هیچ سند و مدرک معتبر و باورپذیری در این زمینه وجود ندارد. پس آساطوریان اینجا کاملا برحق است، اما این مبنا نمی‌شود که بگوییم داده‌هایی که آساطوریان ارائه می‌دهد نیز درست و معتبر است. یعنی داده‌های ما اگر به همان اندازه شخصی است، داده‌های آساطوریان نیز به همان اندازه شخصی است. برای مثال ذکر می‌کند که جمعیت کردها ۴۰ میلیون نیست بلکه احتمالا ۲۰ تا ۲۳ میلیون باشد. نه ایشان می‌تواند مدعای خود را اثبات نماید و نه ما، آساطوریان برخی گزاره‌ها را با استفاده از بعضی دلایل که واقعا هم درست هستند رد می‌نماید، ما نمی‌توانیم قدمت خودمان را مبتنی بر اسناد قبل از قرن نهم اثبات نماییم. و این مشکل تاریخی‌نگری است مشکل نژادی ما نیست. اما از آنطرف حرف‌های آساطوریان هم قابل اثبات نیست و مشکل همین‌جاست. آساطوریان به شکلی ناپخته بیان می‌دارد که این اتنیک‌های بومی ایران محصول خودآگاهی دوره‌ی پسااسلامی می‌باشند، یعنی قرون سوم، چهارم و پنجم هجری که تاحدودی بی‌اساس است. سراغ قسمتی می‌روم که تحت عنوان روش‌شناسی علمی از آن نام می‌برد، به‌خوبی روش‌شناسی علمی را در ۲۴ صفحه اول تعریف می‌کند. اما وقتی وارد نوشته‌های خودش می‌شویم که از فصل دوم آغاز می‌شود، خواهیم دید که المان‌های غیرعلمی در داخل نقد خودش به وفور دیده می‌شود. کسانی که با کار علمی آشنایی دارند، خصوصا در علوم پایه، می‌دانند که پارلانس و گفتمان علمی پارلانس و گفتمانی کاملا بدون پرچم و کاملا خنثی است. داده‌ای است که یا آن را اثبات می‌کنی یا رد خواهی کرد. از همان شروع برچسب سیاست‌زده بودن ولو اگر درست هم باشد، پارلانس علمی به‌شمار نمی‌آید. نسبت به مطالعات کردی می‌گویند که اینها لشکری از آماتورها و قلمفرسایان بی‌دانش هستند، این بحث تحلیل کلام است، آماتورهای متفنن غیرحرفه‌ای، که به‌صورت تفننی کار کرده‌اند. من به این دلیل اشاره کردم که زبان‌شناس نظری هستیم، لذا واقعا برایم مهم نیست، کردها ۵ میلیون

باشند یا ۵۰ میلیون. من فقط مشغول خواندن فضاهای بین خطوط آساطوریان هستم. آساطوریان می‌گویند به نظر من جمعیت کردها ۲۰ تا ۲۳ میلیون می‌باشد، براساس چه سندی؟ سندش اینجاست: به نظر من واقع بینانه‌تر می‌آید؛ به نظر خودش واقع بینانه است، ارقامی که در بالا ذکر کردم؛ یعنی ارقامی که می‌گویند این ۳ تا ۴ میلیون، آن‌ور ۵ تا ۶ میلیون و ...، به نظر من واقع بینانه می‌آید که این ارقام تا جایی که ممکن بوده برپایه‌ی یک ارزیابی عینی؛ ارزیابی عینی یعنی یک ارزیابی واقعا بی‌طرفانه، از واقعیت‌های قومی، زبانی و تاریخی، فرهنگی استوار است. اما مطلقا به یک سند اشاره نمی‌کند که این شاهد عینی که آمارهای او بدان تکیه دارد چیست. البته آنجا که می‌گویند افراطیون صحبت از ۵۰ تا ۶۰ میلیون می‌کنند و ادعای‌شان قابل اثبات نیست، حرف درستی می‌زند اما ادعای خودش هم قابل اثبات نیست. فقط می‌خواهم تناقض‌ها را نشان دهم، در همان حال که می‌گویند داده‌های ما برای این تعداد عینی است، در همان صفحه می‌گویند معمولا تعداد کردها را نمی‌توان با قطعیت تخمین زد. اگر نمی‌توانی با قطعیت تخمین بزنی چرا این‌ور می‌گویی که داده‌ها عینی است. برای ادعای ۲۳ میلیون خودت دم از عینیت می‌زنی اما برای ۴۰ میلیون می‌گویی نمی‌توان تخمین زد. چرا که داده‌های آماری، دقت فرمایید، چرا داده‌های آماری در منابع مختلف عمدتا افزایش یا کاهش یافته و در کشورهایی که کردها در آن ساکن هستند کاهش یافته است. لذا می‌گویند آمار دولت‌ها هم قابل اعتبار نیست، در دو صفحه قبل، در فوت‌نوت دو، پاورقی دو می‌گویند: [که اینبار دوباره به اعداد و ارقام خود ارجاع می‌دهد] می‌گویند بخش قومی کرد در ترکیه بر اساس تحقیق دقیقی که ثروت متلو انجام داده در سال ۱۹۹۰ تقریبا ۷ میلیون است. اگر ادعا دارید که آمار ثروت دقیق است، پس آمار دقیق در این مورد وجود دارد، از طرف دیگر وقتی از آمار این‌ور حرف می‌زنی می‌گویی دقیق نیست و کلا مبتنی بر تخمین است. این مورد از موارد بسیار واضح و مبرهن در کار آساطوریان است که من برای مثال بدان اشاره نمودم. از ایزدی‌ها بحث می‌کنند، بازهم من همچون فردی بی‌طرف که نمی‌دانم تاریخ ایزدی‌ها از کجا نشأت می‌گیرد، در صفحه ۳۳ می‌گویند: [آنجا که می‌خواهد بگوید کردها بدنبال هویت‌سازی و تاریخ‌سازی هستند، و قصد دارند در راستای تاریخ‌سازی به‌زور ایزدی‌ها را به خود بچسبانند] می‌گویند این کار کردها منجر به ظهور یک گفتمان بی‌پایه درباره مذهب به اصطلاح پیشاسلامی کردها شده است. [یعنی می‌گویند کردها ادعا دارند که موجودیتی ماقبل اسلامی نیز دارند و دارای آیینی شبه‌ایزدی بوده‌اند] که عمدتا از مذهب ایزدی الهام گرفته. درحالی که [می‌گویند] کردها بواسطه‌ی ایزدیها برای خودشان قدمت‌سازی می‌کنند] خود دیانت ایزدی شکل توسعه‌یافته‌ی یکی از مسلک‌های صوفی‌گرای قرون وسطا است. یعنی اگر کردها خود را به ایزدی‌ها می‌چسبانند، آنها خود تاریخی مابین سده‌ی ۵ میلادی تا ۱۵ میلادی دارند، یعنی در آن فاصله، میانگین که بگیریم می‌شود سده‌ی ۱۰ میلادی. در صفحه‌ی بعدی جالب اینست که با کلمات بازی می‌کند؛ آنجا که مسئله ایزدی‌ها به‌ضررش تمام می‌شود آن را تخطئه می‌کند، اما آنجا که احساس می‌نماید به نفع اوست بدان جایگاه می‌بخشد. دقت کنید در جای دیگری می‌گویند در واقع هیچ شاهده‌ی دال بر وجود نشانه‌های زرتشتی در دین ایزدی وجود ندارد اما این بدان معنا نیست که این دین فاقد اجزا کهن‌گرا و باستانی است. درجایی می‌گویند ایزدیها منشأی باستانی دارند و در جایی دیگر می‌گویند قدمت آن‌ها به قرون وسطا باز می‌گردد؛ یعنی نشأت‌گرفته از مسلک‌های صوفی‌گرایانه قرون وسطایی که اگر بتوانیم میانگین قرون ۹ و ۱۰ میلادی را برای آن لحاظ کنیم. میترائیسم را تخطئه می‌کند آنجا که به نفع او نیست، آنجا که به نفعش تمام می‌شود می‌گویند ایزدی را آیینی زشت توصیف می‌کند، اما آیین

مقدس میترائی، دقیقاً با همین واژه، این بحث تحلیل کلام است. یعنی آنجا که همراستی با منافعش وجود دارد با صفت باستانی و مقدس ایزدی‌ها را توصیف می‌کند و آنجا هم که در جهت خلاف منافعش پیش می‌رود آن‌ها را خرپرست می‌نامد. بحث آساطوریان در فصل بعدی از دایره‌ی مبادی آداب خارج می‌شود، من دیگر نمی‌خواهم چندان سرتان را درد آورم، بله مطالعات کردی مسیری علمی را نپیموده است اما خود نقد اوهم، البته بخش تئوری مشکلی ندارد، اما چنانچه به بحث زبانی می‌پردازد همچنانکه دکتر ویسی فرمودند مگر تنها خودش بداند که چی گفته است. در جایی گفته است که در زبان کردی حتی هیچ المان مادی باقی نمانده است، و یک المان هم که گذراست و انتظار می‌رود که گذرا باشد، پس انتظار نمی‌رود در کردی باقی مانده باشد. لذا نمی‌توانیم هیچ استنادی به آن داشته باشیم. و در بخش ادبیات هست که از دایره‌ی ادب خارج می‌شود، بسیار آگاهانه، بیشتر بحث‌هایش در این قسمت رنگ‌وبوی کردانه به خود می‌گیرد. وارد فاز طعنه و تعلق و تشر می‌شود آنجا که می‌گوید نیکیتین گفته ما در معبدی شاهد بودیم که شمایی از ملک‌طاووس بر روی دیوار تصویر شده است و زیر آن نوشته شده کرنموت، کرنموت یعنی خرنموت؛ خر نمی‌میرد. بعدها در فرهنگ‌ی فرانسوی، کردی فهمیدیم که این به نوعی آیین پرستش خر برمی‌گردد. بعداً هم می‌گوید اینطور نیست و من این فرضیه را درست نمی‌دانم که مرتبط با آیینی از این دست باشد. اگر این مسئله را قبول نداری چرا در مورد آن بحث می‌کنی، آنهم ۲ صفحه از فصلی ۱۳ صفحه‌ای را به آن اختصاص داده‌ای. باور کنید این کتاب از نظر داده از فصل دوم به بعد هیچ ارزشی ندارد. بجز فصل اول کتاب، که به نظرم هرکس دیگری هم چنان نقدهایی را مطرح می‌کند می‌بایست با آب طلا نوشته می‌شد، چراکه آسیب‌شناسی مطالعات کردی است و مربوط به خودمان است. خودمان را با خودمان رویارو می‌نماید. اتفاقاً من مقاله درایور را خوانده بودم، ۱۹۲۲، در اینترنت هم قابل دسترس است و افسستی خوب از آن بازحروف‌چینی شده، history of Kurdish studies، تاریخ مطالعات کردی، آنجا که می‌گوید ریشه کلمه کرد باز می‌گردد به غارتگر، دزد و چوپان و کسانی که نسبت به بی‌گناهان ظلم روا می‌دارند، در همه‌ی این موارد برحق است، درایور با استناد به تاریخ‌نگاران عرب در قرن نهم میلادی این موارد را بازگو می‌کند، نقل می‌کند که از جایی عبور می‌کردیم و با جماعتی از کردها مواجه شدیم، که در اینجا یعنی گروهی غارتگر، منظوم این نیست که این مورد را اثبات یا رد نمایم چراکه قابل اثبات نیست. اما می‌خواهم این موضوع را مورد اشاره قرار دهم که در نوشته‌ی درایور، [آساطوریان] همین موارد را انتخاب نموده است، اما موارد قابل توجهی را که به شکل تاریخی به کردها پرداخته حذف نموده است. بیش از این وقت شما را نمی‌گیرم، از همه شما بویژه از دکتر نقشبندی عذرخواهی می‌کنم که بخشی از وقت صحبت‌های ایشان را هم گرفتیم، خواستم براساس خطوط و مابین خطوط آساطوریان بحثم را پیش ببرم. همه‌ی داده‌های واقعی مورد اشاره‌ی دکتر ویسی را قبول می‌کنم. بخش زبان‌شناسی را ایشان به خوبی مورد اشاره قرار دادند. اما از نظر من گمانه‌زنی آساطوریان فاقد ارزش است. این نظر شخصی خودم است و احساس می‌کنم که این‌گونه گمانه‌زنی‌ها به هیچ طرفی هم هیچ خدمتی نخواهد کرد، نه به جامعه‌ی کردی و نه به کسانی که این کتاب را چاپ کرده‌اند و احساس نموده‌اند هدفی را برآورده خواهد ساخت. چون این اثر فقط رادیکالیسم را تشویق می‌نماید، و کسانی هم که پشتوانه مادی و معنوی چاپ این کتاب بوده‌اند مطمئن هستند که با این کار به هیچ هدفی نخواهند رسید. طرف مقابلتان را رادیکالتر خواهد کرد.

برنامه راهبردی گروه مطالعات تاریخ و فرهنگ کردستان در سال ۹۸-۹۹						
تاریخ	نوع برنامه	عنوان برنامه	مدعوین	محل برگزاری	گروه پژوهشی	زمان
۴ دی	نشست تخصصی	تاریخ‌نویسی کردستان	دکتر اسماعیل محمودی دکتر برهان تفسیری	تالار فردوسی	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۷ دی	نشست علمی	عرفان و تصوف در کردستان	فاتح سعیدی دکتر نوید نقشبندی دکتر محمد علی سلطانی دکتر رحمان ویسی	تالار گوران	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۳۰ بهمن	نقد کتاب	مفهوم بند در موسیقی کردهای موکریان کژوان ضیال‌الدینی، نشر سوره مهر، ۹۷	حمید حاصلی منصور بهرام بیگی ناظری	تالار خیام	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۹ اسفند	نشست پرده‌برداری	پرده‌برداری از کتاب که‌وش‌دوژی		تالار مولوی	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۴ تا ۶
۱۴ اسفند	نقد کتاب	The Political Development of the Kurds in Iran: Pastoral Nationalism	د. احمد غلامی د. رزگار بر فروخت جهانگیر محمودی	تالار خیام	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۲۱ اسفند	نشست تخصصی	موسیقی کردی	دبیر نشست: حمید حاصلی	تالار گوران	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۱۰ اردیبهشت	نشست تخصصی	کوردستان و پرسه پژوهشگری	د. آزاد حاجی آقایی د. احمد غلامی د. مسعود بیننده	تالار فردوسی	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰
۱۷ اردیبهشت	نشست علمی	کورد و خویندنه‌وهی پۆست‌کۆلۆنیالیستی	د. جلیل کریمی د. نادر امیری	تالار فردوسی	مطالعات تاریخ و فرهنگ	۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰

۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰	مطالعات تاریخ و فرهنگ	تالار خیام	دکتر سید مهدی حسینی دکتر حسین محمدزاده دکتر احسان مردوخ روحانی	نقد کتب مشاغل قدیمی سنج فریدون حسین پناهی نشر دانشگاه کردستان	نقد کتاب	۲۴ اردیبهشت
۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰	مطالعات تاریخ و فرهنگ	تالار گوران	دبیر سمپوزیوم: دکتر مسعود بیننده،	تاریخ اجتماعی کردستان	سمپوزیوم	۷ خرداد

سمینار نقد و بررسی کتاب‌های حوزه تاریخ‌نویسی کردستان

در این نشست محورهای زیر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند:

- ثبت تاریخ کردستان از منظرها و دیدگاه‌های متفاوت با متود و روشی علمی
- بررسی دوره‌های تاریخی و ظهور ناسیونالیسم در منطقه
- آسیب‌شناسی مراحل تاریخ‌نگاری کردستان
- نگرشی به سه کتاب شرفنامه میرشرفخان بدلیسی، بهارستان حوزنی موکریانی و تاریخ گرد و کردستان ابن صوفی
- بررسی فلسفه وجودی کتاب گرد و کردستان

مشکلات و مباحث تاریخ‌نگاری کردستان موضوعی تازه و مدرن است و دارای نظرات و جنبه‌های متفاوت و گوناگونی است. بدون شک تا به حال در این حوزه کار در خور و اساسی صورت نپذیرفته است ولی در کل، برای نوشتن دوباره و ثبت تاریخ کردستان از منظرها و دیدگاه‌های متفاوت با متود و روشی علمی جنبش تازه‌ای به میان آمده است. تا به حال درباره تاریخ‌نگاری بخصوص در

مورد مرحله نگاری تاریخی کردستان مباحث زیادی به میان آمده است؛ مانند چگونگی مدرنیته شدن کردستان، چگونگی سرآغاز ناسیونالیسم کردستان و موضوعات دیگری که در نظریات و دیالوگ کسانی مانند دکتر عباس ولی و دکتر امیرحسن‌پور مورد بحث و گفتگو قرار گرفته است. همین‌طور توسط کسان دیگری به عنوان سؤال به میان آمده است که ما چگونه مراحل تغییر و تحولات در تاریخ کردستان را مطالعه کنیم. برای نمونه در سده نوزدهم مرحله و سرآغاز جنبش‌های گرد تحت سلطه شیخ و اربابان در داخل دایره جنبش رسومی و کهنه‌پرستانه ملاحظه می‌شوند یا مرحله و جنبش‌های نو و ناسیونالیستی و ملت‌خواهی را در بر می‌گیرد. آیا این حرکات در برابر جهان مدرن و تغییرات کردستان مقاوم بوده‌اند یا دارای میل و اراده‌ای جمعی بود برای پیوستن به جنبش نوگرایی جهانی. همین‌طور سؤالاتی دیگر مانند این که نابودی و شکست امیرنشینان گرد چه تأثیری را داشته‌اند، آیا دلیل خارجی یعنی سنترالیزه بودن در ایران صفوی و ترکیه عثمانی دلیل اصلی سقوط امیرنشینان گرد بوده یا مکانیزم داخلی جامعه گردی باعث شده است که این تشکیلات دیگر نتوانست در برابر ضدیت‌های دنیای مدرن خود را حفظ کنند

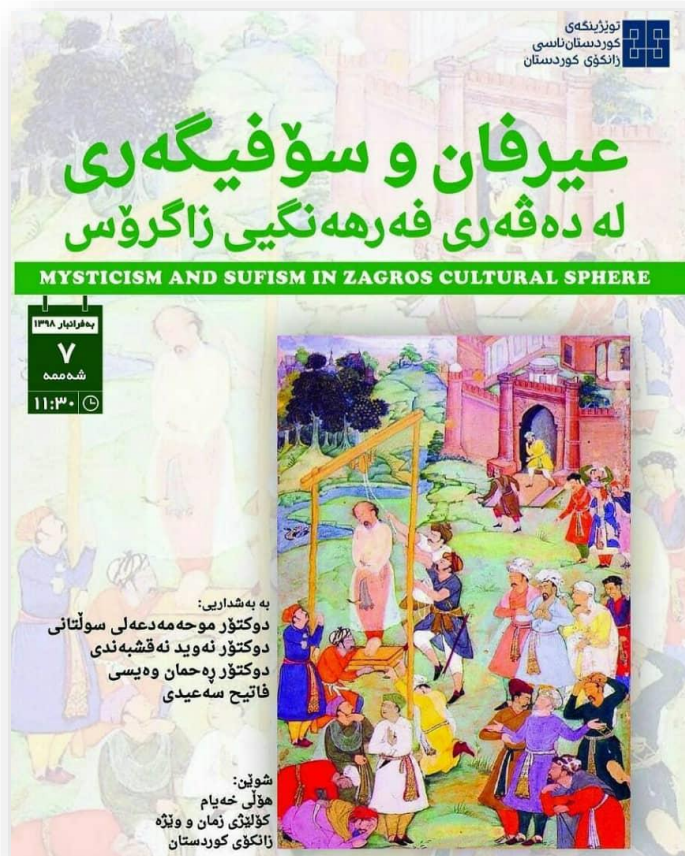

و جای خود را به نوع و فرم‌های اجتماعی و سیاسی دیگری دادند. دکتر برهان تفسیری به عنوان اولین سخنران سمینار، شخصیت آیت‌الله مردوخ را به میان بحث آورد و گفت: «آیت‌الله مردوخ در سال ۱۲۹۷ هجری قمری در شهر سنندج متولد شده و در سن دوازده سالگی، پدر ایشان به نام شیخ عبدالؤمن وفات می‌یابد و بعد به دستور رسمی ناصرالدین شاه به عنوان امام جماعت شهر سنندج منصوب می‌شوند. از خصوصیات آیت‌الله مردوخ می‌توان به تسلط ایشان بر سه زبان انگلیسی، عربی و کردی و تألیف بیشتر از ۲۰ جلد کتاب و رساله اشاره کرد که مهم‌ترین آن‌هایی که در میان مردم و مجامع علمی زبانزد است کتاب تاریخ کرد و کردستان است. آیت‌الله مردوخ کسی است که در سن ۳۰ سالگی دستگاه چاپ و نشر را به شهر سنندج می‌آورد و در همان وقت هم روزنامه‌ای تحت عنوان اتحاد منتشر می‌کند که متأسفانه تا به حال هیچ شماره‌ای از این روزنامه‌ها در دست نیست که بدانیم نوع و ویژگی آن چگونه بوده است. اگر از دیدگاه تفکر تاریخی آیت‌الله مردوخ به کتاب بنگریم، بهترین چیزی که برای فهم اندیشه و دیدگاه این نویسنده وجود دارد، مقدمه کتاب است که می‌گوید: «اساس نظریه من بر کشف حقایق اوضاع کرد است، اگر خوانندگان اعم از کرد یا غیر کرد به مطالبی بر بخورند که دلخواهشان نباشد، باید آزرده خاطر نشوند چرا که من می‌خواهم تاریخ بنویسم، نه اینکه از اشخاص یا از قبایلی دلجویی کنم. تاریخ همین که مبنی بر نظریات باشد شایسته مطالعه نیست و مورد بیم و امید نخواهد بود.» دکتر تفسیری در شرح این متن این دیدگاه را داشت که: «این دو حرف مانند مکتب تاریخ‌نگاری علمی مورد بحث قرار می‌گیرد که کسانی مانند جورج نیکرافت، کارلایل تاریخ‌نگار اسکاتلندی تاریخ بریتانیا و هیپولیت‌تان، که تاریخ معاصر فرانسه را به نگارش در می‌آورد، آیت‌الله مردوخ به این شیوه سخنان آن‌ها را می‌آورد و این هم مانند سؤالی است که آیا با آثار این نویسندگان آشنایی داشته است یا خیر. ولی وقتی که به این متن نگاه می‌کنیم برآیمان واضح است که آیت‌الله مردوخ حرف‌های آن‌ها را می‌زند که می‌گویند: «ما می‌خواهیم کتابی را به نگارش در بیاوریم پس نباید خواننده بداند که من چه کسی هستم و در کجا و در چه شرایطی این کتاب را نوشته‌ام.» آیت‌الله مردوخ در مقدمه‌اش دیدگاه و نظر خود را در رابطه با تاریخ و تاریخ‌نگاری به میان می‌آورد و آن را می‌شناساند. «شرحی در مورد آن سه کتاب از بحث‌های دیگر دکتر محمودی بود که در آغاز آن در مورد کتاب شرفنامه گفت: «شرفخان خود یکی از خاندان بزرگ بدلیس و در آغاز کتاب خود می‌نویسد که هدف من از نوشتن این کتاب این بوده است که نام حکمرانان و امیران کرد حفظ شود، پس هدف او از نوشتن این کتاب آن بوده است که نام خاندان و آن کسانی که در کردستان حکمرانی کرده‌اند محفوظ واقع شود. برای شرفخان تاریخ‌نگاری هنری شریف و مهم است و دیدگاه او به نسبت تاریخ‌نگاری دیدگاهی دینی است، این صحیح است که متن اصلی شرفنامه متنی تاریخی سنتی است و به معنای آن که مدام در مورد حکمرانی سخن می‌گوید و در مورد مردم نیست و بحثی نظامی است، ولی مقدمه آن این را به ما نشان می‌دهد که برای اولین بار در تاریخ شرفخان بدلیسی اندیشه حاکم است و در مورد جامعه کردی حرف می‌زند، در مورد دلایل آن حرف می‌زند و این مقدمه می‌توانست که بر روی آن کاری بیشتر صورت بگیرد و به سرآغازی برای تاریخ‌نگاری کردی تبدیل شود که متأسفانه به حاشیه رانده شد و این کار صورت نگرفت.» به عقیده دکتر محمودی شرفخان برای اولین بار در مورد جامعه کردی حرف می‌زند که معتقد است که چیزی به نام اندیشه متحد وجود ندارد و کرد بسیار پراکنده است و تنها در کلمه شهادت به هم می‌رسند. دومین کتابی که دکتر محمودی به آن پرداختند کتاب تاریخ کردستان ابن صوفی اهل

شهر سنندج بود در آن مورد گفت: «می‌توان از این کتاب هم به عنوان پدیده‌ای خوب نگاه کنیم چون برای اولین بار در آن کتاب در مورد وضعیت اجتماعی مردم حرف زده می‌شود و بحث اقتصادی را به میان می‌آورد و در آن باره حرف می‌زنند که مردم در موقع قحطی چگونه با آن روبه‌رو شده‌اند و آن پدیده‌های مدرنی که وجود دارند و مقاومت مردم شهر سنندج را به نوعی خوب نشان می‌دهد و می‌توانیم بگوییم که کتاب تاریخ‌گرد و کردستان ابن صوفی اولین کتاب حوزه تاریخ‌نگاری است که مردم در آن مستقیماً حضور همیشگی دارد و قدرت و حکمرانی در حاشیه هستند.» کتاب غنچه بهارستان حزنی مکریانی آخرین کتابی بود که دکتر محمودی در مورد آن حرف زد: «حزنی مکریانی به شهر حلب عزیمت می‌کند و در آنجا تحت تأثیر منورالفکرهای استانبول و انجمن‌های تعالی و ترقی و هیوا، تلاش می‌کردند که این موضوع را به اثبات برسانند که در داخل عثمانی ملتی وجود دارد و متفاوت است ولی به چند دلیل نتوانستند این را اثبات کنند که در کردستان ترکیه ملتی وجود دارد و از عثمانی هم متفاوت‌تر است و این به آن اندیشه‌ای بازمی‌گردد که در تاریخ‌نگاری شروع شد.» بخش پایانی سخنان دکتر محمودی آسیب‌شناسی آن کتاب بود که گفت: «در تاریخ‌نگاری امروزی ما چیزی به نام تاریخ‌نگاری اندیشه‌ای وجود نداشته است و تنها چیزی که الان داریم تاریخ‌نگاری سیاسی است و آن هم به تقلید از چند کسی دیگر و چند کتاب دیگر اروپایی‌هاست، عدم دست‌گام مفاهیم در تاریخ‌نگاری ما نقد دیگری در آن حوزه می‌باشد که ما در برابر ساده‌ترین تعاریف هیچ چیزی نداریم و همه ما تاریخ‌نگاری به کار می‌بریم و تاریخ‌نگاران آکادمیک چنین زحمتی به خود نداده‌اند که در برابر این تعاریف و مفاهیم، تعدادی از معانی و مفهوم درست کنند. ما دست‌گام مفهوم سازی نداریم و تمام چیزهایی که داریم به نسبت غرب متفاوت است و هیچ معانی را برای تاریخ‌نگاری‌گردی نداریم و تمام آن را از غرب گرفته‌ایم که هیچ کدام از آن‌ها به ما نمی‌خورد. عدم دوران بندی یکی دیگر از مشکلاتی است که هر چیزی که داریم از شرق‌شناسانی مانند مینورسکی گرفته‌ایم و در آن بخش هم هیچ نوع تازه‌گری و ابداعی نداشته‌ایم و نمی‌دانیم که بایستی از کجا طبقه‌بندی کنیم. پایان بخش این نشست همراه بود با سؤالات و جواب‌های حضار و نشست هم به پایان رسید.

در این نشست موارد زیر مورد بحث و بررسی قرار گرفتند:

- نقش عرفان و تصوف در گسترش اسلام
- بررسی تصوف و عرفان از بُعد فرهنگی و اجتماعی

- دلایل شروع و گسترش طریقت قادریه
- ارائه مدلهای تازه تصوف در منطقه زاگرس
- دکتر سلطانی در مورد طریقت‌های قبل از نقشبندیه و قادریه سخن را آغاز نمود و گفت: «تا وقوع انقلاب اسلامی ایران، هیچ طلبه علوم دینی به منظور تبلیغات دینی پای خود را از شهر بیرون نگذاشته است و چیزی که باعث گسترش اسلام شده و توانسته است به شیوه‌ای هنری آن را تقدیم جامعه کند، عرفان و تصوف بوده است. دکتر سلطانی در مورد تفاوت‌های عرفان و تصوف گفت: «اگر ما از بُعد

فرهنگی به عرفان نگاه کنیم، عرفان است ولی اگر از بُعد اجتماعی به آن بنگریم تصوف است و در این‌جا از هم جدا می‌شوند. عرفان فاقد مرکزی مانند خانقاه و تکیه است که طرفدارنش در آن‌جا جمع شوند؛ در درون تصوف درویش و خلیفه و شیخ وجود دارد ولی این عرفان نیست و انسان تنها خودش است و خدمتی که به جامعه ارائه می‌دهد. دکتر محمدعلی سلطانی در پایان اذعان می‌کند که عرفان و تصوف در کردستان عرفان و تصوفی خشک و خالی نبوده است بلکه تمام آن، اندیشه و افکاری بوده است و اصالت این فکر در این منطقه بر این اساس بوده است که متاسفانه در دانشگاه‌های ایران مورد اهمیت واقع نشده‌اند و تا به حال چنین کاری در این مورد صورت نگرفته است. دکتر رحمان ویسی سخنران دوم در سخنان خود در مورد دلایل سرآغاز و شروع طریقت قادریه در کردستان گفت: «به عقیده من برای هر گونه تحلیل بر روی چیستی تصوف ضروریست که دو مفهوم بستر و ساختار را حذف کنیم چون هیچ نوع خروجی نداشته‌اند.

این استاد دانشگاه معتقد است تاریخ مذاهب و مسلک‌های زاگرس بخصوص کردستان به طور عام، پدیده‌ای حاشیه‌ای است یعنی ما با ابژه‌هایی قدسی روبه‌رو هستیم که هیچ کدام از آن‌ها به هم نمی‌رسند و مانند پازل

بزرگی هستند که چیدمان آن ناممکن باشد. دکتر ویسی در پایان با اشاره به این که جغرافیای زاگرس بر شخصیت‌های رادیکال خراسان تسلط دارد. است، با این حرف به سخنان خود پایان دادند: «من معتقدم که قادییه طریقتی نیست که آن را آورده باشند و در مورد این منطقه و میراث تاریخی بسیار کهن است. دکتر نوید نقشبندی سومین سخنران این مراسم در مورد تقسیم‌بندی علوم‌های اسلامی گفت: «در میان تمام علوم اسلامی، طریقت و تصوف از همه آن‌ها بیشتر توانست خودشان را در بین قلب مردم باز کنند که آن هم به چند دلیل است برای مثال می‌توانیم اشاره کنیم به این که علوم کلام و فقه نمی‌توانند انسان را به خدا برسانند و انسان از آن‌ها خسته می‌شود؛ ولی عرفان دارای ابعاد مختلف روح و درون انسان را مدنظر قرار می‌دهد. این استاد دانشگاه بعد در مورد طریقت نقشبندی در کردستان حرف زد و گفت: «در طول تاریخ این طریقت چند دوره را تغییر داده است و آخرین فرمت آن که در کردستان وجود دارد، خالدیه است که مردم بسیاری را به طرف آن کشانده است و دلیل آن هم این است که مردم این منطقه از فقه و کلام دوری و بیزاری جسته‌اند و خواهان اندیشه‌ای عرفانی هستند.» فاتح سعیدی آخرین سخنران این نشست بود که برای عرفان و تصوف در منطقه زاگرس مدل تازه‌ای را ارائه کرد و گفت: «در این و مدل سعی کرده‌ام تئوری جامعه‌شناسانه‌ای برای آیین در کردستان و بخصوص در اوایل ورود اسلام به منطقه زاگرس را نشان دهم و همین‌طور ویژگی‌های عرفان و تصوف در کردستان و منطقه زاگرس را در این مدل لحاظ کنم. این استاد دانشگاه در مورد برداشت‌های نادرست در مورد زاگرس می‌گوید: «به خاطر دلیل ناسیونالیسم ایرانی در طول ۱۰۰ سال گذشته، تنها نام دو عرفان خراسان و بغداد برده می‌شود و منظور این است که در منطقه زاگرس عرفان وجود نداشته است و این اشتباه است؛ همین‌طور روستایی نشان دادن زاگرس و کردستان از آن برداشت‌های نادرستی است که باید اصلاح شوند. فاتح سعیدی در ادامه در مورد مدل ماکس وبر برای اسلام و ویژگی‌های این مدل و همان‌طور دلایل وجود خشونت آیینی در کردستان حرف می‌زند. در پایان این مراسم توسط استادان به تعدادی از سؤالات حضار پاسخ داده شد.

نقد و بررسی کتاب «مفهوم بند در موسیقی کردهای مَکریان»

پژوهشکده
کردستان‌شناسی
دانشگاه کردستان

جلسه
ع

سلسله جلسات نقد و بررسی کتاب

مفهوم بند در موسیقی کردهای مَکریان

کژوان ضیاءالدینی

باحضون:

منصور بهرام‌بیگی
اشکان نقری
حمید حاصلی

بهمن ۱۳۹۸
چهارشنبه
۱۱:۳۰

دانشگاه کردستان، دانشکده زبان و ادبیات
تالار خیام

QR Code

@ksi_uok_ac_ir | ksi.uok.ac.ir | info@ksi.uok.ac.ir | http://ksi.uok.ac.ir

این کتاب اثر پژوهشی آقای کژوان ضیاءالدینی است که در ۱۶۸ صفحه در چهار بند شامل مقدمات و روش و آوانگاری، تعاریف و مفاهیم، ویژگی‌های مُدال خرده‌بندی مَکری و نتیجه گیری، ۲۳ آوانگاری و در ۲۹ شکل در قالبی پژوهشی پس از تشریح ویژگی‌های جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی منطقه مَکریان به ارائه دورنمایی از گونه‌های موسیقی رایج در این ناحیه و ساختار موسیقایی آن‌ها می‌پردازد. در این جلسه محورهای اصلی کتاب مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفت:

- مطالعه واژه‌شناسی فرهنگ موسیقایی و ارتباط‌های ساختاری این موسیقی و موسیقی دستگاهی ایران
- تفاوت و شباهت‌های موسیقی مَکری و دیگر کردهای ایران،
- تجزیه و تحلیل ساختارهای بنیادین موسیقایی و استخراج ویژگی‌های کلی بخشی از این موسیقی که بند یا خرده‌بند نامیده می‌شود.

برنامه راهبردی گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه در سال ۹۸-۹۹							
زمان	گروه پژوهشی	محل برگزاری	مدعوین	عنوان برنامه	نوع برنامه	تاریخ	
۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰	مطالعات راهبردی و توسعه	تالار فردوسی	دکتر حسین دانش‌مهر دکتر شهین رعنائی دکتر مسعود بیننده آرمان اکبری	اصلاحات ارضی در استان کردستان، اثر: شهین رعنائی، نشر شیرازه، ۱۳۹۷.	نقد کتاب	۲۴ مهر	مهرماه
۱۵:۳۰ الی ۱۷:۳۰	مطالعات راهبردی و توسعه	تالار مستوره	دبیر نشست: دکتر کیومرث ایراندوست دکتر حسین دانش‌مهر دکتر اکبر محمدی دکتر علی فقه مجیدی	ارزیابی روند و نتایج طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان کردستان	نشست علمی	۲۲ آبان	آبان
۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰	مطالعات راهبردی و توسعه	تالار فردوسی	دبیر نشست: دکتر رشید احمدرش نماینده آب منطقه‌ای دکتر انور محمدی	آب و مسئله توسعه در استان کردستان	نشست علمی	۱۳ آذر	آذر
۱۱:۳۰ الی ۱:۳۰	مطالعات راهبردی و توسعه	تالار فردوسی	دکتر امید قادرزاده دکتر علی فقه‌مجدیدی دکتر رشید احمدرش	توسعه در سایه خشونت اثر: داگلاس نورث، نشر روزنه، ۱۳۹۴.	نقد کتاب	۲۷ فروردین	فروردین

نقد و بررسی کتاب، «اصلاحات ارضی در کردستان (۱۳۴۱-۱۳۵۳)؛ منطق استقرار، پیامدهای اجتماعی و تبعات

سیاسی

پژوهشکده کردستان‌شناسی
کردستان‌شناسی
دانشگاه کردستان

پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان برگزار می‌کند:

سلسله‌جلسات
تقدیر از کتاب

اصلاحات ارضی در استان کردستان
۱۳۴۱-۱۳۵۳
منطق استقرار، پیامدهای اجتماعی و تبعات سیاسی

شهین رعنائی

با حضور
دکتر حسین دانش‌مهر
دکتر شهین رعنائی
دکتر مسعود بیننده
آقای آرمان اکبری

چهارشنبه | ۲۴ مهر ۹۸ | ساعت ۱۱:۳۰
دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
تالار فردوسی

<https://ksi.uok.ac.ir> Email: info@ksi.uok.ac.ir

کتاب، «اصلاحات ارضی در کردستان (۱۳۴۱-۱۳۵۳)؛ منطق استقرار، پیامدهای اجتماعی و تبعات سیاسی» را با حضور نویسنده این کتاب، مورد نقد و بررسی قرار گرفت. محورهای این نشست عبارتند بودند از:

- بررسی پیامدهای اصلاحات ارضی در کردستان
- بررسی جنبه های گوناگون کتاب و نقدهای پیرامون آن

نقد و بررسی خوانش‌های نظری مختلف در باب اصلاحات ارضی در ایران

در ابتدای این جلسه نویسنده کتاب، دکتر شهین رعنائی، ضمن تشکر از پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان به جهت انتخاب این کتاب، به بیان خلاصه‌ای از کتاب پرداخت و اظهار کرد: این کتاب در خصوص اصلاحات ارضی در کردستان و پیامدهای آن در حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی نگاشته شده است. وی در خصوص دلیل توجه به این مسئله و

نگارش کتابی در این زمینه، عنوان کرد: کردستان در سال ۱۳۳۵ بالاترین میزان تمرکز جمعیت روستایی را داشته و ۸۵ درصد جمعیت استان روستایی بوده که اصلاحات ارضی این جمعیت را تحت تأثیر خود قرار داده و به همین جهت بررسی این مسئله در کردستان امری قابل توجهی است. نویسنده این کتاب ضمن اشاره به اهمیت کشاورزی در این منطقه، ادامه داد: فعالیت‌های احزاب چپ و رویکرد آنها نسبت به اصلاحات ارضی و تحولاتی که در نتیجه این فعالیت‌ها در استان روی داد، در کتاب مورد توجه قرار گرفته است. وی در خصوص نتیجه تحقیق و پژوهش در این زمینه‌ها نیز اظهار کرد: استان کردستان به دو بخش شمال و جنوب تقسیم می‌شود و اصلاحات ارضی در این دو منطقه کاملاً متمایز بوده است و میزان زمینی که بین کشاورزان تقسیم شد، در منطقه شمال و شمال غرب خیلی کمتر از منطقه جنوب و جنوب شرقی بوده و عواملی که منجر به این تمایز شده است، در کتاب مورد بررسی قرار گرفته است. در ادامه نیز دکتر حسین دانش‌مهر ضمن تشکر از نویسنده کتاب به جهت انتخاب

موضوع، به نقد کتاب پرداخت و اظهار کرد: پس از بیان مقدمه، نویسنده در فصل اول بلافاصله به بیان شرایط اقلیمی، اجتماعی و اقتصادی کردستان پرداخته و در حالی که عنوان کتاب اصلاحات ارضی است و این عنوان طیف وسیعی از تعاریف را در بر می‌گیرد، تعریف مشخصی برای خواننده ارائه نشده است. وی کتاب را از نظر روش شناسی مورد نقد قرار داد و افزود: مشخص نیست محقق بر اساس کدام پارادایم و دیدگاه نظری کتاب را نگاشته و این سؤال ایجاد می‌شود که آیا نویسنده موافق اصلاحات ارضی است یا صرفاً آمار و اطلاعاتی تبیین نشده را گردآورده است. مدیر گروه مطالعات راهبردی و توسعه پژوهشکده ادامه داد: در فصل نخست کتاب اثری از بیان وضعیت اقتصادی کردستان در دهه ۳۰ دیده نمی‌شود در حالیکه خواننده انتظار دارد شیوه معیشت مردم و وضعیت اجتماعی پیش از اصلاحات ارضی نیز در فصل اول بیان شود. آرمان اکبری پژوهشگر حوزه تاریخ نیز در ادامه در خصوص این کتاب، اظهار کرد: کتاب «اصلاحات ارضی در کردستان» اولین کتابی است که در این خصوص نوشته شده و به لحاظ روش شناسی تاریخی کار مهمی است و از تمامی منابع، کتب و حتی تحقیق میدانی استفاده کرده است.

وی به عنوان کتاب اشاره کرد و گفت: منطق استقرار که در عنوان کتاب ذکر شده است، در متن کتاب به آن پرداخته نشده و در حالیکه به دوره گذار به سرمایه داری اشاره می‌کند، به منبع ظهور سرمایه داری نپرداخته است. به گفته اکبری، در کتاب اشاره‌ای به چگونگی زمین دار شدن عشایر و کار آنها در زمین نشده و این درحالیست که عنوان شده ۸۰ درصد جامعه کردستان یعنی اکثریت آن عشیره‌ای بوده است. وی به پایین بودن ضریب اطمینان اسناد مورد استفاده اشاره کرد و یادآور شد: به این دلیل که اسناد مورد استفاده از اسناد دولتی گردآوری شده و راستی آزمایی نشده و تنها بر اساس گفته مردم بوده است، ضریب اطمینان آنها پایین است. تناقض در تحلیل‌ها و نتیجه گیری‌ها در کتاب مشهود است. دکتر مسعود بیننده، دکترای جامعه شناسی و مدیر پژوهشی پژوهشکده کردستان‌شناسی نیز در ادامه با اشاره به اینکه این کتاب حاصل پژوهشی پایان نامه‌ای است، از اعتبار خاصی برخوردار است، گفت: شاخص‌ترین وجه کار در این کتاب استفاده از آمار و اسناد زیادی در خصوص اصلاحات ارضی است و می‌توان گفت این کتاب منبع و ذخیره مهمی در مورد اسناد مرتبط با اصلاحات ارضی در کردستان است. وی با اشاره به اینکه در کتاب از منابع وسیعی استفاده شده، خاطرنشان کرد: کتاب‌ها و مقالات انگلیسی به روز مورد استفاده بوده و تنوع و اختلاف دیدگاه‌ها در نگارش کتاب لحاظ شده است. به گفته وی در حالیکه در کتاب‌های دیگر تنها یک جنبه مورد بررسی قرار گرفته، این کتاب تمامی جنبه‌ها را مورد بررسی قرار داده و از این نظر از جامعیت خاصی برخوردار است و با مطالعه کتاب می‌توان به روندهای مختلف اصلاحات ارضی در ایران پی برد. دکتر بیننده از نبود چارچوب نظری مشخص در کتاب انتقاد کرد و گفت: فرار از چارچوب نظری واقعیت را منحرف کرده و نویسنده باید این مهم را مورد توجه قرار دهد که مرزبندی نظری با نقل قول مشخص نخواهد شد. وی تقلیل گرایی را از دیگر نقدهای وارده به این کتاب دانست و عنوان کرد: در این کتاب تمامی پدیده‌هایی که بعد از اصلاحات ارضی در کردستان روی داده، به نوعی به پدیده اصلاحات ارضی ربط داده شده و این از منظر روش شناختی درست نیست.

ارزیابی روند و نتایج طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان کردستان

پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، روند و نتایج طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان کردستان را با حضور صاحب‌نظران این حوزه مورد بررسی قرار داد. اهم محوره‌های بحث عبارت بودند از:

- بررسی طرح توسعه اشتغال روستایی بر اساس ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه
- عدم توجه جدی به طرح توسعه اشتغال به عنوان بخشی از طرح توسعه در مناطق روستایی و نگرش فضایی در این رابطه
- آسیب‌شناسی عدم همخوانی استراتژی‌های سطح کلان با استراتژی‌های سطح خرد توسعه

ابتدا معاون پژوهش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان به بیان کلی طرح پرداخت و اظهار کرد: با توجه به اینکه بحث توسعه روستایی از سال ۱۳۱۶ در کشور ما مهجور بوده و نظام برنامه‌ریزی کشور شهرگرا بوده، طرح توسعه اشتغال

روستایی بر اساس ماده ۲۷ قانون برنامه ششم توسعه تکلیف شد و این طرح تلاشی در جهت فاصله گرفتن دولت از تمرکزگرایی بر شهرها بوده است. با توجه به اینکه درآمد سرانه استان کردستان از متوسط کشوری کمتر است و دچار فقر مزمن در حوزه تولید و بیکاری هستیم، بر این اساس دولت برای ظرفیت‌سازی ماده ۲۷ را مصوب کرد که هدف کلی آن، ظرفیت‌سازی و توانمندسازی اقتصادی در حوزه اشتغال و تولید ثروت و افزایش درآمد است. وی عنوان کرد: تلاش کردیم این ظرفیت‌سازی را در استان افزایش دهیم و گرچه اقدامات انجام شده تا کنون رضایت بخش نیست اما دستاوردهای قابل توجهی برای استان در بر داشته است. کیومرث ایراندوست عضو هیات علمی گروه معماری دانشگاه کردستان نیز از مشکلات پیش آمده در اجرای این طرح سخن گفت و یادآور شد: شرح خدمات اولیه‌ای که برای طرح در نظر گرفته شده بود، با دو مسئله جدی در نظر نگرفتن اشتغال به عنوان بخشی از طرح توسعه در مناطق روستایی و نگرش فضایی روبرو شد که منجر به ناکارآمدی طرح شده بود. به گفته ایراندوست نحوه مواجهه برخی استان‌ها با این طرح کلی‌تر بود و روستاها را به صورت دهستانی مطالعه کردند اما

در کردستان با هدف ظرفیت‌سازی چند تیم تشکیل داده شد و افراد زیادی درگیر این کار شدند که این اقدام معایب و محاسنی در بر داشت. وی خواستار استفاده از این تجربیات برای ادامه کار و پوشش دادن نقاط ضعف شد و ادامه داد: برای انجام ادامه کار و دستیابی به اهداف به یک الگوی تلفیقی برای داشتن دید فضایی به این طرح نیاز داریم. مدیر گروه مطالعات و توسعه پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان دکتر دانش‌مهر معتقد است پس از احصای برنامه‌های عملیاتی، وظیفه سازمان مدیریت و دستگاه‌های اجرایی است که کار پژوهش را ارج نهاده و روستاهای استخراج شده را اولویت بندی کنند و به نتایج مطالعات اطمینان بخشی دهند تا گرفتار همان نقد مطالعات پیشین نشوند. وی در ادامه خصلت میان رشته‌ای را عمده ترین نقطه قوت این طرح برشمرد و خاطرنشان کرد: این طرح توسعه را به معنای واقعی مورد توجه قرار داده و معرفت نظری و روشی در این نوع مطالعات تقویت می‌شود. دانش‌مهر با اشاره به اینکه این طرح تسهیل‌گران واقعی را در روستاها تربیت می‌کند، تصریح کرد: خلایی که در نظام برنامه‌ریزی و آکادمیک داشته‌ایم، این است که متولیان توسعه روستایی و توسعه محلی کسانی نبوده‌اند که در این باب مطالعه کرده و شناخت دارند اما خوشبختانه اکنون می‌توانیم ادعا کنیم که در مراحل بعدی کارهای توسعه‌ای متخصصین توسعه روستایی داریم. وی یادآور شد: امروزه هر نوع توسعه‌ای در قاموس سیاسی و اجتماعی و فرهنگی در گرو توسعه اقتصادی است و بعد از پنج دهه تجربه توسعه به این نتیجه رسیدیم که بدون اقتصاد و انباشت سرمایه و شغل و درآمد نمی‌توان سکونت گاه‌های اجتماعی را ماندگار کرد. در ادامه علی‌فقه مجیدی، عضو هیات علمی گروه اقتصاد دانشگاه کردستان نیز اظهار کرد: چنانچه در طرحی، استراتژی‌های سطح کلان با استراتژی‌های سطح خرد همخوان نباشند، نتیجه لازم به دست نخواهد آمد. به گفته وی نتیجه‌ای که تنها از طریق مشاهدات و پرسشنامه از روستاییان منتج شده، نمی‌تواند جوابگوی مسئله باشد و نقش محوری استراتژی‌های کلان و ورود محقق به تعیین استراتژی‌ها ضروری است.

نشست تخصصی آب و مسئله توسعه در استان کردستان

پژوهشکده
کردستان‌شناسی
دانشگاه کردستان

نشست علمی

آب و مسئله توسعه در استان کردستان

آذر ۱۳۹۸
۱۳
چهارشنبه
۱۱:۳۰

دکتر رشید احمدرش
(پژوهشگر پوسه پژوهشکده کردستان‌شناسی)

مهندس توفیق گل محمدی
(مدیر دفتر فنی شرکت آب منطقه‌ای کردستان)

دکتر هادی نانه‌خانه
(هیئت علمه گروه علوم و مهندسه آب دانشگاه کردستان)

دکتر انور محمدی
(پژوهشگر پوسه پژوهشکده کردستان‌شناسی)

تالار فردوسی
دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

این نشست با بررسی و تحلیل

محورهای زیر برگزار شد:

- لزوم تدوین برنامه جامع آبی در کشور
- مهمترین چالش‌های پیش‌روی نظام سیاست‌گذاری در حوزه آب در استان کردستان
- ارائه مدل‌های علمی برای مدیریت منابع آبی
- ارتباط میان محیط زیست زاگرس و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی

در ابتدای جلسه، مهندس توفیق گل محمدی مدیر دفتر فنی شرکت آب منطقه‌ای کردستان با تأکید بر این نکته که آب امروزه در ایران و در تمام دنیا به یک چالش اساسی مبدل شده، بر اهمیت پرداختن به مسئله آب خصوصاً در استان کردستان تأکید کرد. مهندس گل محمدی با ارائه آماری در خصوص میزان بارش در ایران این نکته را مورد تأکید قرار داد که با توجه به کاهش بارش، افزایش در تخریب آب و

همچنین افزایش جمعیت، آب به یک چالش اصلی در کشور تبدیل شده؛ و سرانه آب تجدیدپذیر در ایران به شدت کاهش یافته است. مهندس گل محمدی عنوان کرد که بر اساس شاخص توسعه پایدار سازمان ملل، مرز تنش آبی در هر کشور بر اساس سرانه آب تجدیدپذیر تعریف می‌شود و رسیدن به مرز ۱۷۰۰ مترمکعب سرانه آب تجدیدپذیر نشانه‌ی ورود به مرز تنش آبی است. این در حالی است که ایران از سال ۱۳۳۵ از ۴۸۰۰ متر مکعب سرانه آب تجدیدپذیر به ۱۷۰۰ متر مکعب در سال ۱۳۸۵ رسیده است.

در ادامه دکتر هادی ثانی‌خانی استاد گروه علوم و مهندسی آب دانشگاه کردستان، مهمترین چالش در حوزه آب در سطح کشور را مدیریت منابع آبی قلمداد کرده و کمبود آب، آلودگی آب‌ها، اکوسیستم‌های آبی و دریاچه‌ها و تالاب‌ها، تأمین آب پاک (خصوصاً در شهر سنندج)، مصرف زیاد آب در حوزه کشاورزی را مهمترین چالش‌های حوزه آب در استان کردستان برشمرد. دکتر ثانی‌خانی در ادامه عنوان کرد که استان کردستان در حدود ۴۰ تا ۴۵ درصد به آب‌های زیرزمینی وابسته بوده که نیازمند مدیریت اساسی است. علاوه بر این

آلودگی رودخانه‌های کشور و خصوصاً غلظت نیترات آب رودخانه‌ها یکی از چالش‌های اساسی است؛ در کنار این موارد تالاب‌ها و دریاچه‌هایی را در کشور داریم که در حال خشک‌شدن هستند.

در ادامه دکتر رشید احمدرش، عضو گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه‌ی پژوهشکده کردستان‌شناسی، با تأکید بر لزوم اتخاذ رویکردی فرامتنی به مسئله آب، تأکید بر بُعد اجتماعی مسئله‌ی آب را مورد بررسی قرار داد. دکتر احمدرش با برشمردن ویژگی‌های یک مسئله اجتماعی یعنی عمومیت داشتن در سطح جامعه و خواست همگانی برای تغییر آن، مسئله‌ی آب در کشور و استان کردستان را یک مسئله اجتماعی برشمردند: «در حالی که بحران کم‌آبی یک مسئله فنی و درون‌متنی است، بحران آب یک مسئله کاملاً اجتماعی و سیاسی است». از دید این استاد دانشگاه، حوزه مدیریت منابع آبی سیاست‌زده است. در ادامه وی با ذکر اشاراتی تاریخی به مسئله آب در فلات ایران و خصوصاً حوزه زاگرس بر این نکته تأکید کرد که بحران کم‌آبی عموماً یک مسئله تاریخی در این جغرافیا بوده و تمدن این حوزه مبتنی بر کشاورزی نبوده است؛ بنابراین امروزه بحران کم‌آبی مسئله‌ی اصلی نیست.

در ادامه دکتر انور محمدی، دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، با ارائه شرحی از اهداف و وظایف کارگروه مطالعات توسعه پایدار و محیط‌زیست پژوهشکده کردستان‌شناسی عنوان داشت که بررسی مسائل محیط‌زیستی و خصوصاً آب یکی از برنامه‌های اساسی این کارگروه بوده و اجرای سلسه برنامه‌ها و سمپوزیوم‌هایی برای پیشبرد اهداف مذکور در دستور کار این پژوهشکده قرار دارد. این استاد دانشگاه در ادامه به ارائه بحثی تاریخی و هستی‌شناختی در خصوص تأثیر محیط و موقعیت‌های اجتماعی بر سوژه‌های اجتماعی، مسئله توسعه را به محیط زیست پیوند زد. از دید وی در برنامه‌های توسعه و همچنین اندیشه‌ورزی‌های تاریخی در ایران، اساساً ارتباط میان محیط‌زیست زاگرس و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های اجتماعی فرهنگی این مردمان مورد غفلت قرار گرفته شده است. این در حالی است که به دلیل ویژگی‌های طبیعی و محیطی زاگرس، هستی‌شناسی و نظام معنایی این مردمان نیز دارای ویژگی‌های خاصی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

سلسله سمینارهای تحلیلی-انتقادی پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی (تاریخ، نظریه و عمل در مطالعات کردی)

زاگرس از تاریخ تا نظریه در مطالعات کردی (تاریخ، نظریه و عمل)

تاریخ، نظریه و عمل در مطالعات کردی
سلسله سمینارهای تحلیلی-انتقادی پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان
اردیبهشت ۱۳۹۸

زاگرس از تاریخ تا نظریه

دکتر سامان حیدری گوران
دانشگاه کمبریج
(۱۳۰۰ - ۱۳۲۰)
گسترش و سازگاری انسان نخستین در فلات زاگرس

دکتر بهروز چمن‌آرا
پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان
(۱۳۱۵ - ۱۵۳۰)
خلف‌خوانی بازنمایی زاگرس در گفتارهای ادبی و فرهنگی اسلامی و ایرانی

فاتح سعیدی
دانشگاه سوران - کوی تینک
(۱۷۴۰ - ۱۶۳۰)
تصویر آفاترین در منطقه جباله: فراموشی تاریخی یا طرد گفتار؟

چهارشنبه ۴ اردیبهشت
دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
تالار فردوسی

دانشگاه کردستان
پژوهشکده کردستان‌شناسی
تولید و نشر کتابخانه تخصصی

زاگرس و حیات انسانی پیشاتاریخ
دکتر سامان حیدری گوران | دانشگاه کمبریج
دکتر حیدری گوران در ابتدای سخنانشان به چگونگی و پیشرفت انسانهای نخستین و بخصوص نئاندرتالها و چگونگی تغییر آنها به طرف هموساپین ها اشاره کرد. بحث بعدی ایشان در مورد غارها و دستاوردهایی بود که از این طریق توانست به دست بیاید و غار شاندر و سایت در نزدیکیهای دیواندره را از نمونههای مهم در آن مقوله نام برد که می توان به عنوان مدرک و سند مهمی از آن استفاده کرد.
ایشان در ادامه مباحث شان، پاسخ سوال هایی را که دیدگاه انسان شناسان درباره انسان و پیشرفت و سازگاری انسان در سده های پیش از تاریخ و هم چنین درباره اینکه جغرافیایی طبیعی زاگرس به چه شکلی بوده و جایگاه زاگرس در این مباحث کجاست و کجا قرار دارد به گفت وگو پرداختند.

خلف‌خوانی بازنمایی زاگرس در گفتارهای ادبی و فرهنگی اسلامی و ایرانی

دکتر بهروز چمن‌آرا | پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

پنل سوم با مشارکت دکتر بهروز چمن آرا (پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان) برگزار شد. دکتر چمن آرا تعدادی اسناد تاریخی و ادبی را شرح داد که در مقاله فرهنگی و ادبی ایرانی و اسلامی منطقه زاگرس و فرهنگ و ادب کردی بخش ترد شده ای دارند و به نحوی ترد و فراموش شده اند.

ایشان در ادامه به این موضوع که تاریخ این منطقه فراموش و ترد شده اشاره نمودند و این که ما نمی‌توانیم این را از بقیه‌ی مناطق جدا کرده و مثل نظام معرفتی به خصوص شناسایی کنیم، اما ما می‌توانیم به شیوه‌ی (برعکس خوانی) تاریخ زاگرس بخوانیم. و با استفاده به آن مدارک و شناسایی‌های که به‌جا مانده این تاپیدایی و نامعلومی تاریخی را برداشته و نگرش جدیدی درباره‌ی تاریخ و فرهنگ این منطقه داشته باشیم. تحقیق درباره ادب کردی از روی فرم درونمایه زیبایی‌شناختی و به کار گرفتن چندین واقعیت جدید را برایمان نمایان می‌کند که از این طریق می‌توانیم مرزهای معرفتی ادب کردی در ادوار پیش از سده‌ی ۱۵ و ۱۶ میلادی را مشخص کند.

تمصوف آغازین در منطقه جبال: فراموشی تاریخی یا طرد گفتمانی؟

فاتح سعیدی | دانشگاه سوران - گوتینگن

بخش دوم سمینار با مشارکت آقای فاتح سعیدی (دانشگاه سوران - گوتینگن) برگزار شد که ایشان با ارائه بخشی از رساله دکترای شان، پیشرفت سوفیزم در منطقه‌ی جبال در سده‌های ۳ تا ۶ هجری تاکید کردند آقای سعیدی در ادامه‌ی گفته‌هایشان، به خواندن مقالات دوره‌ی اسلامی تا دوره‌ی مدرن که در منطقه‌ی زاگرس وجود داشته‌اند و هم‌چنین به یافتن دلیل اینکه در دوره‌ی مدرن مقالات مهمی که به عنوان مقاله جبال نوشته شده‌اند، اشاره نمودند.

همچنین آقای سعیدی درباره‌ی دلایل فراموش شدن یا بحث نکردن از جبال در تاریخ معاصر را مورد بحث قرار دادند و مقالات مهم ناسیونالیست ایران را نقد کردند.

توسعه و پساتوسعه‌گرایی: مروری بر مطالعات روستایی استان کردستان در دهه‌های چهل و پنجاه خورشیدی
دکتر مصطفی ازکیا | دانشگاه تهران
 سخنران اول، دکتر مصطفی ازکیا، استاد بازنشسته گروه مطالعات توسعه دانشگاه تهران و عضو هیئت تحریریه نشریه توسعه محلی دانشگاه تهران، با مروری اجمالی بر مطالعات توسعه و نظریه‌های اصلی توسعه، به مقایسه مکاتب این حوزه با پسا توسعه‌گرایان پرداخته و ویژگی‌های عمده این دو رویکرد را برشمردند.
 در ادامه، مدخلی را به سوی مطالعات روستایی باز نموده و ضمن تأکید بر اهمیت توسعه روستایی در برنامه‌های توسعه ایران، به واکاوی مطالعات توسعه در دهه‌های چهل و پنجاه خورشیدی در مناطق مختلف ایران اعم از لرستان، ایلام، خراسان، کردستان و... پرداختند. در پایان بنیانگذار رشته جامعه‌شناسی توسعه

روستایی در ایران با اشاره به تجربه استان کردستان در برنامه‌های توسعه روستایی، به بیان برخی از تجربیات در بررسی‌های اتنوگرافیک در دهه‌های چهل و پنجاه شمسی در استان کردستان خصوصاً در شهرستان‌های مریوان و کامیاران پرداختند

شناسایی ظرفیت‌های توسعه در استان کردستان با تأکید بر منطقه هورامان

دکتر عادل عبدالمهی | مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور

سخنران دوم سمینار، دکتر عادل عبدالمهی به ظرفیت‌های توسعه در استان کردستان با تأکید بر منطقه هورامان پرداختند. دکتر عبدالمهی با بیان اینکه ویژگی اصلی برنامه‌های توسعه در ایران تمرکز و از بالا به پایین بودن این برنامه‌هاست؛ رویکرد عمده به توسعه در ایران را متأثر از رویکرد فرهنگی حاکم بر مکتب نوسازی قلمداد نمودند. در ادامه این عضو مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور با بررسی و تحلیل محتوای ۴۵۰۰

ضرب‌المثل هه‌ورامی به آزمون تجربی رویکرد فرهنگی حاکم بر مکتب نوسازی در منطقه هورامان پرداختند. از نظر ایشان، برخلاف دیدگاه‌های رایج در مکتب نوسازی، شمار متغیرهای توسعه محور در ضرب‌المثل‌های هورامان بیشتر از متغیرهای ضدتوسعه‌ای است و می‌توان گفت که توسعه‌نیافتگی هورامان ریشه در ناهماهنگی برنامه‌های توسعه با بسترهای فرهنگی و اجتماعی این جامعه دارد.

تجربه مدرنیزاسیون در استان کردستان

دکتر رشید احمدرش | دانشگاه فرهنگیان سنندج

در سخنرانی سوم دکتر رشید احمدرش به بررسی جامعه‌شناختی پیامدهای مدرنیزاسیون در کردستان پرداختند. ایشان با برشمردن تفاوت‌های مدرنیته و مدرنیزاسیون به چگونگی تجربه آن در کردستان پرداختند. ایشان با بررسی مفاهیمی از قبیل ارتباط و تعامل اجتماعی، باورها و اعتقادات مذهبی، تغییرات خانواده، معیشت و سبک زندگی و تغییرات فرهنگی به واکاوی پیامدهای مدرنیزاسیون در کردستان پرداختند. دکتر احمدرش به تغییرات خانواده، تغییرات سبک زندگی، تغییرات فرهنگی، تغییرات ارزشی-هنجاری در زیست-جهان افراد به عنوان مهمترین پیامدهای مدرنیزاسیون در کردستان پرداختند. در پایان این عضو گروه مطالعات راهبردی و توسعه پژوهشکده کردستان شناسی اشاره نمودند که مدرنیزاسیون در کردستان به طور توامان: سنت‌زدا و همچنین ساختارشکن و ساختاربخش بوده است. بنابراین می‌توان از نوعی شبه مدرنیسم باویژگیهای ایرانی - کردی در کردستان سخن گفت.

چشم‌انداز توسعه در استان کردستان در پرتو نظریه‌های متأخر توسعه

دکتر حسین دانش‌مهر | پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

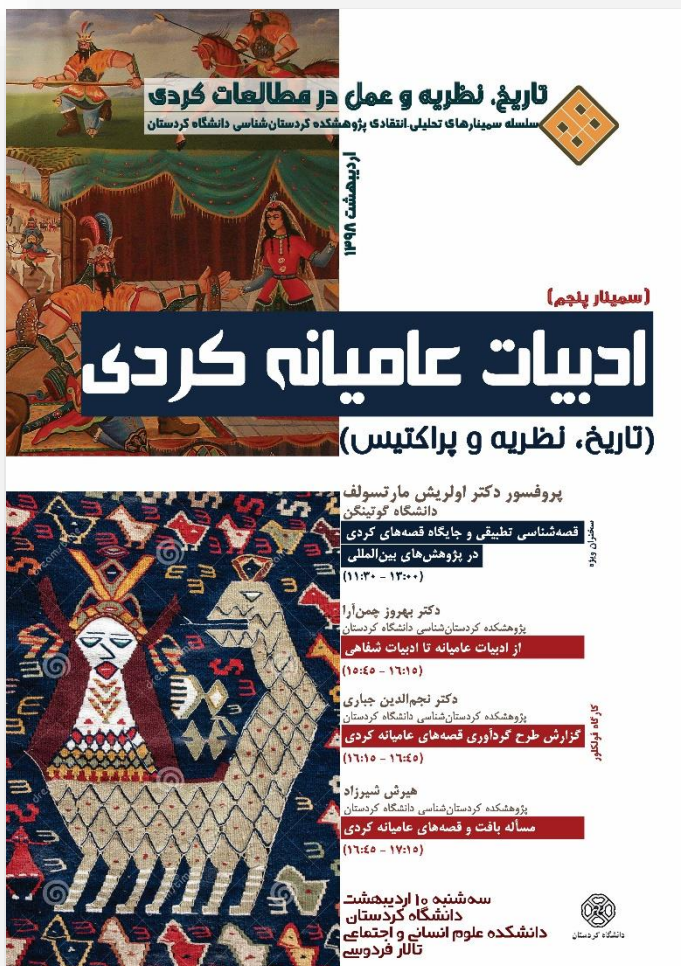
مدیر گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه پژوهشکده کردستان‌شناسی در سخنرانی پایانی با اشاره به مناقشات نظری توسعه‌گرایان و پساتوسعه‌گرایان، این نکته را یادآور شدند که اساساً نقد توسعه و توسعه‌گرایی مستلزم ارائه راهکارهای جایگزین است، این درحالی است که پساتوسعه‌گرایان و منتقدین توسعه راهکار قابل توجهی ارائه نمی‌دهند. ایشان با نقد رویکرد پساتوسعه‌گرایان بیان داشتند که امروز جهانی شدن و نئولیبرالیسم نابود شدنی نیستند بلکه تبدیل به جزئی از سیاست زندگی ما شده‌اند، لذا در چنین حالتی صحبت از پساتوسعه ناممکن است. توسعه نیاز به برنامه‌ریزی دارد و توسعه نه برای مردم بلکه باید با مردم باشد. دکتر دانش‌مهر با بیان اینکه علل عمده توسعه‌نیافتگی وجود تعارضات و کشمکش‌هاست، استراتژی‌های بازسازی گفتمانی، استقرار انجمن‌های محلی، احترام به دانش‌های بومی و محلی و تأکید بر مدیریت مشارکتی را در چارچوب قوانین و مقررات انعطاف‌پذیر گامی مهم و مؤثر در راستای رفع این تعارضات قلمداد نمودند.

فولکلور کردی: تاریخ، نظریه و پراکتیس

قصه‌شناسی تطبیقی و جایگاه قصه‌های کردی
در پژوهش‌های بین‌المللی
پروفسور اولریش مارتسولف | دانشگاه
گوتینگن

پروفسور مارتسولف در ابتدای سخنانشان به تحقیقاتشان درباره بهلول دانا و سفرشان برای مطالعات در این باره به ایران و مسجد بهلول در قزوین و تحقیقات میدانی شان میان مردم درباره این قصه پرداخت. در بخش بعدی پروفسور مارتسولف درباره پروژه‌های جمع‌آوری قصه‌ها و ادبیات عامیانه در آلمان و چگونگی انجام آن‌ها و متمایز کردن شان از قصه‌های فرانسوی و غیره، نیز جایگاه قصه‌های ایرانی و کردی در این میان و اهمیتشان میان جوامع غربی توضیحاتی را ارائه نمودند. در ادامه این سخنرانی مارتسولف به معرفی برخی از آثار جمع‌آوری‌شده با موضوعیت فولکلور و

ادبیات عامه توسط شرق‌شناسان غربی از جمله آقای بنفی (هندشناس) و تاثیر آثار ادبیات عامه هندی بر ادبیات شفاهی اقلیم‌های شرقی پرداختند و به نقل از بنفی آن‌را مکتب هندی نامیدند. پروفسور مارتسولف در بخش پایانی سخنانشان به تفاوت روایت‌های مختلف از یک داستان مشترک با آوردن نمونه از داستان "شنگول، منگول و حبه‌انگور" در میان ملل شرقی و غربی اشاره کردند.

از ادبیات عامیانه تا ادبیات شفاهی

دکتر بهروز چمن‌آرا | پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

گزارش طرح گردآوری قصه‌های عامیانه کردی

دکتر نجم‌الدین جباری | پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

سوژه کرد، بازنمایی و گفتمان قدرت در رسانه ملی

کرد در آیین رسانه‌های فارسی

دکتر جمال محمدی | پژوهشکده

کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

سمینار از سلسله سمینارهای تحلیلی-انتقادی پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان با حضور کارگردان سریال نون‌خ و با استقبال گرم دانشجویان برگزار شد. پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان در ادامه سلسله سمینارهای تحلیلی-انتقادی خود تحت عنوان تاریخ، نظریه و عمل، روز یکشنبه نیز ششمین سمینار خود با عنوان سوژه کرد بازنمایی و رسانه در ایران را با حضور کارشناسان این حوزه از قبیل دکتر جمال محمدی برگزار کرد. در این سمینار سریال نوروزی نون‌خ با حضور کارگردان فیلم مورد نقد و بررسی اساتید و دانشجویان قرار گرفت. دکتر جمال محمدی با بررسی بازنمایی کردها در رسانه‌های فارسی به تحلیل سازوکارها و مکانیزمهای این نوع

تصویرپردازی پرداخت و برجسته‌سازی عناصر مرکز نشین و به‌حاشیه‌رانی الگوها و نمادهای بومی را تحت عنوان قدیمی، اصیل، باغیرت از طریق این رسانه‌ها مورد انتقاد قرار داد.

سوژه کرد، دیگری بودگی و بازنمایی

دکتر بختیار سجادی | پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

در پنل نخست این سمینار دکتر بختیار سجادی، سخنان خود را پیرامون سوژه کرد با اشاره به تعاریف مختلف هویت شروع نمود و این تعاریف مختلف را مورد ارزیابی قرار داد. از منظر ایشان هویت در جهان جدید سوبه‌ای چند بعدی، متکثر و غیرذات‌گرایانه پیدا کرده است و برماست که با این سیالیت و تکثر هویتی همگام شده و

خود را با واقعیت‌های گذرای جهان جدید سازگار نماییم. ایشان به مجموعه‌ای از سمینارهای داخل و خارج کشور اشاره نمود که در آن‌ها مشارکت داشته است.

طنز و دشواری‌های بازنمایی فرهنگی در رسانه ملی

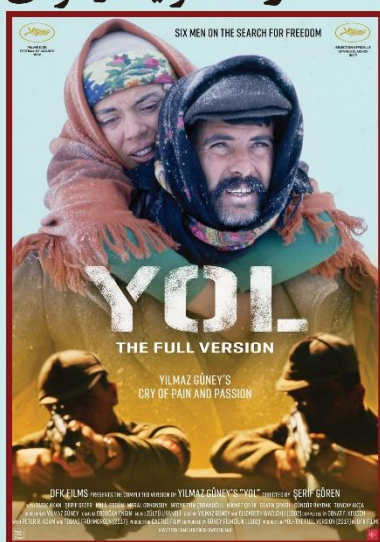
سعید آقاخانی | کارگردان تلویزیون

در پند آخر نیز آقای سعید آقاخانی کارگردان تلویزیون با اشاره به بحث‌ها و انتقادات صورت گرفته سعی نمود از نگاه یک هنرمند به این انتقادات پاسخ دهد. ایشان به جایگاه و مسأله‌ی طنز در تلویزیون اشاره نمود و گفت به عنوان یک کارگردان تلاش دارد در عرصه‌ی طنز کارهای خلاقانه‌ای انجام دهد و این مسأله را قاطی ارزشگذاری سیاسی و تعصبی نخواهد کرد. ایشان در ادامه به برخی از ویژگی‌ها و مشخصات فیلم خود پرداخت و در ادامه به سوالات دانشجویان و حاضرین در این نشست در خصوص فیلم *نون*. خ پاسخ داد.

برنامه‌های مشترک

نمایش و نقد فیلم راه اثر یلماز گونای با همکاری انجمن جامعه‌شناسی ایران دفتر کردستان

انجمن جامعه‌شناسی کردستان
با همکاری پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان برگزار می‌کند:

نمایش و نقد فیلم:
«راه» اثر یلماز گونای

محورهای نقد فیلم:
ضدیت فاشیسم با زندگی / جمال محمدی
ترکیه در کدام راه: جمهوری یا برهوت؟ / فواد حبیبی

دوشنبه، ۱۳ آبان - ساعت ۱۵:۳۰
دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، تالار فریوسی

پژوهشکده
کردستان‌شناسی
دانشگاه کردستان
انجمن جامعه‌شناسی کردستان (سنجک)

انجمن جامعه‌شناسی کردستان با همکاری پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان فیلم راه اثر یلماز گونای را نمایش داده و نقد و بررسی کرد.

دوشنبه ۱۳/۰۸/۱۳۹۸ انجمن جامعه‌شناسی کردستان با همکاری پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان فیلم راه اثر یلماز گونای را با دو محور ضدیت فاشیسم با زندگی و ترکیه در کدام راه؛ جمهوری یا برهوت؟ با حضور دکتر جمال محمدی و دکتر فواد حبیبی مورد نقد و بررسی قرار داد.

ابتدا دکتر جمال محمدی به بیان خلاصه‌ای از فیلم پرداخت و افزود: فیلم سرگذشت ۵ زندانی است که به مرخصی می‌روند و تنها یک نفر از آنها راه متفاوتی را در پیش می‌گیرد که کرد است و به جای بازگشت به زندان، به کوهستان پناه می‌برد.

در ادامه دکتر فواد حبیبی به مقایسه فیلم راه با فیلم‌های از شاوشنگ پرداخت و شروع و پایان فیلم را تنها وجه تمایز این دو دانست به نحوی که فیلم راه با خروج از زندان شروع می‌شود و رهایی از شاوشنگ با ورود به زندان. وی افزود: فیلم راه کمک می‌کند که جمهوری ترکیه را بشناسیم که با به دست آوردن این شناخت، اتفاقات داخل و خارج از مرزهای ترکیه معمول بوده و جای تعجب نخواهد بود. به گفته حبیبی فیلم، فضای ترکیه در دهه ۱۹۸۰ را به تصویر می‌کشد که می‌توان برای تحلیل آن کودتای اخیر ترکیه را هم مورد توجه قرار داد. وی معتقد است تاریخ ترکیه با کودتاهای پی در پی نشان داده که بر چه بنیان میلیتاریستی استوار است و به این ترتیب در کل داستان فیلم هم این نکته جلوه‌گر است که همه چیز به نقطه اول برمی‌گردد و نقطه اول در اینجا جمهوری

ترکیه است. حبیبی ادامه داد: صحنه های فیلم به دنبال نقش بر آب کردن این است که با وجود چنین زندان اجتماعی نمی توانید به شکل فردی به دنبال رهایی باشید و همه کارکترهایی که از زندان بیرون می روند، در زندان بزرگتری جای گرفته اند.

وی همچنین به فضای کنونی روژاوا و شرایطی که ترکیه آن را ایجاد کرده است، اشاره و یادآور شد: یکی از دغدغه های من در جریان کنونی ترکیه و روژاوا انواع و اقسام تبیین هایی است که موضوع را فهم ناپذیر می کرد از آن جمله فروکاستن ماجرا به جنون خون یک رهبر دیوانه و یا نوعی از هیولالوش کردن نوعی از سیاست یا حزب خاص. به گفته وی مسئله امنیت و هراس از امنیت از مسائل همیشگی جمهوری ترکیه است که از بنیان گذاری این کشور تا کنون وجود داشت است که این را می توان از فیلم راه به خوب درک کرد. وی در ادامه به رساله اسپینوزا و تحلیل او در خصوص جمهوریت و برهوت اشاره می کند و آن را به وضعیت کنونی کشور ارتباط می دهد.

دکتر محمدی نیز در ادامه شخصیت ها، فضا و مونولوگ های فیلم را مورد بررسی قرار داد و عنوان کرد: پدرسالاری یا مرد سالاری در فیلم به خوبی و در موارد مختلف نشان داده می شود. وی در خصوص فضای فیلم نیز عنوان کرد: در فیلم حتی در روستایی دور افتاده هم رد پای توتالیتاریسم و میلیتاریسم را می توان دید و فضای دهشتناکی تصویر شده است. محمدی با اشاره به اینکه در فیلم دیالوگ وجود ندارد و فقط مونولوگ است، آن را با بیان نمونه های مختلف در فیلم روشن کرد و گفت: این نمایانگر فضای پدرسالارانه جامعه است. وی ادامه داد: ارتباط دیالکتیکی بین توتالیتاریسم حاکم و توده ای خشن جامعه وجود دارد و از این منظر بسیاری از فاکتورها و قرائن درون فیلم ما را به این مسئله رهنمون می شود که تفاوتی بین زندان و جامعه وجود ندارد و زندانیان به هنگام بازگشت به زندان ناراحت نیستند و تفاوتی با بیرون از زندان برایشان ندارد. دکتر محمدی خاطرنشان کرد: در عصر مدرن و با آمدن آتاتورکیسم پروژه دولت- ملت سازی شروع شد که این پروژه در خاورمیانه یعنی سرکوب کردن هر دیگری ممکن که وجود دارد. به گفته وی فیلم به ما می گوید در جامعه توده ای قهرمان وجود ندارد و از رهایی ایدئولوژیک هم خبری نیست بلکه فقط ما را به صبر و تامل عمیق دعوت می کند و نه شعار.

در ادامه نیز پرسش هایی از سوی حاضرین مطرح و توسط اساتید پاسخ داده شد.

لازم به ذکر است؛ یلماز گونای، پایه گذار سینمای کردی در سال ۱۹۳۷ متولد و در سال ۱۹۸۴ یعنی دو سال بعد از ساخت فیلم راه چشم از جهان فروبست. فیلم راه به زعم برخی صاحب نظران اثری خیره کننده و روایتگر سختی و دردهای انسانی است. فیلمساز به دلیل آنکه خودش کرد است، ناهنجاری های بشری چه از طرف سیاست و چه از سمت جامعه را به میان اجتماع ستم دیده کرد در کشور ترکیه برده است.

کنگره مشاهیر کرد

کنگره بین‌المللی مشاهیر کُرد در روزهای ۱۱ و ۱۲ تیرماه ۱۳۹۸ در دانشگاه کردستان برگزار و از آن به‌عنوان رویداد کلان فرهنگی یاد شد و طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در قالب این کنگره از ۳۰ نفر افراد نامی کُرد و کُردشناسان در سطح بین‌المللی تجلیل به عمل آمد. در این کنگره دانشگاه کردستان و پژوهشکده کردستان‌شناسی فعالیت داشته و در قالب کمیته علمی و کارگروه‌های تخصصی زیر ایفای نقش کردند:

اعضای کمیته علمی

رئیس دانشگاه کردستان
رئیس بنیاد نخبگان
رئیس پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان

مدیران کارگروه‌های علمی

دکتر کیومرث ایران‌دوست: کارگروه هنر
دکتر بختیار سجادی: کارگروه زبان و ادبیات کردی
دکتر نعمت‌الله عزیزی: کارگروه علوم انسانی
دکتر کیومرث کرمی: کارگروه علوم پایه و مهندسی
دکتر امیر رشیدی: کارگروه کشاورزی
دو نفر از اعضای هیات علمی مرکز کردستان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج (دکتر امید ورزنده و دکتر جمال احمدی).

دبیر اجرایی: دکتر نوید نقشبندی

دبیر علمی: دکتر بهروز چمن‌آرا

همایش

نخستین کنفرانس بین‌المللی مطالعات کُردی (کنفرانس ۲۰۲۰)

پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان با همکاری دانشگاه گوته فرانکفورت، دانشگاه یاگیلونیان، انستیتو بین‌المللی مطالعات جوامع کُردی، دانشگاه سوران، بنیاد توسعه اسناد و روزنامه‌نگاری کُردی ژین، در نظر دارد نخستین کنفرانس بین‌المللی مطالعات کُردی را در دسامبر ۲۰۲۰ میلادی برگزار نماید.

پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی به منظور ارتقاء و توسعه‌ی حوزه‌ی مطالعات کُردی و گسترش پژوهش در باب مسائل مختلف مربوط به جامعه‌ی کردستان، در این عرصه پیشقدم شده است. لازم به ذکر است که شخصیت‌های علمی و آکادمیک در عرصه‌ی ملی و جهانی در برگزاری هرچه بهتر این کنفرانس مشارکت می‌نمایند. محورهای اصلی این کنفرانس شامل موارد زیر می‌باشد:

مطالعات فرهنگی، هنر و معماری، زبان‌شناسی/گوش‌شناسی، تاریخ کردستان، ادبیات کُردی، محیط زیست، جغرافیا و منا طبیعی، مطالعات جنسیت، معرفت‌شناسی و دین، مطالعات سیاسی و اقتصادی، جامعه‌شناسی کردستان

- آخرین مهلت ثبت نام: ۱۱ مهر ۱۳۹۹

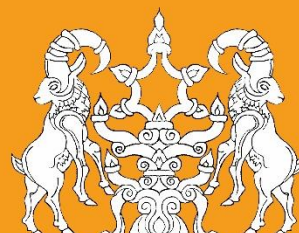
- آخرین مهلت ارسال مقاله: ۱۰ شهریور ۱۳۹۹

- تاریخ برگزاری: ۱۲ تا ۱۴ آذر ۱۳۹۹

1st International Conference on Kurdish Studies

یکمین کنفرانس بین‌المللی مطالعات کُردی

University of Kurdistan - Sanandaj - Iran | December, 2-4, 2020

سایر فعالیت‌ها و پروژه‌ها

کلان طرح تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی استان کردستان

کارفرما: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان

مهندس مشاور: دانشگاه کردستان - معاونت پژوهش و فناوری - پژوهشکده کردستان‌شناسی

مدیر پروژه: دکتر حسین دانش‌مهر

ناظر پروژه: دکتر عاطفه احمدی

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی در راستای تفاهم‌نامه ایجاد همکاری فی مابین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان و دانشگاه کردستان و زیر نظر گروه پژوهشی مطالعات راهبردی و توسعه در زمینه تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان کردستان و به منظور اجرائی کردن جزء الف ماده ۲۷ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) طرح‌ریزی و در حال اجرا می‌باشد.

برنامه توسعه اقتصادی در ۱۱ پهنه از استان و ۳۳۴ روستا در حال مطالعه است. در این برنامه بالغ بر ۵۱ متخصص و کارشناس در زمینه‌های جغرافیا، جامعه‌شناسی، اقتصاد، مدیریت، کشاورزی و GIS در حال فعالیت می‌باشند. این طرح به دنبال شناسایی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های توسعه‌ای مناطق روستایی در راستای اشتغالزایی روستایی، ماندگاری جمعیت روستایی، تعادل بین سکونت‌گاه‌های روستایی و شهری، جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی مانند بیکاری و حاشیه‌نشینی در جوامع شهری و تشویق سرمایه‌گذاران و کارآفرینان در حوزه ظرفیت‌های جامعه روستایی است. در این طرح با احصاء ظرفیت‌ها به تفکیک هر بخش، پروژه‌هایی پیشنهاد شده که زمینه تصمیم‌گیری و عملیاتی نمودن برنامه‌های اشتغال روستایی را برای ذی‌نفعان و ذی‌ربطان فراهم می‌نماید.

متن ماده ۲۷ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه:

ماده ۲۷- دولت موظف است به منظور تحقق سیاست کلی برنامه و اقتصاد مقاومتی، شناسایی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در نواحی روستایی و ارتقای منزلت اجتماعی روستاییان و جایگاه روستاهای ملی و ایجاد بستر لازم برای شکوفایی و پیشرفت عدالت‌محور روستاها اقدامات زیر را مطابق با قوانین و در قالب بودجه سنواتی انجام دهد:

دولت موظف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات‌محور در طول اجرای قانون برنامه هر سال، در پنج هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی آن روستاها را به وسیله سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهیه کند و به تصویب شورای توسعه و برنامه‌ریزی استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اجرایی قانون برنامه اعلام نماید.

برنامه زمانبندی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

مراحل طرح	شرح خدمات	آخرین مهلت انجام خدمات
مرحله اول	انجام بخش ۱ و ۲ از شرح خدمات	۱۳۹۸/۱۲/۲۸
مرحله دوم	شروع عملیات میدانی و ارائه دو نمونه کار بر اساس تمپلت نهایی شده	۱۳۹۹/۰۲/۱۵
مرحله سوم	مطالعات روستاهای پهنه واگذارشده	۱۳۹۹/۰۴/۳۱
مرحله چهارم	تدوین گزارش نهایی و ارائه به مجری	۱۳۹۹/۰۵/۳۱
مرحله پنجم	ارسال گزارشات نهایی به ناظر	۱۳۹۹/۰۶/۱۰
مرحله ششم	دفاعیه گزارشات در کلکیوم پژوهشگاه کردستان‌شناسی و شورای عالی طرح در سازمان مدیریت و برنامه ریزی	۱۳۹۹/۰۶/۳۱

جدول واگذاری پهنه‌ها به تیمهای دارای صلاحیت جهت انجام مطالعات طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

ردیف	سرتیم	پهنه	تعداد آبادی
1	دکتر عادل سلیمانی	بیجار	40
2	خانم شیدا آزادی	سروآباد	16
3	دکتر نادر زالی	سنندج	38
4	آقای سوران منوچهری	مریوان	32
5	دکتر علیرضا کریمی	قروه	28
6	دکتر حسین دانش‌مهر	بانه	34
7	دکتر نادر زالی	کامیاران	30
8	آقای کسری آشوری	سقز ۱	27
	دکتر رشید احمدرش	سقز ۲	27
9	دکتر کیومرث ایران‌دوست	دیواندره	38
10	آقای باقری سرنجیانه	دهگلان	24
	جمع		۳۳۴

مشخصات تیم‌های مطالعاتی فعال در پهنه‌های طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	بیجار	۴۰

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	دکتر عادل سلیمانی	سرتیم	دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی- خوارزمی تهران
۲	دکتر سارا محمدی	مدیر بخش اقتصادی	دکتری اقتصاد گرایش برنامه ریزی و توسعه
۳	دکتر صادق سلیمانی	مشاور طرح	دکتری فناوری اطلاعات و ارتباطات
۴	دکتر عبدالباسط عزیزی	مدیر بخش کشاورزی	دکتری مهندسی کشاورزی
۵	مریم سلیمانی	تسهیلگر و پرسشگر	کارشناس ارشد حقوق
۶	پیمان حاج عزیزی	مدیر بخش اجتماعی	کارشناس ارشد جامعه شناسی گرایش رفاه اجتماعی
۷	یاسر سلیمانی	تسهیلگر و گزارش نویس	کارشناس حسابداری

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	سروآباد	۱۶

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	خانم شیدا آزادی	سرتیم	کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری
۲	محمد جعفری	همکار طرح	کارشناس ارشد جامعه‌شناسی
۳	آکو نادری	همکار طرح	کارشناس ارشد اقتصاد کشاورزی
۴	روژین مرغوبی	همکار طرح	مهندسی تولیدات گیاهی- باغبانی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	سنندج	۳۸

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	دکتر نادر زالی	سرتیم	دکتری برنامه‌ریزی شهری
۲	سید رضا آزاده	سرگروه پیام‌باز محلی	دکتری برنامه‌ریزی شهری
۳	آرمین رشیدی	سرگروه مطالعات حوزه دهستان	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۴	معصومه الطافی نژاد	سرگروه طراحی زنجیره ارزش دهستان	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی روستایی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	مریوان	۳۲

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	آقای سوران منوچهری	سرتیم و مجری اصلی	جغرافیا و برنامه ریزی روستایی/دانشجوی دکتری
۲	رامین قربانی	همکار	جغرافیا و برنامه ریزی شهری/دانشجوی دکتری
۳	سعدی محمدی	همکار	جغرافیا و برنامه ریزی روستایی/دکتر
۴	کامران کسرابی	همکار	اقتصاد/دکتر
۵	آرمان فتاحی	همکار	دانشجوی دکترای/کشاورزی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
تعداد روستا	پهنه	ردیف
۲۸	قروه	۱

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	دکتر علیرضا کریمی	سرتمیم	جامعه شناسی
۲	دکتر آرزو عبدی	کارشناس اقتصاد	اقتصاد
۳	علی عبدالملکی	کارشناس جغرافیا و GIS	فوق لیسانس جغرافیا
۴	فرزانه کریمی	کارشناس ترویج و آموزش کشاورزی	فوق لیسانس ترویج و آموزش کشاورزی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
تعداد روستا	پهنه	ردیف
۳۴	بانه	۱

تخصص/مدرک	سمت	نام و نام خانوادگی	ردیف
دکتری جامعه‌شناسی	سرتیم	دکتر حسین دانش‌مهر	۱
کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی	کارشناس اجتماعی	جهانگیر محمودی	۲
کارشناسی ارشد علوم اقتصادی	کارشناس اقتصادی	پریسا محمدی	۳
GIS	کارشناس	فریدون نیک‌نام	۴

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	کامیاران	۳۰

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	دکتر نادر زالی	سرتیم	دکتری برنامه‌ریزی شهری
۲	سید رضا آزاده	سرگروه پیمایش محلی	دکتری برنامه‌ریزی شهری
۳	آرمین رشیدی	سرگروه مطالعات حوزه دهستان	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۴	معصومه الطافی نژاد	سرگروه طراحی زنجیره ارزش دهستان	کارشناس ارشد برنامه‌ریزی روستایی

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
تعداد روستا	پهنه	ردیف
۲۷	سقز (۱)	۱

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	آقای کسری آشوری	سرتیم	برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای/ دانشجوی دکتری
۲	میلاد دوستوندی	مدیر پروژه	برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای/ کارشناسی ارشد
۳	محمد بشیر رباطی	کارشناس	برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای/ دانشجوی دکتری
۴	هاوری کیانی	کارشناس	کشاوزی گرایش زراعت / دانشجوی دکتری
۵	جمال ادهمی	کارشناس	جامعه‌شناسی/ دکتری
۶	سید محمد قانع زاده	کارشناس	GIS/ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
۷	انور خسروی	کارشناس	اقتصاد/ دانشجوی دکتری
۸	گلشن همتی	کارشناس	برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای / دانشجوی دکتری
۹	امین خلیلی	کارشناس	برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای / دانشجوی دکتری

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
تعداد روستا	پهنه	ردیف
۲۷	سقز (۲)	۱

تخصص/مدرک	سمت	نام و نام خانوادگی	ردیف
دکترای جامعه شناسی توسعه	سرتیم	دکتر رشید احمدرش	۱
کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	همکار	کاوه مییافتی	۲
کارشناس ارشد توسعه روستایی	همکار	هیوا احمدی	۳
دکترای اقتصاد توسعه	همکار	ایوب میری	۴

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	دیواندره	۳۸

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	دکتر کیومرث ایراندوست	سرتیم	جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری
۲	دکتر داود جمینی	همکار	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۳	آرمان بهمنی	همکار	برنامه‌ریزی منطقه‌ای
۴	دکتر نریمان محمدی	همکار	جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه
۵	شیلان شفیعی	همکار	مهندسی کشاورزی
۶	فاطمه کرمی	همکار	اقتصاد کشاورزی - سیاست و توسعه

مشخصات پهنه‌ی مورد مطالعه		
ردیف	پهنه	تعداد روستا
۱	دهگلان	۲۴

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	تخصص/مدرک
۱	ناصر باقری سرنجیانہ	سرتیم	ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۲	عادل منصوری	مسئول مطالعات طبیعی و GIS	ارشد برنامه‌ریزی محیطی
۳	حمید نامری	مسئول مطالعات اقتصادی	ارشد اقتصاد
۴	مهران مهدی‌زاد	مسئول مطالعات اجتماعی و فرهنگی	ارشد جامعه‌شناسی

کلان طرح تألیف مجموعه‌ی "کۆنوووس" پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی

دعوت به همکاری سرویراستاران "کۆنوووس کردستان‌شناسی" عنوان کلان طرح تحقیقاتی پژوهشکده کردستان‌شناسی است که به منظور هدایت طرح‌ها و آثار، تقویت بنیاد بینارشته‌ای در مطالعات کردی نیز جهت تقویت کیفی و کمی آثار و منابع علمی و آموزشی با استفاده از توان جمعی صاحب‌نظران در حوزه‌های مختلف مطالعات کردی در دستور کار پژوهشکده قرار گرفته است. این طرح بزرگ تحقیقی بر آن است تا در ضمن بسترسازی مناسب و ایجاد فضای رقابتی آکادمیک و برابر با تمرکز بر موضوع‌های پر اهمیت تحقیقی و با تکیه بر تجربه و اعتبار ویراستاران، زنجیره‌ای از "کۆنوووس"‌های معتبر خود را به زبان‌های مختلف منتشر نموده و در سطح جهانی عرض‌اندام نماید. اساس این طرح بزرگ و بنیادین بر نقش فعال ویراستاران استوار است. ویراستاران ضمن طراحی و توضیح طرح پیشنهادی خود، گروه نویسندگان را

معرفی و راهبری می‌نمایند. گروه نویسندگان شامل دست کم ۲۰ و حداکثر ۳۵ نفر از محققان کارآزموده است. ویراستاران به صورت متناوب و منظم گزارش روند اجرایی طرح تحقیقی خود را به سرویراستار و شورای عالی مشاوران پروژه تقدیم می‌نمایند. پیشنهاد تألیف هر کونوووس توسط یک یا چند ویراستار به عنوان مسئول/مسئولان راهبری طرح آماده می‌شود. ویراستاران می‌بایست در طرح پیشنهادی خود در ضمن طرح پیش‌زمینه تحقیقی موضوع، اهمیت و روش انجام کار، جزئیات و فهرست عناوین و مدخل‌های اثر تحقیقی خود به همراه نام و نشان نویسندگان احتمالی را -که در اینجا گروه نویسندگان خوانده می‌شود- به صورت دقیق اعلام نمایند. لازم به ذکر است که آخرین مهلت ارسال طرح‌های پیشنهادی روز ۱۲ خرداد ۱۳۹۹ برابر با ۱ ژوئن ۲۰۲۰ می‌باشد.

پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی برنده چهار جایزه کتاب سال کردستان

در تاریخ ۳ مرداد سال ۱۳۹۸ در مراسمی با حضور نویسندگان، شاعران، اساتید و علاقمندان به کتاب و کتابخوانی در شهر سقز و در سالن اجتماعات اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی این شهر، با تجلیل از نویسندگان و آثارشان، مراسم کتاب سال کردستان برگزار شد. در این مراسم چهار اثر از آثار و کتابهای منتشر شده توسط پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان در بخش‌های خود، جزء آثار برگزیده و کتاب سال ۱۳۹۸ کردستان برگزیده و از مولفان آنها تجلیل به عمل آمد.

کتابهای برگزیده عبارتند از:

۱. "خانه‌های قدیمی سنندج" اثر استاد محمد ابراهیم زارعی در بخش هنر و معماری؛
  ۲. "وشه‌ناسی زمانی کوردی" اثر آقای سعید کرمی در بخش زبان‌شناسی؛
  ۳. "پیشه‌کۆنه‌کانی شاری سنه" اثر آقای فریدون حسین پناهی در بخش نقد و پژوهش؛
  ۴. "تحولات گروس در جریان جنگ جهانی اول" اثر آقای محمد مریوانی در بخش تاریخ.
- لازم به ذکر است که کتاب "شانامه‌ی کوردی" اثر دکتر بهروز چمن آرا، رئیس پژوهشکده کردستان‌شناسی دانشگاه کردستان در بخش نقد و پژوهش، نیز کتاب "زمان و ویژه‌ی کوردی" اثر مشترک دکتر بختیار سجادی، مدیر گروه رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کردستان و عضو گروه پژوهشی زبان‌شناسی و ادبیات کردی پژوهشکده کردستان‌شناسی و آقای مظهر ابراهیمی از آثار برگزیده شده این مراسم بودند.

طرح‌های عمرانی پژوهشکده

طرح‌های عمرانی پژوهشکده

تکمیل فاز دوم طراحی معماری پروژه ساختمان پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی

فاز دوم طراحی معماری پروژه‌ی ساختمان جدید پژوهشکده‌ی کردستان‌شناسی تکمیل گردید. این پروژه در حدود سه هزار متر زیربنا شامل کتابخانه، موزه، اتاق‌های پژوهشی انفرادی و گروهی، حوزه اداری، استودیوهای ویژه ضبط، بخش سمعی و بصری، کلاس‌های آموزشی و بخش نسخ خطی است.

این پروژه نخستین بنای ویژه مطالعات کردی در ایران است و بدین سبب از اهمیت تاریخی و تشخیص علمی خاص برخوردار است. قابل ذکر است که این بنا نخستین مرکز مناطق کردنشین خواهد بود که با در اختیار داشتن یکمصد و پنجاه متر فضای طراحی شده ویژه مخزن نسخ خطی، به حفظ میراث مکتوب کردی در استان اهتمام خواهد ورزید. فاز اول و دوم طراحی معماری این پروژه تاکنون توسط مهندسان شرکت مهندسی مشاوران بانیان تدبیر ماد (بتا) به انجام رسیده است.

مرمت عمارت مصری

عمارت مصری یکی از بناهای تاریخی به جا مانده از دوره قاجار شهر سنندج است که در منطقه‌ی تاریخی شهر قرار دارد. این عمارت متشکل از دو بنا اصلی، یک حیات میانی و یک حیات خلوت همراه با چاه آب و مطبخ و سردابه در زیر زمین است. بخش شمالی عمارت که مربوط به دوره قاجار است به دلیل فرسودگی بیش از حد تخریب شده و امکان مرمت و یا سکونت ندارد. بخش جنوبی عمارت که در دوره پهلوی اول بنا شده از گزند باد و باران در امان بوده و استواری خود را حفظ کرده است. این عمارت در اردیبهشت ۱۳۹۸ به پژوهشکده کردستان‌شناسی تحویل شده و با تأمین اعتبار مرمت عمارت از سوی دانشگاه کردستان، مقدمات عقد قرارداد با گروه مشاور و مرمت انجام شده است. مقرر گردیده است تا با همکاری آقای فریدون حسین‌پناهی موزه دائمی مشاغل بومی کردستان در این عمارت دایر نماید و همچنین در در کنار این موزه، برخی از کارگروه‌های پژوهشی پژوهشکده، نیز کلینیک توسعه روستایی در این عمارت مستقر گردند.

مشارکت‌های اجتماعی و فرهنگی

مشارکت‌های اجتماعی و فرهنگی

همکاری و مشارکت در تأسیس کمپین کردستان علیه کرونا

کمپین "کردستان علیه کرونا" به پیشنهاد شبکه ملی جامعه و دانشگاه و در تاریخ ۲۴ اسفند ماه با پیام دکتر رحمت صادقی رییس دانشگاه کردستان آغاز به کار نمود. این کمپین در همان آغاز و با تلاش و همتی ستودنی با سرلوحه قراردادن وجه علمی خود و با استفاده از تجارب و تخصص صاحب‌نظران و فعالین دانشگاهی در چهارچوب چهار کمیته: کمیته تولید محتوا و روابط عمومی، جامعه‌شناسی و روانشناسی، تهیه مواد و محلول ضد عفونی و کمیته دانشجویی- فعالیت خود را آغاز نمود. هر یک از کمیته‌ها با استفاده از ظرفیت و توانش موجود داخلی و خارجی دانشگاه، اقدامات موثری را انجام داده اند. تولید محتوای صوتی، تصویری و نوشتاری علمی، تولید محلول‌های ضد عفونی، تولید دستگاه تنفس مصنوعی، برگزاری دوره‌های آموزش مجازی، ارائه راهکارهای علمی در جهت مقابله با ویروس کرونا به کمک اعضای هیأت علمی دانشگاه، از اهم فعالیت‌های این کمپین بوده است.

برگزاری کلاسهای مجازی آموزش مقدماتی زبان و ادبیات کردی

یکی از بزرگترین اقدامات صورت گرفته این کمپین و در نوع خود بی نظیر در ایران، برگزاری کلاسهای مجازی آموزش زبان و ادبیات کردی در دانشگاه کردستان بوده است که در دو نوبت ثبت نام، تعداد ۳۲۷۳ نفر از سراسر ایران و جهان در این کلاسها ثبت‌نام نموده و برای اولین بار در ایران و دانشگاه کردستان، همزمان و به صورت آنلاین در این کلاسها شرکت نموده‌اند و برای هر یک از آنها گواهی حضور در کلاس صادر شده است. برای برگزاری این کلاسها، با توجه به ظرفیت محدود به ۱۰۰۰ نفر استفاده از سامانه مجازی دانشگاه و همچنین بستر زنده آپارات بصورت لینک با وبسایت دانشگاه استفاده شده است. لازم به ذکر است که بعد از اتمام کلاسها هم فیلم آموزشی آن کلاسها در قالب پکیجی آموزشی بر روی وبسایت دانشگاه جهت استفاده در اختیار عموم قرار گرفته است. در همین راستاها هم کلاسهای دیگری از سطحهای دیگر آموزش زبان کردی شامل بخش صرف و جمله‌سازی نیز در حال برگزاری میباشد که با استقبال ب‌ینظیر علاقمندان ر وبه رو شده است.

پژوهشکده کردستان شناسی دانشگاه کردستان
در حمایت از کمپین #کردستان_علیه_کرونا برگزار می کند:

آموزش زبان کوردی مقدماتی

توسط دکتر بهروز چمن آرا

۹ تا ۱۴ فروردین ۱۳۹۹
هر شب ۲۰:۳۰ تا ۲۲:۰۰

شرکت برای عموم آزاد است

لینک ثبت نام:
https://uok.ac.ir/fa/uok_kac19/RegKurdish

آموزش آنلاین زبان و ادبیات کوردی

پژوهشکده کردستان شناسی دانشگاه کردستان
در حمایت از کمپین #کردستان_علیه_کرونا برگزار می کند:

آموزش مقدماتی دستور زبان کوردی؛ صرف و جمله سازی

توسط دکتر زانیار نقشبندی

۱۷ تا ۲۱ فروردین ۱۳۹۹
هر شب ۲۰:۳۰ تا ۲۲:۰۰

شرکت برای عموم آزاد است

لینک ثبت نام:
https://uok.ac.ir/fa/uok_kac19/RegKurdish

آموزش آنلاین زبان و ادبیات کوردی

همکاری و مشارکت در ساخت و نصب مجسمه ماموستا نالی

در تاریخ ۱۵ تیر ۱۳۹۸ و با حضور دکتر رحمت صادقی رئیس دانشگاه کردستان و هیئت رئیسه دانشگاه کردستان، دکتر بهروز چمن‌آرا، رئیس پژوهشکده کردستان‌شناسی و جمعی از اساتید و دانشجویان، از مجسمه شاعر بزرگ‌گُرد، ماموستا نالی، رونمایی شد. این مجسمه با تلاش و همت مجسمه‌ساز بزرگ‌گُرد، استاد هادی ضیال‌الدینی طراحی شده و در کنار پژوهشکده کردستان‌شناسی و روبه‌روی دانشکده زبان و ادبیات دانشگاه کردستان نصب شده است و طی مراسمی شکوهمند از آن رونمایی شد. لازم به ذکر است که نالی یکی از شاعران بزرگ و برجسته‌گُرد می‌باشد که در سالهای ۱۲۵۶-۱۱۷۹ زیسته است و یکی از مؤسسان مکتب ادبی بابان است.

تفاهم‌نامه‌ها

قرارداد همکاری مابین دانشگاه‌های کردستان و دانشگاه یاگیلونیان شهر کراکوف کشور لهستان

این قرارداد توسط دکتر کیومرث کرمی، معاونت پژوهشی دانشگاه کردستان و دکتر الیزابت گروسکا، معاون دانشگاه یاگیلونیان منعقد و بر روی توسعه همکاری‌ها و ارتباطات مابین دو دانشگاه علی‌الخصوص پژوهشکده کردستان‌شناسی تاکید شده است.

تبادل دانشجو در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری، مختص به دانشجویان زبان و ادبیات کردی و علاقمندان و پژوهشگران حوزه مطالعات کردی، تبادل اساتید مهمان، برگزاری سمینار و همایش علمی مشترک، از نکات این قرارداد است.

لازم به ذکر است که این تفاهم‌نامه، با پیشنهاد پژوهشکده کردستان‌شناسی و با همکاری و پشتیبانی ارتباطات بین‌الملل دانشگاه کردستان، به مرحله اجرا رسیده است.

در آینده‌ای نزدیک شیوه‌نامه انتخاب و برگزیده شدن دانشجویان و اساتید، منتشر و اطلاعات بیشتری در این خصوص، به سمع و بصر علاقمندان خواهد رسید.

تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان و پژوهشکده کردستان‌شناسی

تفاهم‌نامه فی‌مابین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان و پژوهشکده کردستان‌شناسی به نمایندگی از دانشگاه کردستان جهت انجام طرح مطالعاتی تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی استان کردستان منعقد گردید.

هدف از تنظیم و اجرای این تفاهم‌نامه ایجاد همکاری فی‌مابین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کردستان و دانشگاه کردستان در زمینه تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان کردستان با در نظر گرفتن کلیه امکانات طرفین اعم از داده‌ها، اطلاعات و نیروی انسانی می‌باشد.

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

استان کردستان

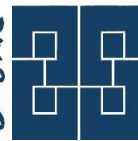

قرارداد همکاری مابین پژوهشکده کردستان‌شناسی و انستیتوی کهله‌پوور کرد - اقلیم کردستان
 این تفاهم‌نامه در راستای میثاق عالی دانشگاه کردستان و انستیتوی کهله‌پوور کرد که عبارت است از رساندن پیام علم و ساختن نسلی باسواد و آشنا با فرهنگ ملی و توسعه همکاری‌های علمی، فرهنگی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی میان دو طرف منعقد گردید.
 تبادل نشر، همکاری در چاپ مقالات و پژوهش‌های مشترک؛ چاپ و انتشار کتب و آثار مشترک، تبادل دانشجو و غیره از اهم مفاد این تفاهم‌نامه می‌باشد.

پژوهشکده
کردستان شناسی
دانشگاه کردستان

قرارداد همکاری مابین پژوهشکده کردستان‌شناسی و بنکای ژین - اقلیم کردستان

مطابق بصره، شماره ۲۸۲

www.hok.ac.ir

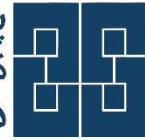
مطابق بصره، شماره ۲۸۲

www.hok.ac.ir

بنگهی زین

پژوهشکده
کردستان شناسی
دانشگاه کردستان

دانشگاه کردستان
University of Kurdistan
زانگوی کوردستان

تویژینگه‌ی کوردستان ناسی
پژوهشکده کردستان شناسی
KURDISTAN STUDIES INSTITUTE

<https://ksi.uok.ac.ir>